

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

Chokier, Érasme de
Coloniae Agrippinae, 1684

Pars Quarta. Continens miscellanea.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

PARS QUARTA.

Quæ est miscellaneorum.

QVÆSTIO I.

Exempti qua solemnitate possint res suas alienare.

SUMMARIUM.

1. Solemnitates in alienatione rerum Ecclesiasticarum requiruntur in alienatione rerum exemptarum.	bet iura quasi Episcopalia.
2. 6. In exemptis requiritur auctoritas summi Pontificis.	7. Quando duo in iure parificantur dispositum in uno censetur dispositum in alio.
3. Exempti iurant se non alienaturos sine auctoritate Pontificis.	8. 10. Fallit conclusio si exempti haberent superiorem remotum
4. In exemptis immediate Pontifici non subiectis non requiritur Papa auctoritas.	9. Item in casu necessitatis, vel si sit periculum in mora.
5. Quia illorum immediatus superior habet iura quasi Episcopalia.	11. Præterea si superior absit.
	14. Ratificatio sequi debet alienationem qua ratione necessitatis facta est quibus solemnitatibus.

NEMINI non sunt nota solemnitates quæ interueniant oportet in alienatione rerum Ecclesiasticarum, quas DD. quibusdã in locis studiosissime persequuntur in cap. sine exceptione 12. qu. 2. tot. tit. de reb. Eccles. alien. vel non, & ibidem Franc. in cap. dudum eod. in 6. ubi latet DD. Auth. hoc ius porrectum C. de sacros. Ecclesis. An autem hac in exemptionum materia aliquid singulariter statutum sit quæstionis esse posset quam aliquot conclusionibus expeditio.

Prima conclusio, quæcunque in alienatione rerum Ecclesiasticarum statuta sunt eadem etiam in exemptionibus Canonicis obtinent nisi aliter contra depositum inueniatur Franc. latet. cap. dudum per tot. Fumus verb. alienatio per tot.

Secunda, in exemptis qui immediate summi pontifici sunt subiecti præter solemnitates & legitimam alienandi causam requiritur decretum licentia seu immediata auctoritas summi pontificis doct. Castrensis Auth. hoc ius porrectum num 3. & 4. C. de

- C. de sacros. Ecclesiis Navarrus conf. 5. tit. de rebus Eccles. non alienand. Clem. 1. ubi Cardinalis & DD. item glo. in verbo proprii de Reb. Eccles. non alien. Idque intelligendum est in alienatione rerum laicarum secus vero in autoritate praestanda subditis Redoanus de alienat. ver. Eccles. qu. 41. n. 171.
- 3 Ratio est, tum quia eiusmodi exempti iurant se nihil alienaturos sine autoritate Summi Pontificis Hostien. cap. cum tempore de arbitrio. Martin. Landens. tract. de privilegio & rescript. quest. 92. per cap. ego de iure iur. Castrens. d. n. 4. tum quia non habent immediatum aliquem superiorem praeter Papam cui subiciantur a quo proinde autoritatem postulare debent ut & caetera omnia quae iurisdictionis est supra varijs in locis recensuimus Franc. d. cap. dudum num. 33. post med. de rebus Eccles. non alien. in 6.
- 4 Tertia conclusio, exempti a iurisdictione ordinarij non tamen immediate subiecti summo Pontifici seu alteri cuidam Praelato habenti iura quasi Episcopalia, non opus habent in alienatione licentia Summi Pontificis, sed satis est si interveniat licentia illius Praelati cui immediate subiciuntur Castrens. d. n. 3. & 4. Navar. d. consilio 5. Card. d. Clem. 3. 1. & ibid. glo. notabilis in verb. proprii Ang. in summa verb. alienatio n. 13. Bur. cons. 19 Guimer. tit. de annatis glo. verb. locorum in pragmat. Innoc. c. statutum de transact. Barbatia cons. 40. n. 4. vol. 1.
- 5 Ratio est, quia eiusmodi Praelati habent iurisdictionem quasi Episcopalem in eiusmodi exemptos seu suos subditos, ita quod ea omnia quae ad iurisdictionem spectant exercere possint in exemptos quae Episcopi in suos, Navarrus conf. 23. de privilegio. glo. in d. verb. proprii Hieronymus a Sorbo Capucinus in annotat. ad Alphonsum a Casarubios in compend. privileg. minorum verb. Praelati Redoanus tract. de alienatione rerum Ecclesiasticarum quest. 27. n. 7. & seqq. Bertachinus tract. de Episcopo quest. 41. n. 64. & 75. lib. 4. par. 4. n. 105. vol. tract. 2. fol. 178. Fumus in aurea armilla verb. alienatio n. 14. Innocent. cap. statum de transact.
- 6 Unde quemadmodum in alienatione requiritur consensus seu autoritas Episcopi Franc. d. cap. dudum late Bertachin. d. par. 4. quest. 34. n. 104. Ita similiter quoad exemptos Praelati cui immediate subiciuntur Fumus d. n. 14. Castrens. d. n. 3. & 4. Bertachin. d. quest. 34. n. 105. Redoanus ubi supra quando enim in iure duo participantur dispositum in uno censetur etiam dispositum in altero glo. c. si postquam de elect. in 6. Troitus Maluetius tract. de oblatione magis factis par. 4. n. 4. vol. tract. 15.
- 8 Limitanda autem est conclusio, nisi exempti habeant Papam vel superiores suos in remotissimis partibus constitutos, tum enim (ut inquit Abbas) procedat alienatio si urgeat praesens aliqua utilitas aut necessitas quae dilationem aut tantam moram non patiatur Pet. de testa coniugum lib. 3. cap. 2. num. 2. Abb. cap. tua nos num. 8. vers. & hoc noto quia de immunit. Ecclesiar. Archid. cap. Abbatibus 1. quest. 2. fuisse Redoanus tract. de rebus Eccles. non alienand. quest. 51. per. tot. & qu. 19. n. 43. 50. & seqq.

Idem

Idem si nesciatur ubi superior sit & periculum sit in mora Redoan. ibid. q. 30. n. 1. ¹⁰
 vide infra eod. lib. qu. 50. & 51. Quod enim iure communi non est licitum, necessitas
 facit licitum, alias propter necessitatem plurima conceduntur quæ alioqui iuri
 communi advertantur cap. quod non est de reg. iur. latissime Menoch. de arbit. iud. casu
 122. Felin. repert. verb. necessitas late Petr. Gerardi sing. 100. Unde ex proverbio dicitur
 necessitas non habet ferias, a Scevola, qui interrogatus quid ferijs agi oportere
 ret loquitur respondit, quod noceret præter missam, Oldendor. in leges 12. tabularum tit. 1.
 cap. 4. n. 3. idque etiam maxime ratione absentia cuius causa plurima etiam quæ iure
 communi exorbitant conceduntur, cap. nullus 17. quæst. 4. cap. nihil de elect. cap. fin. de
 sequit. in 6. l. si longius ff. de iudic. glo. in verb. distantia cap. cum ex literis ubi Abb. de ressit.
 in integr. lo. de Lignano Clement. ne in agro de statu regul. Abb. d. cap. tua nos n. 8. in fin.
 n. 10. & seq. per glo. ca. placuit 12. quæst. 2. l. divus ff. de pet. hered. l. tutor qui repertorium
 §. i. ff. de administrat. Archid. & DD. d. cap. Abbatibus Cardinal. Clem. 1. de reb. Eccles. non
 alien. tex. cap. fin. de Eccles. edific. qui videri poterit. Io. Franciscei de Pavinu tract. de po-
 rest. capit. sede vacante par. 2. q. 9. n. 5. vol. tract. 15. fol. 184.
 Licet sint qui existunt ad validitatem alienationis, quod Episcopus capitulo ius
 vel conventui immediate Papæ non subiecto, sed cuidam alteri Prælato qui absit
 vel requiri non possit debeat dare legitimum defenforem, qui nomine Prælati ab-
 sentis autoriseret, alioquin enim quod revertus factam alienationem irritare posset
 Fileus q. 106. Pavin. d. n. 5. Io. Andr. ad Spec. in rubr. ne Sede vacante Redoan. d. qu. 30.
 num. 2.

Limitatur secundo ut sufficiat auctoritas superioris qui communi estimatione
 superior habetur licet revera non sit idque ut omnis dolus & fraus propellatur cap.
 consuetudinibus de iure patr. argu. l. Barborius ff. de offic. Prætoris.

Porro, quæ hætenus dicta sunt de omissione solemnitatis ratione urgentis ne-
 cessitatis, restringenda sunt, si post alienationem sequatur auctoritas, & ratificatio
 superioris ea enim hoc casu ut alienationem sequatur necesse est Bald. cap. 1. nu. 13.
 in fin. de his qui feudum dare poss. l. pom. scribit ubi Las. col. 8. vers. tertio limita
 ff. de negot. gestis Redoanus de rebus Eccles. non alien. quæst. 19.
 n. 128. & quæst. 51. cap. 22. n. 9.

* *
 *

QVAESTIO II.

Quid si res alienanda non sit in eodem loco quo Ecclesia exempta.

Articulus hic distrahitur in varias sententias, ut est videre apud Panormitanum, & late Redoanum, nonnullis asserentibus requiri licentiam superioris loci in quo res sita est, alijs in quo persona seu Ecclesia ad quam res spectat, Ceteris vero utriusque *Abb. cap. Pastoralis num. 10. cum Apost. de privileg. late Bertach. tract. de Episcop. lib. 4. parte 4. quæst. 34. num. 104. Iason. in l. cunctos populos num. 96. C. de Summa trinit. ubi dicit decretum iudicis minoris super alienatione rerum immobilium extendi ad bona extra territorium sita, & ad quæcunque bona per l. magis puto §. non passim ff. de rebus eorum Barth. l. relegatorum §. interdiceret num. 2. cum add. ff. de inter. & religat. vide latissime Redoanum tract. de rebus Ecclesia non alienandis quæst. 4. l. nu. 38. & seqq. Doct. Villadiego tract. de legato par. 1. quæst. 1. n. 4. 5. 6. 7. 8. vel tract. 14. fol. 158. communiter tenetur satis esse si interveniat autoritas superioris loci in quo persona seu Ecclesia exempta sita est *Abb. d. nu. 10. Franc. d. c. dudum n. 24. vers. Episcopus ergo de reb. Eccles. non alien. in 6. Redoanus & Bertachinus ubi supra aliter tamen sensisse videtur Guymet. ad pragmat. sanctionem ist. de annatis §. item fuit in glo. verb. locorum his verbis. Ideo si exemptus alterius diocesis habet beneficium in diocesi Parisiensi ad Episcopum Parisiensem recurratur facit Clem. quia regulares cir. pr. de suppl. neg. prælat. l. si prædium C. de prædijs minor. ca. ubi in alienatione interponit decretum iudex loci in quo sita sunt res quæ alienantur l. magis §. illud ff. de rebus eorum & utrobique Barth. per cuneum & Baldum l. i. C. de contrah. empt. ideo eius Episcopi autoritas requiritur qui est superior immediatus illius Ecclesie cuius res alienatur Barth. Auth. hoc ius C. de sacros. Eccles. DD. late in cap. pastoralis de privilegijs ita ille. Plerique autem consulunt ad cautelam ut adhibeatur autoritas utriusque qua de re extat consilium Navarri *conf. 5. tit. de privileg.* his verbis: Abbas quidam cum suo conventu exemptus à jurisdictione ordinaria alienavit *ca. supra* permisso quasdam res existentes extra Episcopatum illum ubi sita est Abbatia illa sine illius superioris auctoritate quaritur an valeat? Pro affirmativa facit quod alienatio rei pertinentis ad Ecclesiam Cathedrali facta ab Episcopo cum consentu Capituli valet ut tradit Panormit. receptus c. 1. de his quæ sunt à Prælato & probatur cap. sine exceptione 12. quæst. 2. At Abbas exemptus habet jurisdictionem quasi Episcopalem iux. glo. sing. & receptam Clem. 1. verb. proptij de reb. Eccles. non alien. Pro negativa facit Cardinalis d. Clem. quæst. 34. & seq. quod licet in alienatione per Abbatem exemptum non requiratur autoritas Episcopi tamen requiritur autoritas Papæ vel Prælati superioris cui immediate subijcitur, Retolvendo dico mul-**

est si alterius Provinciae aut intuitu seu contemplatione non praelaturae sed persone iuratum sit qua de re vide brevitatis causa speculatorem exemplificantiem & Abbatem d. tit. de dispens. §. consequenter n. 6. & 7. & Abb. d. c. sua nos n. 10. Redoanus d. q. 55. n. 38. quem vide.

- 2 Potro, hactenus dicta obtinent nisi speciali privilegio aliter dispositum reperitur quod ideo dico quia Leo 10. anno 1529 fratribus minoritis regularis observantiae & monialibus S. Clarae dedit potestatem alienandi permutandi bona immobilia de consensu duarum partium conventus ad quem ea spectant & de consensu maioris partis ea locandi ultra triennium, modo tamen id cedat in utilitatem monasterij, idque non obstantibus etiam testamentis, &c. in super dedit eisdem potestatem retractandi locationes factas in praedictum ipsorum Passarellus in collect. privilegior. fol. 80. Capuccinus in annot. ad privilegia fratrum minorum, &c. verb. alienatio. Non secus quam dispositione Concilij Trid. locationes factae in praedictum successorum revocari possunt Conc. Trid. sess. 25. cap. 11. de Refor.
- 4 Similiter, Clemens anno 1531 generali ordinis Praedicatorum per Italiam dedit amplam potestatem, qua de revideri poterit, constitutio desuper edita in libro privilegiorum ordinis Praedicatorum a Reverendissimo Stephano 7. Collectorum folio 204. de quo etiam meminit Capuccinus loco iam allegato.
- Præterea, a Gregorio 13. concessum fuit fratribus & Monialibus ordinis Eremitarum S. Augustini const. 9. dum de Vbeios in Bullario anno 1572. ultra supra dicta ut in Emphyteusim concedere possint usque ad duas generationes citra autoritatem Summi Pontificis antecedente tamen consensu Generalis Capuccinus ubi supra.
- 5 Denique, propter extravagantem Pauli 2. Ambitiose de Rebus Ecclesia non alienand. per quam alienatio Ecclesiasticorum & bonorum locatio ultra triennium prohibetur in consilio Pontifice, quae an sit usum recepta multi dubitarunt, late Redoanus de Rebus Eccles. non alien. quest. 35. 36. & seqq. Navarr. in Man. cap. 27. num. 1. 49. Etymus in aurea armilla. verb. licentia n. 5.

QVÆSTIO II.

Electionum iura ordinaria an vigeant in exemptis,

SUMMARIUM.

1. Lex generaliter loquens comprehendit personas privilegiatas.	3. Abbates vero elegi debent.
2. Episcopi ad aliam Ecclesiam non elegi sed postulari debent.	4. Differentia inter postulationem & electionem.

Utiq̄ue

Vtique, nam lex sui dispositio quæ generaliter loquitur comprehendit etiam personas privilegatas Decius in l. 1. n. 9. cum Apost. de reg. iur. l. ave supra lib. 1. quest. 5.

Quod adeo verum est, ut licet Episcopi ad aliam Ecclesiam eligi sine Pontificis consensu non possint ex quo sint matrimonialiter propriæ Ecclesiæ alligati, ideoque non habeant liberum volatum, sed postulari debeant *tex. cap. fin. de postulat. Prælat. ubi Compost. Abb. & DD. Bertach de Episcop. lib. 2. quest. 60. num. 89. Petr. de Biaxio in director. elect. par. 2. c. 3. 4. Abbates tamen exempti quos supra quaest. prima diximus habere iura quasi Episcopalia non postulari sed eligi debent *tex. cap. si Abbatem de elect. in 6. ubi Franc. & DD. Compostell. in Apost. verb. quod Abbas. Qua in re notandum primo antiquiora iura cap. cum venerabilis de consuet. cap. dilectus de Regular. c. licet de Regular. quibus Abbates, & alij Prælati immediate Papæ subiecti non eligi sed postulari, debebant esse novissima Bonifacii 8. constitutione correctæ d. cap. si Abbatem.**

Notanda secundo differentia inter electionem & postulationem, electio enim est alicujus personæ ad Prælationem vel fraternam Societatem Canonice facta vocatio. At postulatio, est quædam gratiæ petitio à superiore facta de promovendo aliquem ad Prælationem ad quam de iure communi propter defectum aliquem vel impedimentum eligi seu promoveri non poterat *Hostiens. in summa de post. Prælat. item Abb. in rubrica nu. 1. & 2.*

Licet autem olim promiscua fuerit in iure utriusque nominis significatio seu usurpatio ut in *cap. hu. omnibus dist. 61. ca. literas dist. 63.* hodie tamen per magna est inter utramque differentia vide *Mandago. tract. de elect. p. 1. c. 65. in Apost. v. fere Franc. cap. 1. §. sed si de elect. in 6. & in cap. ut circa eod. tit. Cardinal. Clement. fin. eod. tit.* Adeo ut qui de iure eligi potest postulari non debeat nec è contra alioquin enim actus tanquam contra legem gestus vitatur *Mandago. ubi supra Abb. in d. Rubr. num. 3.*

Ratio est, quia per electionem datur consensus in electum tanquam in sponsum ex quo per eam contrahatur quoddam quasi matrimonium spirituale *ca. cum inter Canonicos de elect. cap. fin. de translat. prælat.* At per postulationem nihil tale diti-guntur enim tantum vota ad superiorum ut de gratia velit admittere postulatum *Abb. in d. cap. Rubr. num. 3. in fine mandago ubi supra.*

QVÆSTIO V.

Legatus à latere an confirmare possit electiones exemptorum.

SUMMARIUM.

1. Appellatione sanctæ Sedis comprehenditur legatus à latere. 2. Exempti an administrare possint ante confirmationem.

Solum legatos à latere exemptorum electiones confirmare posse expressa Bonifacij VIII. constitutione definitum est *cap. si Abbatem de elect. in 6. Card. conf. 67. cap. cum venerabilis de consuet. Spec. de legato § nunc ostendendum vers. 22.*

Ratio est, quia appellatione sanctæ Sedis ad quam confirmatio spectat comprehenditur legatus à latere *Philipp. Franc. d. cap. si Abbatem n. 4. 10. de Anania conf. 94. col. 2. vers. quod etiam sic ostendo & ubi Lud. Bolongin. in addit. socin. tract. de oblationib. mag. factu lib. 19. num. 8 & seq.* Alij autem legati inferiores hoc requireunt nisi id eis à Sede ipsa specialiter sit commissum *tex. d. ca. si Abbatem §. huiusmodi in fine.* Quod ipsum visum fuit Panormitano, his verbis. Quæro qui confirmet Abbates die dato quod non sunt exempti, sunt per Episcopos confirmandi in multis tamen locis dicit Hostiensis, quod patres Abbates illos confirmant & non videt quo iure id faciunt nisi super hoc habeant privilegium. Ita ille *cap. 1. num. fin. in fine de supplement. negl. Prælat.*

Ad hæc, hac in materia prætereunda non est Doctrina Navarræ in *cap. accepta possessionis octava solutione num. 31. de restit. spoliator. tom. 3.* eum qui à Capitulo unanimiter eligitur si sit à Curia Romana immediateque Papæ subiectus administrare posse, literis super confirmatione electionis non expeditis, tum quia etiam nullatenus confirmata electione recipi à Capitulo posset & administrare *cap. nihil de elect. cum quia extravagans Iniuncto de elect. non debet extendi ultra ea quæ continet Navarræ d. oppos. 8. num. 13. & 31.* Tum quia Oldradus *conf. 6. incip. postea sine præiudicio* determinat Archiepiscopum Brach, qui est immediate subiectus, distans à Rom. Curia ultra 30. dietas ad instantiam sui Capituli & propter suæ Ecclesiæ utilitatem per administrationem ante confirmationem non incurrisse pœnas dictæ extravagan-
in iunctæ Navarræ d. nu. 31. 10. Francus in glos. fin. d. extravag. Cuius extravagan-
 tis materiam exacte & practice locis jam citatis explicatam invenies apud Navarræ, ad quem si opus sit, recurri poterit.

QVÆSTIO VI:

Exempti anteneantur ad Canonicam Episcopalem:

SUMMARIUM.

1. Quid sit canonica Episcopalis.
2. Ratione rei non exempta debetur Canonica.
3. Ratione vero rei exempta non debetur.
4. Ratione conclusionis.
5. Quid si Ecclesia exempta habeat populū non exemptum.
6. Quid si Ecclesia tempore testamenti exempta sit, tempore vero mortis non, & contra.
7. Quid si pendente conditione exemptatur vel subiciatur.
8. Canonica Episcopalis an impediatur Parochiales.

Canonica nihil aliud est quam certa bonorum portio debita Episcopo ratione oneris quod in administratione sui Episcopatus sustinet, introducta ex similitudine legitimæ patri aut patrono debita in bonis filij vel liberi, ad instar cuius visum fuit Episcopo, qui pater & spiritualis patronus est, ius ad certam in bonis suorum portionem competere late Hostiens. in *summa tit. de Sepultur. arg. l. i. c. de bonis liberr. auth. licet C. de natur. liber. tex. cap. Pontifices 12. quæst. 3. c. requisisti de Testam.*

Qua in materia, omnia prolixitate argumentorum, concludo primo, quod legato facto Ecclesiæ sive collegiata, sive non collegiata, non tamen exemptæ, debetur Episcopo Canonica portio *cap. officij cap. requisisti de testament.* Ratio est, quia eiusmodi Ecclesia subest Episcopo tam ratione legis diocesanæ, quam iurisdictionis de qua plene in *cap. dilectus cap. conquerente de offic. ord. & d. ca. officij de testam. dixi supra lib. 1. cap. 15.* Episcopi autem nomine, hic intelligo Archidiaconum aut quemvis alium Prælatum inferiorem qui habet in ea Ecclesia iurisdictionem quasi Episcopalem. Ratio est, quia Canonica est de lege iurisdictionis *Innocent. cap. 1. de statu Monachor. v. bald. tract. de Canonica Episcopali cap. 1. num. 4.* Episcopo debita iure Episcopali quod cum eiusmodi Prælati habeant in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis & annexis *v. bald. ubi supra c. 4. q. 4. principali n. 1. vers. notandum tamen.*

Conclusio secunda, Episcopo non competit Canonica portio in Ecclesiis exemptis, tam quoad legem diocesanam, quam iurisdictionis seu quæ immediate Summo Pontifici subiectæ sunt ita contra Hostiensem in *summa de Sepulturis §. A quibus concludit late Petrus de Vbaldis. tract. de Canonica Episcop. capit. 4. quæst. 6. latissime Bald. si quis ad declinandam col. 6. vers. in xta hoc C. de Episcop. & Cleric. Abb. cap. officij*

officij de testam. Io. Andr. c. certificari de Sepulturis Angel. in summa verb. Canonica num 7.

4 Ratio Vbaldi est, quia Canonica debetur Episcopo, ac inducta est propter onus quod Episcopus sustinet in celebrando solemniter, ordines conferendo, predicando ac alia omnia ferendo quæ tam ad forum contentiosum quam pœnitentiale spectant item propter communionem, quæ est inter Ecclesiam & Episcopum præterea quia spiritualia sua communicat Ecclesiis quia est præordinator in cunctis ac propter curam quam præ omnibus gerere debet *Vbald. d. quest. 6 n. 5. & late Hofstrenf. in summa Sepultur. n. 14.* At vero Episcopus non celebrat in locis exemptis non ordinat exemptos *cap. nullus de tempor. ordin. in 6.* non præiudicat aut Cathedrali collocat in loco exempto nec ea quæ ad forum contentiosum aut pœnitentiæ spectant exercet *Vbald. d. quest. 6 n. 7.*

Præterea, exempti in iure æquiparantur filio emancipato, liberto, Prælato, in aliam Ecclesiam translato *dixi supra late lib. 1. qu. 1. Vbald. d. quest. 6 n. 9.*

Cum enim per exemptionem liberentur à potestate diocœsanæ consequenter liberantur ab omni iure quod Episcopus ab eis prætere mere possit. Postremo Pontifex exempto advocat ad se omne ius Episcopale adeo quod Papa sit Diocœsanus *Exemptorum cap. autoritate de privileg. in 6.* Ac ita pro hac conclusione scripsit olim Clemens V. in *Clem. dudum §. verum in fin. de Sepulturis Vbald. ubi supra num. 11. Lapus eod. tract. §. quia de n. 10.*

5 Conclusio tertia, Ecclesia exempta quæ habet Capellas vel populum non exemptum tenetur Episcopo ad Canonicam *per cap. ex ore de privileg. Innoc. & Io. Andr. cap. in nostro de Sepultur. d. cap. officij ca. requisisti cap. fin. de testam. Lapus tract. de Canonica Episcop. §. quia de n. 6 vers. secundo queritur Vbald. eod. tract. cap. 4. 9. 5. & late q. 8. 9. 10. 11. Fallit tamen si populus pleno iure subiectus esset Ecclesiæ exemptæ *Vbald. d. quest. 9. n. 3.**

6 Conclusio quarta, si fiat legatum Ecclesiæ exemptæ tempore mortis, subiectæ vero tempore testamenti, distinguendi sunt hi casus. Primus, si utroque tempore testamenti scilicet & mortis exemptio sit, non debetur Canonica rationibus antefcriptis. Secundus, si subdita sit tempore testamenti, exempta vero tempore mortis non debetur quoque Canonica, ratio est quia inspicitur conditio & status temporis quo legatum cedit non vero quo legatur *l. post diem ff. quando dies leg. si uxor. C. de insert. l. que legata ff. de reg. Jur. Lapus d. tract. §. quia de n. 12.* Tertius si exempta sit tempore testamenti, subdita vero tempore mortis debetur canonica ratio, quia inspicendum est tempus mortis, non autem tempus testamenti. Plene *l. si cognatus ff. de reb. dubijs l. generaliter §. si homini libro ff. de fideicom. libert. Vbald. d. c. 4. quest. 7. n. 3. l. si filius ff. de verb. oblig.* Conclusio quinta, Si Ecclesiæ exemptæ sub conditione relinquatur, v. g. tempore mortis Ecclesia quidem exempta est, at vero postea sub-

ijicitur, tandemq; extat conditio videtur canonicam non deberi, nam tempore re-
 stamenti, & mortis Ecclesia exempta est unde si postea muret statum, ideo fieri non
 debet praesudicium Ecclesiae cui prius fuit ius quaesitum *l. id quod nostrum ff. de reg. iur.*
 E contra vero, videtur inspiciendum tempus conditionis existentis quo quidem
 tempore Ecclesia subiecta invenitur *l. si usufructus ff. quana. die; usufr. legati l. qua le-
 gata ff. de reg. iur.* Paucis articuli huius diudicatio pendet ex eo utrum conditio ex-
 itens retrahatur ad tempus mortis seu testamenti, qua de re suis in sedibus fule Do-
 ctiores *Barth. l. si u qui pro emptore ff. de usucap. l. qui Balneum ff. qui pot. in pig.*

Utrum autem canonica Episcopi impediatur petitionem canonicae parochialis da-
 bitatur, paucis dicendum est quod non, tam altera ab altera diversa est & ex diver-
 so iure competens *Hoftiens. in summa de sepulturis n. 14. §. & utrum illa ratione oneris*
Episcopalis dixi conclusio secunda. Haec autem ratione oneris parochialis quod
 consistit in quotidiana celebratione, Baptifatione, poenitentiarum injunctioe, qua
 de re videatur fufius *Hoftiensis & DD. cap. in nostra de sepulturis cap. certificari cap.*
qum super eod.

QV AESTIO VII.

Utrum generalis exemptio censetur etiam eximere à subsidio per
 Papam imposito.

Minime: Quia nemo ab eiusmodi charitativo subsidio Papae debito exemptus
 esse censetur. *Io. Andr. ca. cum instantia de censib. Oldr. ad cons. 104. incip. circa*
propositam quaestionem per l. r. c. de indict. lib. 10. l. neminem c. de sacros. Eccles. Quod
 tamen restringendum est nisi quis speciali privilegio ab eiusmodi onere nominatim
 eximeretur *ca. decet de reg. iur. in 6. ca. 1. & 2. 25. q. 2. Bellencin. tract. de charit. subsidio*
qu. 8. n. 3. quod non est praesumendum quippe quod illud concedi non contulerit
d. cap. cum instantia vers. quod non credimus & cap. accedentes de praescript.

QV AESTIO VIII.

Utrum Episcopus cum Clero eximere possit à subsidio charitativo.

Posse, responderunt plerique *Spec. tit. de censib. §. nunc dicendum vers. quid si. Ap-*
tius tamen cum distinctione respondendum iudico nempe in praesudicium Pa-
pae non posse at vero in praesudicium Episcopi posse l. vacuatis ubi DD. c. de decurionib.
lib. 10. l. inter debitorem ff. de pactis Bellenc. de charit. subsid. quaest. 60.

QVAESTIO IX.
Ordinarius an exigat charitativum subsidium ab exemptis.

SUMMARIUM.

1. Concluditur negative.
2. Limitatur nisi exempti habeant populum non exemptum.
3. Item nisi exemptio concessa sit cum clausula volumus quod in charitate cum Episcopo permaneat.
4. Ordinarium munus quod sit.

Quod exigere non possit tenet Cardinalis & cum eo ita concludendum est
*Card. Clem. frequens §. nonnulli in 3. oppos. de excess. prelat. ubi Paul. & Petr. de An-
 charano in vers. 8. not. Innoc. cap. 1. circa med. de statu Monach.*

Quod maxime procedit si exemptio sit data cum plena libertate id enim importat exemptionem non modo à jurisdictione sed etiam ab omnibus quæ sunt de lege Diocesana inter quæ subsidium charitativum numeratur ita Innoc. cap. veniens in glo. super ver. libertate de verb. signif. in 6. Bellenc. de charit. subsid. quest. 32. n. 8.

Limitatur primo, nisi exempti haberent populum non exemptum quia eo respectu exigi posset eiusmodi præstatio Innoc. cap. 1. circa med. de statu Monach. Bellenc. d. qu. 32. n. 5. vers. & protalibus.

Limitatur secundo, nisi in privilegio exemptionis apposita esset clausula vulgaris volumus autem quod Ecclesia huiusmodi exempta in charitate priori cum Episcopo suo remaneat *Abb. conf. 102. omnipotentis Dei postulato suffragio vol. 1. de quo dixi supra lib. 1. quest. 9. n. 9.* Non refragatur quod eiusmodi munus videatur ordinarium ex quo imponatur à lege seu canone ad quæ ordinaria munera etiam exempti adstringuntur *Barth. l. vacatu C. de decur. lib. 10. l. 1. C. de indit. lib. 10. in l. 2. ff. de immunit. l. unica C. de vacat. muneris li. 10. Barth. l. omnes C. de annoniis & tributis li. 10.*

Quia fallum est quod subsidium charitativum sit munus ordinarium, nam ut quid censetur munus ordinarium non satis est ut imponatur à lege seu Canone sed præterea opus est ut habeat certam annuam & regularem præstationem *Guliatm. de Cugno l. nequidem C. de sacros. Eccles. Civ. l. voluntarie in 1. qu. C. de excus. iur. Barth. l. 1. col. ult. C. de mune. & in quo loco lib. 10. Bellenc. d. quest. 32. n. 6.* Quod non est in præstatione subsidij quæ nec annua est, nec uniformis, sed incerta ut pro re & necessitate enata exurgens.

* *

*

QVÆSTIO X.

Quid si ad exemptos, pervenerit res non exempta & è contra an tenebuntur.

Articulum hunc prolixè discutit Petrus antiboli ad quera visum fuit lectorem remittere tract. de mune. par. 3. §. 4. n. 50. 56. & seqq. vol. tract. 11. folio 68.

QVÆSTIO XI.

An Episcopus conferre possit ordines exemptis.

SUMMARIUM.

1. Episcopus conferre exemptis ordines. luerint Episcopo ordines accipiendi.
2. Si Episcopus neget possunt ab alio petere. 4. An exempti possint recipere clericos al-
3. Quid si privilegium habeant à quo ma- terius diœcesis sine dimissoriis ?

Fuisse aliquando in hoc articulo dubitatum refert Rebuffus dum dicit Perusium putavisse Episcopum non posse Rebuff. in praxi benefic. par. 1. tit. de Clericis & à quibus & quomodo creentur. n. 22. in qua sententia cum Perusio videtur residisse Vbal-
 dus supra à me allegatus tract. de Canonic. Episcop. cap. 4. qu. 5. n. 5. & 6. v. supra lib. 4.
 9. 6. per cap. nullus de tempor. ordin. in 6. Veruntamen, Rebuffus contrarium concludit
 cum enim ordinum receptio à proprio Episcopo sit valde favorabilis si id non li-
 cere diceremus, certe exemptionem quæ in favorem exemptorum concessa est, in
 eorum damnum & præjudicium converteremus quod foret per absurdum Rebuff.
 d. n. 22. vide supra lib. 2. q. 45. vers. 11. Pro quo est glossa notabilis dicens quod exem-
 pti debeant primo Episcopalia petere ab Episcopo qui (inquit) si denegat possunt
 tum ab alio petere glo. cap. abbatibus 18. quæst. 2. Petr. Brixien. in repert. verb. exemptio 3
 col. 6. quod ipsum plenius inquirat Navarrus cons. 14. num. 3. & 4. de privileg. addens
 quod Abbas unius monasterij in vitatus possit in alio monasterio ordines conferre
 si illud sit exemptum Franc. ca. Abbates in fin. vers. in glo. fin. de privilegiis in 6. quæ ta-
 men conclusio vera est nisi exempti privilegium habuerint à quo maluerint Epi-
 scopo ordines accipiendi qua de re latius speculator part. 3. tit. de clericis peregrinis
 n. 5. cum Apost. ubi dicit virtute eiusmodi privilegij posse eos in aliena diœcesi ab a-
 lieno Episcopo ordines accipere sed non tamen in propria diœcesi nisi tamen de-
 tur Episcopo nova venia ibi ordines conferendi Io. Andr. cap. cum & plantare in fin.
 de privileg. An autem exempti possint clericos alterius diœcesis recipere sine literis 4
 commendatiis notat idem speculator vbi supra num. 7.

QVÆ-

QVÆSTIO XII.
Religiosi exempti an transire possint ad strictiorem regulam
venia non obtenta.

SUMMARIUM.

- 1. Licentiam satis est petere licet non concedatur.
- 2. Secus in exemptis.
- 3. Differentia est an licentia petatur à Papa vel à legato à latere.
- 4. Consensus an præcedere vel sequi possit.
- 5. An valeat consuetudo transeundi ad aliam religionem sine consensu Papæ aut legati.

1 Innocentius tertius Pontifex Priori & conventui Dimoliensi rescripsit posse religionem zelo sanctioris vitæ ad religionem transire strictiorem, petita prius licentia prælati sui, licet non obtenta etiam si primum monasterium sit privilegiatum quod de illo ad aliud etiam arctius transire non possit *cap. licet quibusdam de regularibus*. Quod quidem licet ita regulare sit in Prælati tamen exemptis aliud dicendum est quod quidem licet ita regulare sit in Prælati tamen exemptis aliud dicendum est quod omnino necesse ut eam obtineant ita determinavit Clemens 4. referente Hostienti ex Imola & Archidiacono *cap. si Abbatem de elect. in 6. lo. Andr. d. cap. licet & cap. cum non stat. de reg. iur. in 6. ubi Franc. num. 2 usque ad finem*. Quia de re Philipp Francus eodem loco distinguit inter Papam & legatum à latere. Etenim cum solus sit Papæ religiones confirmare eius etiam solius esse potest professiones & transitiones in aliam religionem impedire *Anto. de Roselli tract. de concubis qu. Pontifex maximus nunquid circa impedim. matrimonij &c. vol. tract. 2. fol. 51. col. 4.* qui quidem si inquit non quidem denegavit licentiam Prælato exempto sed nec etiam dedit tunc Prælati poterit prælaturam dimittere, & religionem ingredi *per not. d. cap. licet & cap. cum venerabile de consuetud. in 6. non enim videtur exemptus fortius adstrictus Papæ quam Monachus Abbati vel servus Domino*. Maxime quod Papa semper in potestate habeat prof. ssum ad priorem religionem revocandi *Franc. d. n. 2.* At vero, legatus à latere si Prælato exempto licentiam denegat poterit licite in aliam transire religionem atque profiteri, non enim obtinet legatus quamvis à latere supremam potestatem nec religiones approbare aut tollere potest *lo. Andr. d. c. cum non stat. ubi Franc. num. 3.*

2 Utrum autem quando obtineri debet licentia ea debeat actum præcedere vel satis sit si sequatur plenioris est disquisitionis, sufficienter ab Abbate disputatum ad quem recurri poterit *in lata Apostulla ad d. ca. licet de Regular.*

3 Item utrum valeat consuetudo quod Prælati exempti transire possint ad aliam digni-

dignitatem sine licentia legati aut Papæ determinat Innocentius negative per tex. in cap. cum venerabilis de consuet. Bald. in Margarit. verbo Abbas exemptus. Hodie quisquis ille sit qui ad strictiorem, moralicam vitæ normam transilire latagit, laudabiliter facit, si auctoritate S. Pontificis aut S. congregatione Illustrissimorum Cardinalium negociis Regularium præpositorum id faciat: tum quod tutius, tum quod gratius S. Sedi, quemadmodum suis ad me literis, scripsit summæ viri prudentiæ Ricardus Pauli stravius Protonotarius & dictæ congregationis à secretis.

—————
 QUÆSTIO XIII.

Concedere an possit Pontifex privilegium ne quis excommunicetur.

SUMMARIUM.

1. Concesso privilegio ab Episcopo excommunicari possit poterit nihilominus ab eo puniri seu coram eo conveniri.
2. Privilegium non valet ne quis à Papa excommunicari possit.
3. Imperator imperium non potest lacerare.
4. Papa non potest sibi ligare manum.
5. Papa & Imperator fratres nistant.

Duplex facio huius quæstionis caput, primum ne ab Episcopo posterius ne à se seu à sancta Sede excommunicetur in priori nemo unquam merito dubitavit uti superius à nobis satis notatum est lib. 1. quæst. 3. sub finem licet incidenter dubitatum fuerit an concessio eiusmodi privilegio quis ab Episcopo excommunicari possit coram eo saltem in jus trahi conveniri ac puniri possit, cui dubio cum Abbate affirmative respondemus in cap. cum capella n. 6. vers. ultimo quæro de privilegio dixi supra lib. 2. c. 49. & infra quæst. n. 8. Quo vero ad posterius, sunt qui id privilegii vendicant, quod ne quidem à Pontifice excommunicari possint teste Ioanne Ferialdo in privilegijs regum Francia privilegio 6. Veruntamen, eiusmodi privilegia inutilia esse & vana supra ex Abbate Felino & alijs tradidimus d. qu. 3. sub finem lo. And. c. eius instantia de censib. Bellenc. de charit. subsidio q. 58. n. 1. Oldra cons. 104. incip. circa propositam quæstionem in fin.

Quemadmodum enim Imperator lacerare Imperium non potest Abb. c. cum non licet n. 6. vers. nec etiam posset ubi Fel. n. 14. & in c. ad audiendam n. 4. de prescript. ca. ex Epistola n. 5. de probation. Restaur. de Imperat. q. 104. ita nec Papa, qui sibi ligare manus non potest, c. fin. ubi glo. de rescript. in c. c. innovavit de elect. dixi supra. li. 3. q. 1 in pr. Papa enim, Ecclesia, & Imperator, fratres nistant, unde merito de uno ad alterum quis similitudine ducitur argumentum Restaur. de imper. qu. 70. n. 6. lafon. cum add. in l. 1. n. 2. lect. n. 24. C. de sacros. Eccles. sui.

QVAESTIO XIV.

Exempti an obligentur interdictis ordinarij.

SUMMARIUM.

1. Interdictum quid sit.
2. Ferri non potest contra exemptos.
3. Exempti tenentur observare interdicta quae servat Ecclesia matrix.
4. Alioqui incidant in poenas Canonicas.
6. Differentia inter interdictum generale & Praelati exemptorum.
7. Quid si exempti non paruerint interdictis an puniri possint ab ordinario, & numer. 8.

Interdictum est censura Ecclesiastica qua prohibentur divina officia sacramenta & sepultura active & passive *Navarr. in manuali 27. num. 164. & seqq. ubi docet & late.* Porro, licet illud ferri non possit ab ordinario contra exemptos seu receptos in speciales filios Ecclesiae Romanae *cap. 1. de verb. sig. in 6. c. quando de privileg. Navarr. d. n. 164. vers. octavo Fumus in Aurea Armilla verb. interdictum n. 25.*

Nihilominus tamen exempti tenentur observare interdicta quae servat Ecclesia matrix *Clem. 1. ubi Card. n. 10. de sent. excom. Fel. cap. licet n. 6. vers. & nota quod exempti de foro compet. Fumus in Aurea Armilla verb. excommunicatio § 2. praelate Abb. cum inter nu. 3. cum Apost. de consuet. Matrix inquam Ecclesia hoc est loci maior vel Baptismalis si autem eo in loco non esset Ecclesia Cathedralis sed plures matrices si omnes serviant exempti etiam sese conformare debent, si autem una servat alia non secus dicendum est Fumus d. verb. excommunicatio § 2. in fine exemptis autem casu debito non servantibus interdicta incidunt in poenas variis in constitutionibus expressas d. Clem. 1. de sent. excom. cap. Episcoporum de privileg. in 6. Clem. eos de sepult. 10. de Lignano tract. de censur. Eccles. §. 27. n. 3. vers. nono vol. tract. 16. Quae adeo vera sunt ut in contrarium praescriptio vel consuetudo non subsistat imo privilegium de contra obtentum censetur surreptitium d. c. cum inter ubi 10. Andr. Fel. Abb. & alij cap. in Lateranensi de praebe. Sayrus in Thesuro Theol. moralis par. 1. lib. 5. cap. 19. n. 15.*

Violaretur enim nervus Ecclesiasticae disciplinae quod non est aruitendum *Clem. 1. verb. nervum, Ecclesiastica disciplina de sent. excom. Barbatia d. c. cum inter n. 10. vers. nota quod Episcop. Calderin. tract. de Ecclesiastico interdicto q. 3. §. 6. & 24. memb. 2.*

Porro, interenda hic est differentia quaedam inter interdictum generale ordinarij & interdictum Praelati exemptorum illo enim celebrare divina possunt inter se sed secreto ut ab exteris non videantur hoc autem nulla ratione ne quidem nec secreto nec inter se *quod in te de poenitent. Host. & Innoc. cap. nuper vers. orando de sent. excom. Card. d. Clem. 1. de sent. excom.*

Inciden-

Incidenter autem dubitatur an si exempti non paruerint interdicto ordinarij an ab eo puniri possint Ioannes Monachus tenet quod possint puniri ex quo hoc in casu denudati sunt suo privilegio 10. *Monach. tit. de privileg. in 6. per cap. tuarum extra cod. videtur text. Clem. ex eo §. quod si in verb. satis factioe premissa. & c. de sent. excom. c. cii & plantare §. excommunicatos de privileg. ubi DD. Ad Imola & Cardinal. d. Clem. 1. n. 10. quæst. 9. contrarium asserit atque probat. consulens ut ordinarius denunciaret Pape ad obtinendum iudicium delegatum, qua de re infra à nobis aliquid scriptum est. *cod. lib. cap. 33.**

Pro coronide itaque dico, quod personæ singulares privilegiatæ per Pontificem nec a communicari aut interdicti possint non intelliguntur exemptæ à sententijs ordinariorum, sed possunt non obstante tali privilegio ab eis interdicti nisi sint Reges aut Regiæ vel eorum filij. *cap. ne aliqui de privileg. in 6. ubi DD. Silvester in verb. interdictum Henriques lib. 13. de excommunicat. cap. 25. §. 5.*

Quod ampliatur etiam si essent personæ religioſæ, quibus ratione seu intuitu personæ eiusmodi personale privilegium concessum est. *cap. ne aliqui in verb. ratione de privileg. in 6. Secus vero si privilegium concessum esset ratione loci religioſe v. g. monasterij aut ordinis Henriques lib. 7. de indulgent. cap. 24. §. 2. & lib. 13. c. 24. v. g. monasterij aut ordinis Henriques lib. 7. de indulgent. cap. 24. §. 2. & lib. 13. c. 24. §. 1. compendium privileg. ord. minorum verb. exemptio. Quale privilegium concessum esse Societati Iesu, Prædicatoribus, Minoribus, Benedictinis testatur Gregorius Saurus in *Thesaur. Theolog. moralis par. 1. lib. 5. cap. 10. n. 8. & DD. iam citati.* Adeo ut nec directe nec indirecte interdicti possint *cap. quantum de privil. Silvester ubi supra per primum Saurus d. cap. 10. n. 9. c. cum dilectus de relig. dom. Clem. frequens de excessib. Prælat. directe inquam cum ipsimet vel eorum loca interdicuntur indirecte vero cura alij ipsorum respectu v. g. qui cum eis negotiantur, frequentant, emunt, vendunt, molunt. d. c. quanto Saurus d. n. 9.* Denique, exemptione non gaudere eum qui fuit causa interdicti ostendit Hieronymus Gonſales tract. de mensibus & alternativa Episcoporum glossa 27. n. 33. per c. licet in fine de privileg. in 6.*

QVÆSTIO XV.

SUMMARIUM.

1. Ordinarius non potest tollere pravas consuetudines exemptorum.
2. Res exemptæ comparantur rebus suis extra territorium.
3. Castrum ereptum à iurisdictione civitatis Capitalis non regetur amplius illius consuetudinibus.

Pp 2

Licet

- L**icet ad Diocesanum spectet tollere pravas consuetudines suae diocesis Abb. cap. Abolenda num. 3 de Sepulturis Abb. c. ex frequentibus n. 4. de institut. ubi Innoc. Angel. in summa verb. Archiepiscopus n. 1. Id tamen in exemptis non potest qui licet sint in diocesi non tamen ideo sunt de diocesi cap. grave ubi Fel. c. pen. de offic. ord.
- 1 Quapropter (inquit Abbas) non est praesumendum quod Papa subijcere voluerit exemptos Episcopis per verba quantumlibet generalia qui proinde consuetudines exemptorum pravas abrogare non poterunt Abb. d. c. abolenda n. 3. vide inquit idem, si exempti habeant consuetudinem vendendae sepulturae pravam alioquin atque plane irrationabilem Episcopus eam abrogare non poterit d. c. abolenda ubi DD. Ratio est, quia tam exempti, quam res exemptae comparantur locis seu rebus extra territorium seu diocesim constitutis cap. grave ubi Fel. Abbas & DD. de offic. ord. Cardin. Clem. Archiepiscopo §. simili in fine de privil. Ang. conf. 230. incip. quadam Margareta vol. 2. Unde, cum Episcopus extra diocesim non habeat ius terrendi seu administrandi Alciar. l. pupillus §. territorium ff. de verb. signif. consequens est ut non possit ideo consuetudines moderari, tollere, abrogare, derogare, iudici quippe extra territorium ius dicenti impune non paretur.
  - 3 Quare, pulchre ex Romano Socino censuit Alciarus, quod si castrum ab omni moda civitatis superioris iurisdictione sit ereptum amplius superioris civitatis consuetudinibus non regetur Alc. d. §. territorium Rom. conf. 218. Soc. conf. 82. Alioquin enim regulare est quod castra regulari debeant & sequi consuetudines civitatis capitalis Amanellus sing. 235. n. 1. Barth. l. 2. q. 36. C. quae sit longa consuet. Iason. l. de quibus n. 6. ff. de legibus Menoch. conf. 257. n. 51. li. 3. late Rochus tract. de consuetud. n. 341.

QVÆSTIO XVI:

Exempti an præstent iuramentum fidelitatis superioribus Prælati
à quibus eximuntur.

SUMMARIUM.

1. Exempti præstent iuramentum Episcopo ratione populi non exempti.
2. Potest quis vassallus esse diversorum Dominorum.

FRANCISCUS de Aretio in hac specie quaestionis consultus respondit negative conf. 150. n. 1. Ratio est, quia eiusdem di iuramentum præstatur in signum subjectionis estque libertati & exemptioni ex diametro contrarium cap. cum olim 2. de privileg. glo. cap. antiquo eod. cap. nimis prava ubi Butr. de excess. Prælat. ideoque exempti istud iuramentum Pontifici præstent non autem alij, DD. d. cap. nimis & cap. dilecti de maiorit. & obed. nisi tamen exemptus habeat populum non exemptum seu

Ca.

Capellas, Ecclesias aut loca non exempta nam eorum respectu subicitur ordinatio
cum capella de privileg. ubi DD. & consequenter eorum contemplatione iuramentum
 fidelitatis Episcopo prestare potest, idque argumentum sumendo à feudis potest
 enim aliquis esse vassallus duorum pro diversis feudis ac utriusque respectu
 prestare utrique Domino iuramentum fidelitatis *cap. 1. que sit nova forma in feud.*
cap. de forma 2. 2. quast. ult. c. 1. in fine hic finitur lex. cap. grandi de supplend. neglig. prelat.
in 6. Spec. de feudo §. 2. vers. 12. Quod genus argumenti in hac exemptionum mate-
ria procedere diximus frequenter supra lib. 1. qu. 45.

QVAESTIO XVII.

Archiepiscopus, Episcopus, an celebrare possit in locis à se exemptis.

Questionem hanc tetigimus supra quam proinde nolo hic iterum repetere
supra lib. 2. q. 45. vers. 25. & 62. Quid autem de alijs praelatis vel Abbatibus
 an Pontificalia exercere possint extra eorum Ecclesias item in presentia suorum
 praelatorum superiorum vide copiose Francum *cap. ut Apostolica n. 5. & 6. de privi-*
leg. in 6.

QVAESTIO XVIII.

Archiepiscopo vel Episcopo celebrante in loco exempto cuius erunt
 oblationes in missa factæ.

SUMMARIUM.

- 1. Diœcesis est parochia Episcopi.
- 2. Omissum remanet in dispositione iuris.
- 3. Solutio questionis cum distinctione.
- 4. Troilus indistincte censet deberi Episcopo.

Videtur quod Diœcesani quia tota diœcesis est parochia Episcopi *cap. licet*
16. q. 3. & alij curati dicuntur adiutores Episcopi cap. fin. de offic. Archiepresby-
teri. Præterea oblationes veniunt accessorie ad missam ideoque videtur quod ce-
 lebranti debeantur *cap. accessorium de reg. iur. in 6.*

In contrarium vero facit quia diœcesano permissam est quidem ut celebret in
 loco exempto *iuxta Clem. Archiepiscopo de privileg.* at vero de oblationibus nihil
 dispositum reperitur; unde fit locus axiomati quod omissum remaneat in dispositi-
 one juris communis *l. commodissime ff. de liber. & post.* Petrus de Anchar. hac in quæ-
 stione sic distinguit ut si celebret exequendo officium Pastorale, quod ei oblatio-
 nes debeantur, idque ut subveniatur in necessitate constituto secus vero si volunta-
 rie

tie arg. d. cap. accessorium & arg. l. si. si. de iussor. ff. qui satisdar. cogant. Anchar. d. Clem. Archiepiscopo Cardinalis vero Sabarella dicit quod de urbanitate Episcopo celebranti debeantur, de iure vero ei cui competunt iura Parochialia computantur enim oblationes inter iura Parochialia cui etiam assentitur Felinus Card. d. Clem. Archiepiscopo n. 11. Fel. cap. dilectus n. 1. vers. & adde de offic. ordin. Ac vero Troilus maluetus sequendo Imolam indistincte censet deberi Episcopo Tract. de oblat. imagini sacri par. 4. n. 2. Imol. d. Clem. Archiepiscopo col. pen. vers. ulterius quarit. tum quod oblationes dentur propter meritum magis merito ut est Episcopus arg. l. nec adiecti ff. pro socio cum quod tota diocesis dicatur Parochia Episcopi ceterique curati eius tantum adutores d. cap. licet & d. cap. fin. Qua in re semper collimandum est ad privilegia & consuetudines Marian. Socinus tract. de oblationibus lib. 18. num. 60. & sequer cap. porro de privileg.

QVÆSTIO XIX.

Exempti an teneantur venire ad Synodum,
SUMMARIUM.

1. Synodus est signum subiectionis.	5. Idque nisi habeant populum non exemptum.
2. Synodus an sit de lege diocesana vel iurisdictionis.	6. Libertas non veniendi ad Synodum an prescribi possit.
3. Iudex in varietate opinionum bene facit eligendo mediam viam.	7. Abbates exempti qui interesse Synodo debent quali amictu uti debeant.
4. Exempti non tenentur venire ad Synodum.	

Quod venire ad Synodum Episcopi sit signum subiectionis apud omnes est indubitata cap. fin. de causa possess. & propr. Spec. de test. §. nunc videndum vers. intendit probare Milu in reper. verb. Episcopus §. 1. Unde fit dubium an exempti ad eam venire compellantur, pro solutione cuius præmitto, vatic olim fuisse disputatum utrum Synodus sit de lege diocesana an vero de lege iurisdictionis, quod fit de lege diocesana tradidit glossa & eius sequaces in cap. dilectus ubi Abbas de offic. ordin. l. 2. & in cap. super his not. 2. de maior. & obed. per cap. Episcopus dist. 17. cap. fin. 1. quæst. 2. ea enim omnia dicuntur esse legis diocesane à quibus monasteria de iure repetuntur esse exempta d. ca. Episcopus & d. cap. fin. & dixi supra lib. 1. qu. 15.

Quod autem sit de lege iurisdictionis, censuerunt plerique alij vide Hoff. d. c. dilectus ubi lo. Andr. & Card. & in cap. conquerente sod. tit. Gemm. cap. 1. 10. quæst. 1. Ratio est

tio est, quia Abbates iuxta communem sententiam non subsunt Episcopo quo ad legem diocesanam, qui tamen tenentur venire ad Synodum Episcopi *cap. quod super his de maior. & obed. cap. fin. dist. 18*, Præterea, venire ad Synodum tenere vocare punire non venientes non est pati nec recipere sed potius agere, ergo non est de lege diocæsana, vide supra d. q. 15. Tertij putaverunt Synodum mixtam esse de lege diocæsana & iurisdictionis *Hofst. d. cap. super his ubi Io. And. Abb. Card. d. cap. Episcopus* censentes quod Synodus sit quidem de lege diocæsana sed in quantum in ea aliquid statuitur ordinatur iudicatur quod sit de lege iurisdictionis, At Vero Turretremata d. cap. 1. 10. *quest. 1.* longe aliter putat quod convocatio mixta sit de lege iurisdictionis sed obligatio ad obediendum Episcopo de lege diocæsana Paucis in conflictu harum opinionum videtur implectenda media quæ mixta est utraq; lege *Hofst. d. cap. super his.*

Nam iudex inter varias opiniones bene facit si eligat mediam. quippe quod hoc pacto neutri minus præjudicari possit *Fel. cap. 1. col. fin. vers. secundo nota de constit. Anchar. cons. 120. incip. inter contraria col. 1. arg. l. adeo §. cum ex aliena ff. de acq. rer. dom. cap. literas §. sane de rest. spol. Henric. Botteius tract. de Synodo par. 1. n. 63.* Non tamen ulticorum more qui quæstiones occurrentes per medium secant quod reprobat *glo. l. nesennius in verb. videantur ff. de neg. gest.*

Concludo itaque, nec Abbates nec alios quosvis exemptos non habentes capellas seu membra aut populum non exemptum teneri venire ad Synodum *cap. ex ore de privileg. ubi Abb. c. 1. ubi glo. verb. instruta eod. in 6. glo. c. ut Apostolice verb. videtur & ca. exemptione verb. curam eod. in 6. Archid. ca. Abbates col. fin. 18 quest. 2. Fed. cons. 183. Quod ampliatur etiam si Abbates exempti habeant alios sibi superiores Lapis inter confeder. 89. incip. Reverende pater. Limitatur autem nisi exempti habeant membra vel populum non exemptum *dixi lib. 2. q. 45. casu. 2. 3. & 63.* alioquin venire debent nisi habeant privilegium non veniendi ad Synodum *DD. ubi supra c. quoniam per confessionem de privileg. c. nimis de excessib. prelat. Hofst. in summa de offic. ord. §. quid pertinet. vers. capella etiam Monachorum 1 mol. d. ca. quod super his.**

Limitatur secundo iuxta Concil. Tridentinum, quod exempti omnes qui alias cessante exemptione interesse deberent nec capitulis generalibus subduntur Synodo interesse debeant *sess. 24. c. 2. de refor.* Utrum autem præscribi possit libertas non veniendi ad Synodum longioris est materia nec huius instituti vide *Henricum Bolle- num tract. de Synodo par. 2. num. 40 & seqq.*

Postremo, Abbates exempti qui interesse debent Synodo, quo amictu, & ornamentis uti debeant compendij causa peti poterit aliunde, vide *Spec. de privileg. par. 4. n. 6. Boer. de autoritate magni Concilij par. 1. n. 13. Frans. c. ut Apostolica de privileg. in 6.*

QVÆSTIO XX.
Prælati exempti qualem habeant in subditos iurisdictionem.

SUMMARIUM.

1. Prælati exempti habent iurisdictionem quasi Episcopalem.	dunt,
2. Excommunicare possunt subditos.	5.7. Differentia inter inferiores Prælatos & Episcopos.
3. In alienationibus interponunt auctoritatem.	6. Dicitio quasi est nota improprietatis.
4. Vota tollunt. Indulgentias non concedunt.	8. Habent iurisdictionem etiam fori interioris.

Respondeo quasi Episcopalem glo. sing. Clem. 1. verb. proprij de rebus Eccles. non alienand. Navar. conf. 23. de privileg. Hieron. à Sorbo. Capus in. in addit. ad Alphons. à Casarubios in compend. privileg. frat. minor. verb. prælati. Unde subditos excommunicare possunt Sayrus in Thesuro Theologiae moralis lib. 1. cap. 6. n. 13. par. 1. in alienationibus suam interponunt auctoritatem dixi supra lib. eod. q. 1. n. 4. Vota suorum irritant commutant dispensant Navar. in Manuali c. 12. n. 76. vers. tertio Silvester verbo votum 4. q. 3. adde supra li. 1. c. 2. q. n. 6. Navar. in Manuali c. 27. n. 254. Cæteraq; ad iurisdictionem Episcopalem spectantia expediunt, paucis quibusdam casibus exceptis, inter quos comprehendo indulgentiarum concessionem, quas inferior Episcopo concedere non potest dixi infra li. eod. q. 5. n. 1. Inferiores enim prælati, præsentantur viri velut familiaræ seu conditioni hominum sicuti Abbates Monachis qui proinde iurisdictionem quasi Episcopalem habere perhibentur adiecta dictione quali, quæ est nota improprietatis, quemadmodum late probatur apud Albertum de Pergamo tract. de propositionibus num. 92. §. quasi Anton. de Roselli tract. de Concilijs Rubr. sententia que potius attendendo an Papa an Concilij n. 16. in fin. At vero Episcopi rectores, integri populi, & quasi reges in parvo regno præsidentes hominibus omnium ordinum statuum, sexuum, conditionum proprie & absolute prælati esse perhibentur Bellarminus tract. de indulgentiis li. 1. cap. 11. q. 3. S. Thom. in 4. dist. 10. qu. 1. art. 4. q. 1. ad quos proinde indulgentiarum elatitio spectat Bellar. d. q. 3. in super, vendicant sibi eiusmodi Prælati iurisdictionem in suos, non modo fori exterioris sed etiam interioris, qualem Episcopi habent in animas Parochianorum Parochiarum sibi subiectarum Navar. conf. 15. num. 2. de præbend. par. 1. quæ per negligentiam prælatorum, ne in Episcopum transfertur advigilati debet Navar. d. conf. 15. numer. 6.

QV AESTIO XXI.

Qualiter intelligenda sit clausula, Quatenus sint in usu, & sacris Canonibus & decretis Concilij Tridentini non adferentur.

Solutionem huius quaestionis nobis praebet Hieronymus à Sorbo in annotationibus ad Alphonsum à Casarubios de privilegiis minorum ordinum ad Bullam Clement. 7 editam anno 1526. Mayj 30. & ad verb. privilegia Fratrum. Cuius verba hic referre non pigebit. Advertendum est (inquit) quod dum in hac clausula dicitur sacris Canonibus & decretis, non est intelligendum ut aliqui male sentiunt de sacris Canonibus summorum Pontificum in decretis & decretalibus contentis, sed de sacris Canonibus & decretis Concilij Tridentini cum clare pateat ipsum Concilium & Canonibus & decretis constare & illud operetur illa clausula, & coniungendo Canonibus & decretis Concilij Tridentini ideo male sentire mihi videntur qui aiunt sub illa particula Canonibus intelligi decreta & decretalia summorum Pontificum & sub illa alia decretis Concilij Tridentini ea quae sunt in Concilio Tridentino & quod proinde nulla aut paucissima remaneant privilegia & ita esset aequidem si haec illorum valeret opinio, sed quam sic absurdum & à mente & verbis Pontificum alienum nemo sanæ mentis non videt dixissent enim si intelligi voluissent de decretis & decretalibus, Quatenus sunt in usu & sacris Canonibus summorum Pontificum & decretis Concilij Tridentini, Ita ille.

QV AESTIO XXII.

Exemptio an extendatur ad Ecclesias futuras seu postea aedificatas?

Discutunt hunc nodum varijs in locis Doctores late Iason l. si stipulatus fuerim §. cum stipula. num. 9. fol. 108. ff. de verb. oblig. in l. si ex toto num. 11. fol. 22. de leg. 1. l. qui sit ab us numer. 15. fol. 42. ff. eod. Abb. cap. cum capella. num. 5. de privileg. Guid. quest. 489. num. 1. & 3. Castr. l. si cognatis num. 3. ff. de reb. dubijs Faber in Rubr. C. de sacros. Eccles. & in l. si quis C. quæ res pign. Castr. l. in bemus numer. 8. C. de sacros. Eccles. C. neo Auth. omnia privilegia C. eod. lo. dilect. de arte testandi lib. 6. cautel. 10. Qua de re aibi satis scripti, nolens eadem tædiola prolixitate repetere v. supra li. l. ca. 37. & 38.

QVÆSTIO XXIII.

Vifitare an pofit Epifcopus loca exempta.

SUMMARIUM.

1. A potestate Pontificis nemo eximi potest. 3. Alteri vero Prælati subiectos non vifitat.
 2. Epifcopus vifitat exemptos immediate Papa subiectos tanquam sancta Sedis legatos. 4. Vifitatio & procuratio an & quando præfcribatur.

1. Principes & reges quantumque exemptos & vifitari & ex causa à Pontifice deponi poffit: ex hiftoriis & facris Canonibus est plus satis manifestum *ca. alium 11. quæft. 6. c. in apibus 7. qu. 1. c. venerabilem de elect. c. licet de voto late Restaurus tract. de Imperatore q. 81 per tot. doctæ suo more Navarrus in repet. ca. novit nor. 3. nu. 5. de iudic. tom. 3. fol. 64.* Adeo ut Pontifex ab hac tua potestate neminem, ut supra aliquoties diximus, confueverit, aut poffit eximere *v. lib. 1. qu. 3. sub finem lib. 4. qu. 13. c. cum instantia ubi rex & Abb. in terminis de censib. Restaur. d. 9. 81.*

2. An autem à vifitatione Epifcopi exempti liberentur supra quædam attigimus *li. 2. q. 45 casu 7.* quibus addo, Epifcopi esse vifitare loca exempta immediate subiecta Summo Pontifici tanquam Sedis Apostolicæ delegati Cardinal. Clem. attendentes *q. 6. & 7 de statu Monach. Concil. Trid. sess. 7. ca. 7. de refor.* Si vero sint exempta quidem à sua iurisdictione, sed subiecta alteri alicui prælati, Epifcopus non vifitabit nec iure delegato, nec ordinario, sed Prælati cui immediate subiecta sunt, quem supra diximus habere iura quasi Epifcopalia *lib. 4. qu. 20 glo. Clement. attendentes in verb. aliam Cardin. ibid. quæft. 6. 7. 8. & illas numer. 2.* Insuper hoc vifitationis, adeo est favorabile, ut nullo temporis curriculo præferri poffit ne Ecclesiæ vifitentur, aut ne procuracionem non solvant proprio Prælati vifitanti seu ut doctissime scripti Molina, non poffunt subditi præfcribere aduersus Prælatum aut Epifcopum ut non vifitentur & ut vifitanti procuracionem non solvant *Molina de iustitia & iuro tom. 1. tract. 2. disputat. 89. fol. 358. A. item disput. 79. per ca. cum ex officij de præscript. cum instantia de censib. & dictum est supra lib. 3. q. 27.*

Licet alius Prælati præfcribere poffit aduersus alium Prælatum, ut ad ipsam subditi talis Prælati pertineant & ut ab ipso vifitentur & ut ipsi procuratio non autem antiquo Prælati debeatur *ita Molina ubi supra per d. cap. cum ex officio ubi DD.*

QVÆSTIO XXIV.

Capitulum sede vacante an succedat in visitatione exemptorum.

SUMMARIUM.

- 1. Episcopus visitat tanquam sancta Sedis delegatus.
- 2. Quæ iure speciali ad Episcopum spectant non transeunt in capitulum.
- 3. Defuncto Præfato an Capitulum succedat ei in iurisdictione ei à iure delegata.
- 4. Ratione mora & necessitatis receditur à regulis iuris.

Qvæstio hæc valde dubia, ut testatur Abbas & Io Francisci, ille in ca. cum olim col. 3. vers. quinto dubitatur de maiorit. & obed. hic tract. de potest. Capituli sede vacante par. 1. quest. 7. num. 7. & 8 & quest. 10. Feder. consil. 290. Probabilior est iententia, quod non possit visitare.

Ratio est, quia Episcopus obit munus huiusmodi visitationis iure speciali tanquam Sedis Apostolicæ delegatus d. Clem. attendentes de statu Monach.

Quæ autem iure speciali ad Episcopum spectant, non transeunt in Capitulum sed tantum quæ iure proprio Episcopali Abb. & Io. ubi supra Card. d. Clem. attendentes in pr. num. 6. quest. 4. Quæ tamen conclusio maius exposcit examen, pendens ab hoc articulo utrum defuncto præfato capitulum succedat in iurisdictione à iure ei delegata, qua in re distinguitur, an sit utile expediri, & an mora periculum sit allatura si forte expectaretur successor, ut de inquisitione hæreseos in exemptos quod in Capitulum transit, & similibus exemplificari solet quæ omnia fuse & doctè petantur ab eodem Io. Francisci d. tract. de potest. capit. sed vac. par. 1. quest. 10.

Cui addo, propter moram necessitatem ve à communibus iuris regulis recedi solitum, quod supra in alienatione rerum Ecclesiasticarum ostendimus eod. lib. quest. 1.

sub finem. Sunt etiam in argumentum huius quæstionis quæ antea à nobis in eadem materia allata sunt quæ non iuvat hic repetere lib. 2. quest. 2. vers. dubium autem.

* *
* *
* *

QV AESTIO XXV.

Quae beneficia dicantur exempta?

SUMMARIUM.

1. Episcopus confert beneficia suae Diocesis.
2. Beneficia exempta quae dicantur.
3. Duplex eorum species.
4. Differentia inter beneficia reservata & exempta.

Praemitto, quod licet Pontifex habeat ordinariam potestatem omnia totius mundi beneficia conferendi. 2. de prebend. in 6. Clem. 1. ut lite pend. c. cuncta per mundum 9. q. 3. latissime Io. de Selya tract. de beneficio par. 2. qu. 1. n. 34. & seqq.

Tamen concessione speciali & iure velut proprio Episcopi omnia diocesis suae beneficia conferunt, ex quo ea omnia sub Episcopi potestate constituta esse censentur, ac retro de iure praesumantur, c. noverint. c. regenda 10. q. 1. c. omnes Basilica 16. q. 17. Rebuff. in praxi benefic. part. 1. tit. de unionis revocatione n. 18 Gaspar de Perusio tract. de reservat. benefic. in pr. n. 1. 2. & seq. Io. de Selya d. par. 2. q. 22. Late Fel. in repert. verb. Ecclesie sine fol. 40 col. 4. & fol. 41. Rom. conf. 429. Ant. de Pratis tract. de iurisd. Episcopi c. 1. n. 1. & 2. Flaminio de resign. benefic. par. 1. li. 17. q. 14. n. 2. Nisi tamen ut alias scripti, de aliqua beneficii exemptione doceatur supra lib. 1. q. 8. post. pr. Itaque exempta beneficia non inepte describi possunt ea esse quae cum sint in diocesi, sunt tamen ab Episcopi seu diocesani collatione erepta seu exempta v. infra q. 27 n. 4. quae traduntur esse in duplici specie seu differentia, quaedam scilicet & quidem proprie quae soli Papae eiusve collationi sunt subiecta, alia & magis improprie quae exempta quidem a proprio Episcopo, verum subiecta sunt alteri quidam proprio Praelato exempto cum suis membris Petr. de Vbaldis de permutat. benefic. par. 2. q. ult. n. 27. & seq. Petr. Andr. Gammarus in c. 1. n. 1. 148. vers. Septimo quaeritur de permut. in 6. Flam. Paris. tract. de resign. benefic. li. 2. quest. n. 5.

Porro, licet beneficia haec exempta plurimum symbolisent cum natura beneficiorum reservatorum, re tamen & substantia protus inter se differunt. Ratio est, quia Pontifex confert beneficia reservata tanquam communi iure affecta, & spectantia ad collationem alterius, At vero exempta, confert tanquam ordinarius & tanquam is ad quem ordinaria illorum collatio spectat Aeneas de salcomibus tract. de reservat. benefic. q. 2. principali vers. secundus casus n. 12. vers. sexto de beneficijs exemptis. per c. fin. de renunt. Praeterea reservatio fit ne ordinarius in collatione praevenerit in collatione autem beneficiorum exemptorum non est periculum praevencionis ex quo Pontifex sit ordinarius collator Aeneas d. quest. secunda n. 9. vers. primus casus.

QUESTIO XXVI.
Legatus an conferat beneficia exempta.

SUMMARIUM.

1. Legatus à latere confert beneficia exempta non vero legatus simplex.
2. Legatus à latere dicitur diocesanus exemptorum.
3. Legati à latere varia auctoritas.

Quod legati à latere non autem alij ipsis inferiores beneficia exempta conferre possint communiter à doctoribus traditur in c. si Abbatem de elect. in 6. per illum 1
 1. & tamen ab alio Paris. Flamin. tract. de resig. benef. li. 7. quest. 11. n. ult. Ratio est
 quia eiusmodi legatus censetur diocesanus locorum & personarum exemptarum 2
 c. venientes in pr. de verb. sig. in 6. c. 1. & c. quod translationem de offic. leg. dixi supra li. 2.
 q. 2. Hinc transfert Prelatos exemptos ad aliam Ecclesiam confirmatq; eorum ele- 3
 ctiones d. cap. si Abbatem ac concedit licentiam ut in locis exemptis fiant oratoria &
 capellæ etiam si Papa dixerit fieri id non licere sine speciali venia Sedis Apostolicæ
 c. auctoritate ubi glo. in verb. Sedis Apostolicæ de privileg. in 6. Paucisque, univ. beneficia
 exempta ut dicitur infra q. 3. n. 4. Quæ indubie procedunt in priori specie, benefi-
 ciorum exemptorum, de qua in quæstione præcedenti n. 3. de posteriori non est
 proprie huius tractatus & instituti. An autem beneficia reservata conferre possit
 alterius est disquisitionis, aliis, aliter atque aliter consentibus vide Gigant. tract. de pen-
 sionib. quest. 6. n. 19. & seqq. Corasius de beneficiis par. 3. c. 3. Aeneas de Falconib. & Gaspar
 de Perusio tract. de reservat. benef.

QUESTIO XXVII.

Exempti an beneficia resignare vel permutare possint.

SUMMARIUM.

1. Exempti resignant ad manus Pontificis quam alij.
2. Papa est ordinarius exemptorum.
3. Solutio quæstionis cum distinctione.
4. Beneficium exemptum est quod soli Papa subiectum est.

Posse, si tamen id fiat ad manus Pontificis post multos alios respondit Flami-
 nius Parisi tract. de resig. benef. lib. 2. c. 7. & li. 3. c. 11. par. 1. c. dilectus dererunt. 1
 cap. si

cap. si Abbatem ubi Franc. de elect. Mandos, in singnat. gratie tit. exemptiones col. 4. vers. exempta beneficia Spec. de legato §. nunc ostendendum num. 12. vers. 22.

Ratio est, quia Papa est prælatus & ordinarius exemptorum cap. nulla dist. 93. cap. 2. *autoritate de privileg. in 6. Abb. cap. nihil de elect. cui exempti magis subijciuntur quam aliqui alij, ex quo nullum alium habeant iudicem sive superiorem late Sarness. ad reg. Cancell. tit. de infr. resignant. q. 4. Flamin. de resign. benef. li. 11. q. 4.* Pro cuius clariore explicatione, ita videtur distinguendum cum Petro de Perusio & Andrea Sammaro, qui sic loquuntur, Tres sunt causæ quando beneficium est exemptum & soli Papæ subiectum, tunc Papa censetur istius beneficii ordinarius, ideoque Episcopus non autorisabit d. cap. autoritate not. in Clem. 1. de reb. Eccles.

Quædam sunt beneficia exempta à potestate diocesani, quæ tamen sub sunt Prælato exempto, cum suis membris, ipsa tamen membra sub sunt Prælato totius ordinis glo. Clem. 2. de statu Monach & tunc similiter non potest autorari, quia illud beneficium non subest Episcopo, nec etiam autorari potest principalis & maior Prælatus ipsius ordinis, ex quo caret Episcopali dignitate, quæ enim Episcopo competunt, non possunt expediti per inferiorem, etiam si pleno iure tales Ecclesiæ ad inferiorem prælaturam pertinerent, si una de reb. Eccles. Clem. ne in agro §. ad hæc de statu Monach. Licet eiusmodi adversus Episcopum privilegio vel præscriptione acquiri possint glo. d. §. ad hæc ca. audis ca. olim de præscript. doct. Feder. de Senis de permut. benef. qu. 23. quo fit ut isto casu Papa vel legatus à latere qui sunt iudices exemptorum autorari debeat d. cap. autoritate d. cap. si Abbate Pavinus de potest. capit. sed vac. par. 2. q. 2. sub n. 16.

Quandoque Ecclesia est exempta à jurisdictione Episcopi sed populus non est exemptus & tunc Episcopus autorisabit permutationem. Ratio quia Episcopus habet curam animarum populi subijciunturque Ecclesia ratione populi non exempti in omnibus cap. ex ore cap. cum capella de privileg. Innoc. cap. veniens eod. in 6. ita Andreas Gammarus cap. 1. num. 148. de rer. perm. in 6. & Petrus de Perusio eod. tract. par. 2. qu. ult. vers. quid si. Parius tamen apertius loquitur in hæc verba, d. lib. 2. cap. 7. n. 5.

Beneficium exemptum est, quod soli Papæ subiectum est Gammarus cap. 1. n. 132. de rer. perm. in 6. diciturque triplici ratione. Primo, quia soli Papæ est subiectum; Secundo, quia est exemptum à proprio Episcopo, verum subest proprio prælato & hoc casu si proprius prælatus habet jurisdictionem Episcopalem aut privilegium ipse poterit recipere renunciationem. Tertio, quia Ecclesia est exempta à jurisdictione Episcopi, populus vero nequaquam, & hoc casu secundum Petrum de Perusio tract. de permut. benef. 2. par. quest. ult. & Gammarum poterit Episcopus recipere renunciationem,

ita Flaminus,

* *

—

QVÆSTIO XXVIII.

Beneficia exempta an veniant in reservatione.

Beneficia exempta videntur comprehendi sub reservatione, etiamsi reservatio restringatur ad certam Diocesim lo. *Andr. c. si propter de rescr. in 6. Gaspar de Perusio tract. de reservat. benef. s. quæ autem beneficia n. 1.* Ratio est, quia exempti comprehenduntur sub generali dispositione, ut late supra probavimus li. 1. qu. 5. per tot. *Fiam. de rescr. benef. lib. 11. q. 4. n. 17.* & ideo, sicut ordinarius non habet iurisdictionem in exemptos, ita nec conferendi potestatem beneficia exemptorum cap. fin. de Renunciat. *Rot. a decis. 4. n. 2. Cassad. decis. 8. de præbend. Abb. in ca. 2. de concess. præbend. Cæterum, Hieronij Gonzalez ad Reg. VIII. Cancell. gloss. 51. n. 42.* scribit nullum iure expressum locum quod exemptorum beneficia sint reservata ex sola causa exemptionis, nec unquam vidisse aut audivisse tale quid praticari; quibus autem rationibus respondeat argumentis in contrarium allatis illum vide n. 43.

QVÆSTIO XXIX.

Appellatione beneficiorum diœcesis an veniant exempta.

SUMMARIUM.

1. Differentia interdictiones in diœcesi & de diœcesi.
2. Differentia inter dispositionem odiosam & favorabilem.

Pontifex v.g. mandat Episcopo ut alicui provideat in aliqua Ecclesia suæ diœcesis, an providere poterit in exempta, in hoc articulo Doctores intricate locuti sunt, v. *Fel. & Abb. grave de offic. ord. ubi late c. Abbatem de rescript. cap. si propter rescript. in 6. in cap. pro illorum de præbend. glo. & DD. c. de monialibus de sent. excom.* Dupliciter tamen, conciliari solent, primo, ut si dicatur in diœcesi, minime, non dantur exempti ex eo quod sint in diœcesi, si vero dicatur de diœcesi, minime, non enim dicuntur exempti esse de diœcesi à qua per exemptionem sunt erepti, *Fel. d. c. grave DD. supra allegati Brixienf. in repert. verb. exemptio vers. an per mandatam Gemin. d. c. si propter ubi DD. lo. Copus de fructibus lib. ult. c. 3. n. 14. & 15. Anto. de Rollis tract. de indulgent. nu. 314. Lapus Clem. 2. de privileg. vide Guymen in pragmat. sanctione tit. de annatis §. item fiat in glo. verb. in diœcesi ubi id explicat similitudine sermonis de bonis & in bonis arg. l. rem in bonis ff. de acquir. rer. dom. Secundo sit distinctio an sit*

an sit dispositio favorabilis vel odiosa. Priori comprehenduntur exempti, posteriori
minime Fel. d. c. graue Petr. Andr. Grammar. in c. 1. n. 109 de permut. benef. tr. 6 per nos.
2 Fel. in ca. postulasti n. 4 vers. circa glo. 2. de rescr. qua de re etiam supra tractauimus lib.
quast. 5. n. 4. 20. 21. & seqq.

QVÆSTIO XXX.

Exemptis negligentibus ad quem deolvatur collatio.

SUMMARIUM.

1. In causa negligentia aut more exempti subijciuntur ordinario.
2. Deolutio cur instituta.
3. Regulatur ad instar appellationis.
4. Negligentia quando commissa censeatur.
5. In exemptu immediate subiectu Papa deolutio fit ad Papam.
6. Id non procedit in Francia.
7. In exemptu alteri Pralato subiectu deolutio fit ad Pralatum immediatum.
8. Ab exemptu regularibus deolutio fit ad ordinarium fallit tamen ut hic.
9. Episcopo autoritate delegata negligente deolutio fit ad legatum.
10. Facta deolutione quid ordinarius possit in exemptos.
11. Super altis exemptorum negligentia se non intermiserit nisi iure expressum sit.
12. Capitulo negligente non fit deolutio ad Pralatum.
13. Delegato Papæ ad cognoscendum de crimine negligente ordinarius suppletur.
14. Inferior non supplet negligentiam superioru.
15. Nisi veretur periculum anime.
16. Requiritur interpellatio & monitio.
17. Negligentia non presumitur.
18. Ea probatur per trinam denunciationem.

PRæmitto primo, legislatoribus magnæ fuisse curæ, ut res non modo privata, sed etiam publica, ea qua par erat diligentia administrarentur under tot tit. de supplenda iudicium & Prælatorum negligentia, leges & sacra, quibus negligentia iudicis Ecclesiastici suppletur per laicum, & contra cap. ex transmissa ca. licet ex suscepto de foro compet. Auferre de potest. Eccles. super laico n. 24. 29. 38. & de potest. seculari super Ecclesiastici personis reg. 4. n. 48. Menoch. de res. poss. Rem. 3. q. 52. n. 354. ubi late. & nu. 414. Spec. de compet. iud. addit §. 1. vers. 23. n. 27. Fel. cap. cum dilecta n. 7. in fine de rescriptis.

- 1 Unde recte voluit Auferre, exemptos subijci ordinario si Pontifex seu eorum iudex sine mora & notabili periculo adiri non possit. Auferre in repet. Clem. 1. qu. 10. numer. 3. vers. unde in principali de offic. ordin. dixi infra quast. 50. & 51. Præmitto secundo, deolutio ptem ideo esse inventam ne Ecclesiæ diu maneat in suspensio, quod

quod valde dispendiosum & damnosum est Ecclesiis cap quam sit de elect. in 6. Tum ne iura Ecclesiastica diu maneant in incerto arg. l. 1. ff. de usu ca. Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit. de devolut. num. 8.

Præmitto tertio, devolutionem fieri de superiore in superiorem gradatim usque ad Papam, ad instar appellationis quæ iure civili gradatim fieri debebat idque iure communi & in materia indifferenti cap. 2. ubi Abb. & cap. pen. & ult. de supp. neg. pralat. Cardin. Clem. 1. qu. 3. in fine cod. tit. Rebuff. d. tit. de devolut. n. 7.

Præmitto quarto, negligentiam cenferi commissam si intra mentes sex collatio non fiat, idque ipso iure de persona in personam, seu de superiore in superiorem gradatim cap. cum vester cap dilectus cap. postularis ubi Abb. de concess. prab. cap. fin. de supp. neg. pralat. In notabilis autem dignitatibus maioribus brevius est tempus constitutum ut patet ex Rebuffo d. tit. de devolut. n. 2.

Quibus præmissis formo has conclusiones. Prima in exemptis immediate Papæ subiectis, devolutio fit immediate ad Papam vel legatum de latere per cap. licet c. sicut de suppl. negli. pralat. Rom. cons. 361. in casu Rebuff. in § si quid vero in verbo ad alium de collat. in Concordat. & d. tit. de devolut. num. 36 vers. nono lo. de Selua tract. de beneficio par. 3. quest. 19. n. 4. Doctæ Abb. cap. grave n. 6. & 7. de offic. ord. idem ca. 2. de concess. prabend. & opposito Guymet. ad pragmat. sanctionem tit. de collationib. §. quod si verb. gradatim. Ratio est, Quia ista devolutio iuxta determinationem Concilij Lateranensis fit ad immediatum superiorem, proximus autem superior exemptorum est Papa cap. nulla dist. 94. cap. auctoritate cum ibi not. de privileg. in 6. lo. Selua d. n. 4.

Limitandum est iuxta pragmaticam sanctionem in Francia vigentem inter Leonem 10. & Franciscum Regem quæ ius facit in Francia tantum, aliud est enim de iure teste Rebuffo in Concordatis Rubr. de collat. §. si quis in vero in glo. verb. ad alium superiorem vers. in exemptis fol. 628. & 629. & 630.

Secunda, in exemptis non subiectis immediate Summo Pontifici sed cuidam alteri Prælato fit devolutio ad Prælatum istum immediatum Cardin. Clem. 1. qu. 3. de suppl. negli. Pralat. Ratio est, quia devolutio fit de superiore ad superiorem gradatim, proximus autem immediatus Prælati huiusmodi exemptorum non est Papa, sed alius inferior Prælati, ergo, DD. ubi glo. ca. grave de offic. ord. Marcus delph. decis. 123. par. 1. Anterior in repet. Clem. 1. qu. 10. n. 125. de offic. ord. Ideo Prælato inferiore negligente, fit devolutio ad Abbatem qui superior est penes quem sunt iura quasi Episcopalia conferendi Cardin. d. Clem. una n. 6. qu. 3. de suppl. neglig.

Tertia, ab exemptis regularibus fit devolutio ad ordinarios qui Apostolica auctoritate conferet c. cum singula de prabend. in 6. d. Clem. una ubi Card. & DD. Rebuff. d. tit. de devolut. n. 32. DD. c. 2. de concess. prabend. Idque nisi si Prælati regularis habeat alium prælatum cui immediate subiciatur, tum enim ad illum fiet devolutio Card. d. Clem. una qu. 3. arg. glos. super verb. alia in Clem. attendentia de stat. Monach.

Quarta
Rt

- 9 Quarta Episcopo qui auctoritate Apostolica conferre debet negligente devolutio fit ad legatum Provincia qui auctoritate Apostolica conferre poterit quemadmodum post longam disputationem concludit Ioannes de Selva *tract. de beneficiis part. 3. qu. 66. n. c. usque ad finem & par. 2. qu. 3. n. 53. & seqq.* cui tamen nominatim advertebatur Rebuff. *d. tit. de devolut. n. 37.*
- 10 Quinta, Episcopi & alij quicumque facta devolutione omnia adversus exemptos exercere possunt sine quibus collatio effectum sortiri non posset *cap. prudentiam cap. praeerea de offic. deleg. l. 2. ff. de iuris. om. iud. praes. loci à consequenti ad anteced. pro cuius uberiori disquisitione videri poterunt quae infra tradentur eod. lib. quest. 33.*
- 11 Sexta, ordinarij super alijs exemptorum negligentis se intromiscere non possunt nisi quatenus à iure aliter expressum aut virtualiter concessum reperitur *Cardinal. Clem. unica. n. 15. in fine de supplenda neglig. praelat.*
- 12 Septima, Capitulo exempto negligente, non fit devolutio ad Praelatum sive Episcopum, vel è contra *Marcus decis. Delchmali 1235 par. 1. Cardin. d. Clem. un. n. 59. 2. tum enim cessat ratio communis, quae est fundamentum huiusmodi devolutionis, quemadmodum tradit Guymet. ad pragmat. sanctionem tit. de collation. §. quod si in glo. verb. superiorem.*
- 13 Octava, Si delegatus Papae datus ad cognoscendum de crimine alicuius est negligens ita quod criminofus in peccato perleverat ordinarius debet supplere & punire eiusmodi criminofum non obstante quod delegatus inceperit cognoscere *cap. significavit ubi Abbas de offic. ord. glo. ca. cum venerabili in verb. paschalis de praescript. non obstat quod ordinarius velut inferior intromiscere se non possit causis delegatis cap. ad haec cap. ut nostrum de appellat. cap. studuisti de offic. de leg.*
- 14 Quia id non obtinent quando vertitur periculum animae vel peccati *cap. Dominum noster. 23. q. 2. r. qui sine peccato 3. q. 7. l. si appellationem C. de appellat. glo. c. cum sit generale de foro compet. Secus si causa esset pecuniaria tum enim etiam si delegatus esset negligens, esset ad Papam recurrendum Host. & Abb. d. cap. significavit.*
- 15 Notandum tamen in casu huius conclusionis ordinarium non posse procedere nisi delegato prius antemonito, ac ipsa parte ut litem prosequantur, quia quando certum tempus non est statutum à iure vel homine ad expediendum aliquem actum, requiritur praambula monitio, ut probetur negligentia ac praefixo ceteri termini infra quem actus expediatur *Innoc. cap. extirpanda §. quia vero de praebend. Card. lig. facit tex. ca. si capitulo de concess. praeb. in 6. Rota dec. 528 in antiq.*
- 16 Quibus congruit doctrina Rotae noviss. dec. 514 n. 3. & seq. par. 1. negligentiam non praesumi, sed probandam esse *l. 3. §. si ad diem ff. de Re Milit. Afflic. dec. 13. nu. 18.*
- 17 *Grat. conf. 100. num. 1. lib. 2.* probarique per tinam interpellationem ad effectum ut possint

possit appellari negotiumque devolui ad superiorem *Ioan. And. in cap. dilecto de appellat. Fel. cap. proposuisti, De foro comp. Dec. & Abb. in cap. ex parte de appell. qui tamen modus probandi negligentiam, alios modos non excludit, ut ibidem Rota n. 5. attestatur per not. Barbat. in cap. Ceterum num. 11. de indic. adde supra lib. 1. quest. 6. num. 19. & 20.*

QVÆSTIO XXXI.

Beneficia exempta quis unire possit.

SUMMARIUM.

1. Uniones regulariter fiunt per ordinarios.
2. Ordinarij appellatione qui comprehenduntur.
3. Ordinarius non unit beneficia exempta.
4. Legatus à latere unit beneficia exempta.
5. Legati à latere varia potestas.
6. Prælati immediati exemptorum unit beneficia exempta.
7. Ordinarius an Ecclesiam sibi subiectam uniat Ecclesia exempta.
8. Quid de legato Sedis Apostolicæ.
9. An interponat autoritatem in alienatione rerum Ecclesiasticarum extra Provinciam si Ecclesia sit a sit in eius Provincia.

Regulariter uniones Ecclesiarum fieri debent per locorum ordinarios *Clem. 1. §. ad hoc de statu Monach. ubi glo. verb. ordinarios cap. sicut unire de excessib. prælat. Petr. de Perus. de unionib. Eccles. c. 4. n. 21. & seq. quorum nomine intelligo Episcopos eorumve superiores Archiepiscopos, Patriarchas ad quos de jure communi hoc pertinet d. cap. sicut Clem. un. de reb. Eccles. non alien. Caccialupus tract. de unionibus art. 4. num. 5. vers. tertio quero dixi lib. 1. c. 1. num. 9. seu alios quoscumque inferiores qui Ecclesiis sibi pleno iure & quasi Episcopalia præscripserunt, aut ex privilegio obtinent cap. aulitus de præscrip. cap. accedentibus de excessib. prælat. doct. Caccialup. ubi supra art. 3. num. 21. & seq. Petr. de Perus. d. num. 21. & 22. vel ut pulchre explicat Flaminius Parisius tract. de resig. benef. li. 3. q. 11. Sub verbo ordinarij (inquit) intelligo omnes habentes iurisdictionem ordinariam, ut tradit Geminianus in cap. 2. de constit. in 6. Silvester verb. excommunicatio 8. n. 92. Abb. cap. cum ad Ecclesiarum num. 1. de offic. ord. Bellam. cons. 30. Bero cons. 24. lib. 1. Dec. cons. 121. Abb. cap. ut fama num. 6. de sent. excom.*

Ideoque, quando Concil. Trid. nominatim committit aliquid ordinariis id non modo commissum censetur Episcopis, sed indistincte quibusvis aliis ordinariis imo etiam

Rr 2.

etiam vicarius Episcopi, quippe quod is habere dicatur iurisdictionem ordinariam ac esse ordinarius *Barth. l. 1. §. ab eo n. 1. vers. quod patet ff. quis & quo appell. Rot. dec. de offic. vicar. in novu. lason in rubr. de offic. eius. n. 2. ubi Alex. n. 15. & est communis iuxta Abbatem cap. si quis contra Clericum n. 29. de foro. compet. Flamin. ubi supra d. qu. 1. 1. 1. aliud certe si committeretur diocelano, tum quia quivis ordinarius non comprehenderetur quod à nobis supra ut memini latis notatum est lib. 1. qu. 1. n. 9. & seqq.*

3 Quibus præmissis, dico ordinarium unire non posse beneficia seu Ecclesias exemptas, sed solius Pontificis esse iura & uniones revocare *Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit. de unionis revocatione*. Ratio est, quia cum unire spectat ad ordinatum exempti non habent alium ordinarium, quam Papam cui immediate subiacentur. *authoritate de privileg. in 6. Lapum Card. & DD. Clem. 1. §. cum hoc de statu Monach. Petr. de Perusio d. c. 4. n. 25. c. veniens de verb. sig. in 6. c. cum nullus infra de temp. ord. in 6.*

4 Declaratur primo hæc conclusio, quod licet totius Pontificis sit unire exempta tamen Legatus à latere unire poterit *Petr. de Perusio d. cap. 4. n. 5.* Licet valde dubitet *Caccialupus ubi supra art. 3. n. 2. usque ad n. 16.* Ratio est, quia eiusmodi legatus reputatur diocelanus seu ordinarius locorum & destinationum exemptarum *ca. venientes de verb. sig. in 6. c. 1. de offic. leg. & ca. quod translationem*. Hinc est quod transferre possit prælatos exemptos ad aliam Ecclesiam confirmatq; electiones eorumdem *ca. si Abbatem de elect. in 6. d. si eod. lib. q. 7. concedat licentiam ut in locis exemptis sint oratoria & capellæ licet Papa dixerit fieri id non posse sine licentia speciali Sedis Apostolicæ, foli enim legati à latere veniunt sub Appellatione sanctæ Sedis ut supra copiosius à nobis notatum est li. 2. q. 2. d. c. auctoritate ubi glo. in verb. sedis.*

6 Declaratur secundo, prædicta obtinere in immediate subiectis Summo Pontifici, in exemptis enim ab Episcopo sed subiectis alteri cuidam Prælato exempto hæc dubio is poterit Ecclesias sibi hoc modo pleno iure subiectas unire. Ratio est, quia eiusmodi prælatus habet iurisdictionem ordinariam & quasi Episcopalem *dist. supra eod. lib. q. 20. late Caccialupus de unionib. art. 3. n. 21. & 22. ita quod omnia ea exerceere possit in suis subditos quæ Episcopi consueverunt in proprios dixi supra li. 1. quest. 17. vers. queritur quinto*

7 Declaratur tertio, secundum Lapum hæc procedere in unione locorum exemptorum ad invicem facienda & quæ subiant immediate Papæ, secus si alij quia tunc sufficit consensus illius cui subiant, nec requiritur licentia Papæ, item secus si utrumque non est exemptum unde (inquit) Episcopus potest Ecclesiam sibi subiectam in qua exemptus habet institutionem & destinationem rectoris unire monasterio exempto *Lapum d. Clem. 1. §. ad hoc per c. cum dilectus in fin. quod nos. causa c. suam in in pr. de privil. innoc. & Host. c. inter dilectos de donat. Card. d. §. ad hoc ubi docet Caccialupus d. art. 4. n. 7 quod tamen dubitatione non caret propter auctoritatem Petri de Perusio contra tententis *tract. de unionib. ca. 4. n. 10. qui sic loquitur,**

Sed

Sed queritur, an legatus Sedis Apostolicæ Ecclesiam sibi subiectam iure legationis possit unire Ecclesiæ immediate Papæ subiectæ videtur quod sic per ea quæ dicit Abbas in *Clem. 1. § ad hoc de statu Monach.* ubi dicit quod Episcopus Ecclesiam sibi subiectam potest unire monasterio exempto, etiam si Abbas habeat in illo monasterio institutionem & distributionem. Præterea quoad potestatem uniendo considerandum est an Ecclesia unita subiecta sit Prælato unienti ea, sicut unire de excessu prælati. Nihilominus dicendum videtur quod legatus unire non possit Ecclesiam iure legationis sibi subiectam aliter Ecclesiæ immediate Pontifici subiectæ. Ratio, quia in unione requiritur causæ cognitio, quæ respicit non solum Ecclesiam unitam sed etiam Ecclesiam cui fit unio, an autem subicitur causa respectu Ecclesiæ cui fit unio non potest legatus cognoscere, sed solus Papa, non enim potest legatus Ecclesiam sibi subiectam unire Ecclesiæ sitæ extra suam provinciam. Nec similiter Episcopus unire Ecclesiam sibi subiectam Ecclesiæ exemptæ aut constitutæ extra suam dioccesim, quando quidem in unione autorisanda requiritur ut utraque Ecclesia autorisanti sit subiecta *d. cap. sicut unire.* Ita ille.

Ex eodem fonte sunt quæ supra notavimus, querendo utrum legatus vel Episcopus auctoritatem interponere possit in alienatione rerum Ecclesiæ extra provinciam si Ecclesia sit sita in provincia id enim plurimum controversum ex Villadiego et Bertachino. *Responsum eod. lib. qu. 2.*

QUESTIO XXXII.

Exemptus delinquens intra Diocesim Episcopi an possit ab eo puniri.

SUMMARIUM.

1. Argumenta opinionis affirmativa.
2. Rationes opinionis negativæ quæ vera est.
3. Proconsul non cognoscit de causis Fiscalibus.
4. Episcopus punit aliquando exemptos auctoritate delegata.
5. Opinio affirmativa sustinetur in exemptione reali, negativæ vero in personali.

Pro parte affirmativa est quod ratione delicti quis sortiatur forum non suum *Auth. qua in provincia C. ubi de crimine Auth. de mand. Princi. pum. §. quod si delinquentes col. 3. l. 1. C. ubi senatores late Hostiens. in summa de foro compet. num. 6. nullo obstante privilegio vel exemptione. siquidem reatus omnem honorem excludit. d. l. C. ubi Senatores & frustra legem aut privilegium invocat qui ipse illius communitatis delinquit, ex quo præterea privilegium cretaceo non debeat flagi.*

R. 3

Sed

flagitiorum auctoritas cap. fin. de immunit. Eccles. cap. qui frustra, de usuris, l. 2. C. de pri-
vil. schol. lib. 11.

Præterea, Exemptio concessa est propter oppressionem ordinarij, dixi supra lib. 1,
quest. 11. Ergo, si exemptus delinquendo opprimit ordinarium, amittere debet privi-
legium ut puniatur in loco, in quo deliquit text. in cap. privilegium 11. q. 3. cap. reco-
lentes §. 1. de statu Monach. Abbas in cap. fin. de verb. signif. & in cap. 1. ne clericis vel Mo-
nachi. Pautis nec consuetudo nec lex nec pactum nec appellatio delinquenti debet
esse præsidio cap. fin. de consuet. cap. fin. de præscript. l. si unus §. pacto ff. de pacti. cap. cum
speciali §. porro de appellat. c. licet de offic. ordin. cap. iuratum §. 1. in fin. de privil.

2 Pro contraria autem opinione, quæ & vera est, sunt textus expressi c. frater noster
16. q. 1. c. sicut nobis §. fin. de suppl. negl. prelat. ibi nisi à iurisdictione tua exemptus fin. &
o. in singulis §. ordinetur c. & que §. hac eadem de statu Monach. c. cum & plantare §. fin.
de privilegijs. Confirmaturq; à simili, sicut enim ordinatus à Papa propter excellen-
tiam manus Papæ, alibi ordinari non potest c. cum in distribuendis de tempor. ordi-
dixi lib. 1. cap. 21, ita nec immediate ei subiectus ab alio iudicari potest arg. cap. ad a-
bolendam §. fin. de heretic. cap. nullus Episcopus de paroch. ad instar Proconsulis, qui li-
cet maior sit post Principem, tamen de causis fiscalibus sese introuicere non potest
l. ne quicquam §. ubi ff. de offic. proconsul. Postremo, stant pro hac conclusione omnes
autoritates, quas parte secunda articuli in quæstione quarta, & aliquot sequentibus,
quas non opera pretium sit hic repetere.

4 Non autem obstant argumenta contraria, quia si Episcopus quandoque exem-
ptos punit, id facit autoritate Apostolica d. c. ad abolendam non autem propria, i-
deoque, non tam ipse quam Pontifex iudicare & exemptos punire censendus est
arg. c. inter corporalia §. sed neque de translat. Episcopi v. supra par. 2. quest. 14. Quæ o-
mnia Hostiensis curiole & longe lateque persequitur in summa de privilegijs num. 11.
5 12. usque ad finem ut dixi succinctè lib. 2. quest. 45. casu 20. & casu 1. Porro, opinio
affirmativa iustinetur in exemptione reali, at vero contraria in exemptione
personalis, uti liquet ex notatis alibi à nobis d. casu 20.

& lib. 1. quest. 2. n. 4. & seqq.

QVÆSTIO XXXIII.

Episcopus an possit punire exemptos in casu sibi à iure permisso non obtemperantes.

SUMMARIUM.

- 1. Cui conceditur consequens conceditur antecedens.
- 2. Regula cui conceditur consequens &c. non procedit in spiritualiter reservatis.
- 2. Lapi & Card. opinio est quod Episcopus hoc in casu cogere aut punire non possit.
- 4. Distinctio inter exemptiones immediatas, & mediatas.

Videtur quod sic, quia cui conceditur consequens, conceditur etiam antecedens, & cui iurisdictio data est, ea quoque concessa esse videntur, sine quibus iurisdictio explicari non potest, velur est punitio, coeicatio, executio, *rex ubi glo. & DD. l. cui iurisdictio ff. de iuris. om. iud. latissime Praeses in loco à consequenti ad anteced.* 2
 Nihilominus tamen Lapi & Cardinalis in Clem. Archiepiscopo §. fin. n. 5. de privil. 7. Card. Clem. i. n. de sent. excom. contra censuerunt, nempe quod Episcopus agere debeat coram superiore exemptorum, ut eos cogat ad parendum, ac non parentes puniat *arg. c. nullius de iure patr. Lap. & Card. ubi supra quod etiam alibi videtur voluisse Abbas cap. fin. n. 5. vers. Si vero populus de cleric. peregrin. ubi DD. adde supra cod. lib. quest. 15. n. 7. & infra eod. libro. quest. 64. Qui punctus cum sit prolixioris discussionis, brevitatis causa legi poterit Praeses citatus aliquot in locis & alibi Doctores d. l. cui iurisdictio Barth. l. à divo Pio in pr. ff. de re iudic. tetig. idem supra li. 4. quest. 14. n. 7. Praeses. d. loco à concessione antecedenti vers. tertio limitatur, ubi dicit d. l. 2. non obtinere in specialiter reservatis Principi quales esse certa speciei exemptos noscitur alibi diximus d. lib. 1. cap. 2. lib. 2. cap. 5. vers. Secundo & vers. tertio. cum seqq. & cap. 29. in fine.* 3

Paucis, distinguendum videtur inter exemptos immediate Papa subiectos, & alteri cuidam Prælato inferiori, quemadmodum in discursu huius operis frequenter insinuavimus. 4

QVAESTIO XXXIV.

Exempti an teneantur Episcopo ad ius reverentiale.

SUMMARIUM.

1. Exemptiones unde originem sumant.
2. Opinio negativa.
3. Opinio affirmativa.
4. Iacobus Puteus utramque conciliat.

Diximus initio huius tractatus Exemptiones ortas à similitudine iuris emancipationum, manumissionum, ceterorumque iurium quibus ex potestate superioris aliquis eripitur, *lib. 1. quest. 1. late Rebuff. respons. 142.* Unde non sine causa in hac materia dubitatum reperitur, an exempti ad instar libertorum Episcopo ad ius reverentiale teneantur, juxta *tex. l. fin. in verb. reverentiam ubi glo. & DD. C. de bonis libert. in quo articulo sunt etiam pugnantis sententia.*

Pro negativa est Parisius Flaminius, ac ante illum Iacobus Puteus *ille de resig. benefic. lib. 3. cap. 12. hic decisione 11. §. par. 3.*

Atè contra, pro affirmativa Castrensis, sed si hac lege §. patronum n. 4. cum Apost. ff. de in jus vocando *Oldra. cons. 224. Rom. sing. 482. per tex. in l. fin. ubi Bal. & Barth. & Apost. in verb. reverentiam C. de bonis libert. Balbus tract. de prescript. part. 1. quinta pars. §. 12. nu. 6. Felin. in cap. cum inter. n. 4. circa med. de re iudic. cap. cum non liceat n. 2. de prescript. videatur idem Fel. in cap. conquereute in pr. ubi alios allegat. de offic. ordin. Barth. tract. de Episcop. lib. 4. par. 2. qu. 35. n. 8. Bellen. de charit. subsidio quest. 28. Utramq; Puteus hoc foedere conciliat, nempe ut exempti exemptione data ab Episcopo ad ius reverentiae teneantur, si vero Pontifex exemptis ab ordinario, tum quoque à reverentiali iure exemptio concessa esse censetur *Puteus d. decis. 115.**

QVAESTIO XXXV.

Exempti cui constentur.

SUMMARIUM.

1. Exempti comparantur extraneis.
2. Extranei sortiuntur forum in loco delicti secus vero forum penitentiale.
3. Penitentiale forum est improrogabile.
4. Exempti prorogare non possunt penitentiale forum Episcopi.
5. Exempti possunt eligere confessorem.
6. Eligere possunt Episcopum qui absolute delegata potestate.
7. Limitanda omnia nisi exempti subsint spiri-

spiritualiter alicui Prelato.

disciplina.

8. Per liberam electionem confessoriorum 9. Ideo eiusmodi libertas restringenda.

disrupti dicitur nervus Ecclesiastica
 Videtur quod confiteri non teneantur Episcopo seu loci paracho quia frequen-
 ter diximus exemptos comparari forensibus seu extraneis Ang. conf. 337. alias
 307. in ip. in causa Card. Clem. Archiepiscopo §. simili in fine de privileg. Ant. de Rosellis
 trad. de indulgent. n. 323. ca. grave ubi Abb. Fel. & DD. de offic. ord.

Qui licet forum tortiantur in loco delicti, forum tamen poenitentiale ibi non
 fortiantur doct. Abb. cap. cum contingat. num. 29. & advertendum & in repet. cap. si quis
 contra n. 50. vers. aut queritur de foro compet. cap. 1. ubi DD. de rapt. Rochus de consuet. n.
 709. Est enim poenitentiale forum prorogabile, Abb. ubi supra. Ideoque exempti
 poenitentiale forum sui Episcopi prorogare non possunt, late Abb. c. cum contingat. n.
 11. per tot. de foro compet. qui proinde quemvis sibi alium confessorem idoneum eli-
 gere possint ex cap. fin. de poenitentijs glossa. cap. si Episcopus in verb. eligere ubi Franc. n.
 6. eod. tit. in 6. Card. Clem. dudum ubi late §. & si idem n. 2. & 3. de Sepals. Qua quidem
 facultate eligere poterunt proprium Episcopum seu loci parochum, aut quemvis ali-
 um idoneum, tamen a quo absolventur non potestate ordinaria sed autoritate A-
 postolica Franc. d. cap. si Episcopus n. 6. glo. Clem. fin. de poenit. & remiss. Clem. penul. de
 sent. excom. glo. & Card. Clem. si de beneficio de prabendis Feder. conf. 95. incip. super dubi-
 tatione col. 2. Navar. cap. placuit. n. 29. & seq. de poenitent. dist. 6.

Quae omnia limitanda sunt, nisi exempti subsint alicui alteri Prelato spirituali-
 ter, tali enim casu eidem confiteri tenebuntur, Felin. cap. conquerente in pr. vers. dum
 dicit Abbas de offic. ord. Angel. in summa verb. confessio 3. n. 5. maxime, quia per eius-
 modi liberam confessorum electionem disrupti dicitur nervus Ecclesiasticae di-
 sciplinae c. cum inter vos de consuetud. Abb. d. cap. conquerente n. 5. Ideoque quanto pre-
 fieri potest istiusmodi licentia est restringenda, ne ad familiares exemptorum ex-
 tendatur Abb. cap. fin. num. 4. & 5. de censib. Hac ratione putavit Abbas privilegium
 mendicantibus concessum, ut possint audire confessiones quorumcunque, valde
 esse nocivum, ideo non modo restringendum, sed etiam revocandum in c. quid sit
 novale nu. fin. in fine cum Apost. de verb. significat. quod tamen cum Navarro non se-
 quimur ex quo eiusmodi gratia nemini est onerosa, sed tota favorabilis & in animae
 favorem concessa, Navar. in d. cap. placuit ut deinceps nu. 170 sub finem & num. 184.
 & seqq.

An autem confessorij per exemptos electi absolvere possint ab excommuni-
 catione aut casibus reservatis, videatur apud Angelum de Clavasia verb. confessio 3.
 num. 7.

Quid autem statuendum sit de Regularibus confessorij quos ordinarius semel
 approbavit extat infra scripta declaratio sacrae congregationis Cardinalium nego-
 tiis

tiis Episcoporum & regularium præpositorum quam à D. Prothonotario Apostolico Ricardo Pauli Stavio qui in eiusdem congregationis Secretaria Sedi Apostolicæ plurimum annorum spatio inservivit accepti:

D E C R E T U M,

Quo locorum Ordinarij Regulares à Confessionibus audiendis suspendendi ratio præscribitur.

Cum Sacræ Congregationi Cardinalium negociis Episcoporum, & Regularium Præpositorum innotuerit, Confessarios Regulares graviter conqueri, quod ab Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinariis ab audiendis confessionibus quavis de causa indiscriminatim suspendantur; & propterea sæpe contingere, ut ab iisdem Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinariis omnibus simul unius Conventus Confessariis confessiones audiendi facultas adimatur; Illustrissimi ejusdem Sacræ Congregationis Patres, rati vix fieri posse, ut hæc sine scandalo, magnaq; Animarum pernicie contingant, re mature perpenſa, ad omnem scandali materiam summo vendam, & quo magis spiritali piarum mentium consolationi consulatur, statuunt, ac decernunt, Archiepiscopis, Episcopis, alijsq; Locorum Ordinarijs, ad quos Confessarios approbandi ius spectat, Confessarios Regulares, alias ab ipsis libere approbatos, ab audiendis confessionibus suspendere posthac minime licere, nisi ex nova causa, eaq; ad confessiones ipsas pertinente, aut ob non servatum interdictum ab ipsis Ordinariis positum. Statuunt insuper eosdem Archiepiscopos, Episcopos, Locorumque Ordinarios Confessiones audiendi facultatem omnibus simul unius Conventus Regularibus Confessarijs, eadem Sacra Congregatione consultata, nullo pacto adimere posse. Quod quidem Decretum, ut iidem Illustrissimi Patres opportunum & necessarium duxerunt, ita inviolabiliter iubent observari Romæ 20. Novembris 1675.

A. MAR. EPISC. HOSTIEN. CARD. GALLUS.

Locus † Sigilli.

V. Theatin. Secret.

QVÆSTIO XXXVI.

Instrumentum exemptionis amisso, an probetur per illius confirmationem.

SUMMARIUM.

1. 3. Exemptio an vires sumat à confirmati-
one, firmatum.
2. Hodie privilegium non valet nisi sit con-
firmatum.
4. Quid si adjecta sint clausula mai-
ores.

Item est probari, nam exemptio vires suas & robur etiam assumit à con-
firmatione glo & ibi ad cap. si Romanorum in verbo desint. dist. 19. Iason Barib.
& DD. in privilegia C de sacros. Eccles. Fel. cap. inter dilectos col. 6. in fin. de fide instr. late
Gaill. lib. 1. obs. 1. per tot. n. 16. Card. conf. 118. Illius scilicet, qui autoritatem habet
communitates seu exemptionem concedendi Card. d. conf. 118 col. 2. vers. in contrari-
um dixi supra. Idque maxime hodierna praxi & consuetudine, qua privilegium prom-
delle non potest nisi prius solemniter fuerit confirmatum Rebuff. ad consuet. reg. tit. de
appellat. art. 2. glo. una n. 16. Cremen. sing. 81. Declaratur id verum si de mente & vo-
luntate tercia principis constat, alioquin enim in generali confirmatione presumitur
actum confirmasse eo modo quo de iure communi solet, ita nempe ut confirmatio
privilegiorum veterum nihil novi adferat, cap. cum dilecta cap. quia intentionis de pri-
vileg. Gaill. d. obs. 1. n. 6. Secus si Pontifex id confirmet mente tercia & ex plenitudine
potestatis, de qua tamen nisi aliter appareat non presumitur v. Gaill. d. obs. 1. n. 17.
Item si cum clausula ex certa scientia, quæ æquipollet plenitudini potestatis v. Gaill. 4
lib. 2. obs. 36. n. 14. VVames. conf. 64. n. 2. som. 1. adde supra lib. 1. qu. 8. n. 8.

QVÆSTIO XXXVII.

Ecclesia exempta quinam censeantur exempti.

Dico primo quod exempta Ecclesia exemptus censeatur Vicarius perpetuus Præ-
latus Canonici & clerici Ecclesie Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit. de vicariis per-
petuis n. 16. cap. per exemptionem de privilegiis in 6 ubi late Franc. dec. conf. 152.
Quod tamen limitandum est, si Prælatus seu vicarius non esset de corpore Ec-
clesie
Ss. 2

cleria v.g. si exemptum Hospitale habeat rectorem laicum, & alios clericos ibi divina celebrantes, certe rector exemptus dici non poterit, Barib. l. quod constitutum ff. de militari testa. & conf. 96. n. 5. & 6. Clem. 1. de relig. domib. Barbat. Clem. fin. super glo. verb. statutus de rescript.

Dico secundo, Exemptis Canonicis neque Ecclesiam neque conventos vel alios Clericos cenferi exemptos c. per exemptionem ubi Franc. de privil. vide supra lib. 1. q. 13.

 QVÆSTIO XXXVIII.

Coloni exemptorum an cenferantur exempti.

SUMMARIUM.

1. Privilegia realia Dominorum transeunt ad Colonos.	rum.
2. Familiares accessorie gaudent privilegio Dominorum.	9 Privilegium expresse eximens mercenarios observandum est.
3. Odium ordinariorum presumitur etiam ferri in familiares.	10. Coloni Ecclesia seu loci cuius iurisdic. temporalis pertinet ad Ecclesiam censentur exempti.
4. Privilegia scholarium trahuntur ad familiares.	11. Liberti Ecclesia censentur exempti.
5. Exemptiones non egrediuntur personam.	12. Coloni conventi coram laico ratione rerum Ecclesie retrahere possunt causam ad iudicem Ecclesiasticum.
7. Coloni perpetui gaudent privilegio Ecclesiarum.	13. Mercenarij in dubio non sunt exempti.
8. Exempti veniendo ad defensionem Colonorum trahunt causam ad suam forum.	14. Quid si religiosi sint exempti à solutione decimarum an eorum coloni patiarj exempti censentur.

PRO affirmativa, adferri solet quod coloni privilegiatorum gaudeant privilegio suorum Dominorum, adhibita præsertim distinctione inter privilegia realia, & personalia, ut illis coloni gaudeant, his minime Parisius conf. 25. n. 10. & conf. 69. n. 6. vol. 1. Borquin de usufruct. mulieru n. 163. Boer. decis. 213. n. 28. Alciat. conf. 12. Cephalius conf. 451. num. 18. vol. 4. Bursat. conf. 25. lib. 2. Vincent. Carocius tract. de locato par. 2. tit. de collectis n. 8. & tit. de Colonis privilegiatorum.

Idque ad instar domesticorum & familiarum qui accessorie foro & privilegio suorum Dominorum potiuntur per tex. l. 1. vers. verum etiam hominibus eorundem ubi Castrens. n. 8. C. de Episcop. & clericis l. presenti §. pen. C. de hu. qui ad Eccles. confugiunt Cap. dec. 12. Bonacossa tract. de famulu q. 15. per tot. Alex. conf. 114. n. 10. & conf. 100. n. 8. vol. 4.

Vol. d. dixi supra lib. 1. quest. 30. Cum enim exemptiones ortas esse dixerimus lib. 1. 3
 g. 1. n. 3. ratione præsumpti odij ordinariorum, idem odium quoque habituri vi-
 dentur in colonos, quemadmodum latius prodidit Iafon in l. cum quadam puella ff.
 de iudic. arg. l. unica in verbis universa eius domus C. si qua præditus potestate DD. cap.
 cum sit generale de foro compet. repugnante tamen ei Innocentio in ca. infinuante ubi
 de. de offic. deleg. Que cum in materia fori clericalis differantur, eadem analogia
 ad hanc exemptionum materiam duci possunt dixi supra lib. 1. quest. 45. n. 5.

Secundo, privilegia, immunitates & exemptiones Scholarum, extenduntur ad
 eorum famulos late Rebuff. de privileg. sihol. privileg. 166. per tot. ergo, à proportionem 4
 & analogia idem dicendum est in exemptis dixi d. quest. 45. n. 30.

Tertio idem stabiliri videtur apertis textibus, per varias glossas confirmatis
 cap. continuum 11. quest. 1. cap. fin. de officio Archid. glo. cap. eos dist. 32. glo. 1. & c. clericum
 11. quest. 1. glo. cap. generaliter S. novarius 19. quest. 1. & ca. Ecclesiarum servos 12. quest.
 2. à quibus non dissentit Archidiaconus in d. cap. clericum Abb. conf. 53. lib. 1. Castrensis
 l. si quis C. ubi cause fiscales Gemin. d. cap. eos Rom. las & DD. d. l. cum quadam Neifan.
 in Sylva nupt. par. 5. n. 25.

Pro negativa non desunt etiam rationes ac authores Fed. de sensu conf. 3. n. 9. Spec. 5
 de compet. aud. addit. §. 1. num. 27. Abb. Fel. & DD. cap. 2. de foro compet. Præpos. d. cap. eos
 Aufer. de potest. seculari super Eccles. reg. 2. n. 36. Didacus pract. q. c. 35. n. 2. vers. quinto
 non video Capic. dec. 12. num. 2. dicens esse communem Ofas. ut ped. dec. 31. Iafon l. servi
 electione §. Labeli de leg. 1. Lucas de Penna & Ioannes de Platea l. senatorum C. de digni-
 tat. lib. 10.

Ratio est, quia communi Doctorum calculo teste Antonino Tessauro ped. dec. 6
 216. & Thoma Grammatico Civil. conf. 102. n. 16. & per tot. exemptio ita adhaeret
 personæ privilegiatæ, ut ad eius colonos extendi non possit.

Utraque opinio conciliari poterit sequentibus conclusionibus. Prima conclusio 7
 Coloni perpetui gaudent privilegio Ecclesiarum, secus autem si sint temporales Ab-
 bas. d. cap. 1. Ripa de peste ris. de præservat. remedijs §. de venio n. 128. Gram. d. n. 5. & 16.
 Hoc sensu exaudienda est opinio affirmativa.

Secunda, exempti interveniendo & veniendo ad defensionem suorum colono- 8
 rum declinare possunt tribunal ordinarij Ripa cap. decernimus n. 2. & 4. de iudic. præ-
 posit. cap. clericum 11. qu. 1. dixi supra lib. 2. qu. 37.

Tertia, si privilegium esset tale quo famuli & mercenarij exemptorum etiam 9
 eximuntur ei esset standum Abb. d. cap. 2. Burfat. d. conf. 25. n. 9. & seqq. Tessauro d. dec. 9
 32. n. 7.

Quarta, Coloni Ecclesiarum seu loci cuius jurisdictio temporalis pertinet ad Ec-
 clesiam, consententur esse exempti præpos. d. cap. clericum col. penult. Tessauro d. num. 7. 10
 vers. sexto.

- 11 Quinta, liberti Ecclesiarum gaudent privilegio Ecclesiarum glo. d. ca. indicatum & l. cap. Ecclesiarum servos.
- 12 Sexta, coloni qui conveniuntur coram laico, ratione rerum quas ab Ecclesiatenent, retinere possunt per inhabitantiales causas ad iudicem Ecclesiarum Spec. d. n. 27. de quo articulo distincte videri poterit Cacheranus ped. dec. 32. DD. cap. si clericus laicum de foro compet.
- 13 Septima, Mercenarij exemptorum non sunt exempti glo. cap. pen. de privil. & in Clem. i. de relig. & ven. sanct. l. l. serinarios n. i. c. de testa militari.
- Quid si religiosi exempti sint à solur. one decimarum, an eorum partiarj coloni privilegij, scilicet an eximat terras à decimis, an vero personas religiosorum; pariti specie exemptos censeri posteriori minime glo. Clem. i. verb. excolendas ubi Card. q. 23. de decimis Abb. cap. ex parte 1. eod. rit. Soc. conf. 268 sed conf. 111. At vero alij indiscriminatim contra censuerunt Remigius Gauni in suo tract. an Ecclesia vel Clerici sint exempti ab exact. laicorum fol. 233. glo. imol. C. d. & DD. Clem. presenti de censib. Ripa de pisse in 1. parte 3. partu qu. 15. v. Paris. d. conf. 25. Nicolaus festasius tract. de estimo & collectu fol. 97. num. 43 & seq. Abb. cap. veniens col. 2. vers. nota hoc ultimum de transact.

 QVAESTIO XXXIX.

Episcopo Invocante contra exemptos brachium saeculare, an parendum sit, si exempti dicant se appellasse

SUMMARIUM.

1. Ancharani haec est questio, invocanti eorum auxilium.
2. Exempti an obedire debeant Episcopo

1. Questio haec proponitur ab Ancharano in Reg. ea qua quest. 10. col. 21. de reg. iur. n. 6. Cui respondit negative, hac ratione quod saecularis iudex parere non debeat in iusto praeccepto ordinarij cap. i. de offic. ord. vide latius supra lib. 2. q. 44. attendita praecipue appellatione, quae ligat manus Episcopi, qua de te saecularis cuius brachium invocatur cognoscere potest, ne praematura sua executione exemptis iniuriam inferat, quod iplum in ipsissima hac exemptionum specie late docet Abbas cap. 1. n. 2. vers. & per hoc & n. 13. cum Apost. de offic. ord. vide latius infra quest. 82.
2. Quid autem est contra, an exempti teneantur obedire Episcopo eorum auxilium invocanti tradit Alciatus resolytq; negative arg. Clem. pastoralis ubi Card. Imola, Bal-

Baldus & DD. de Re iudic. Alciat. cap. perniciosam num. 126. de officio ord. Poterit tamen (inquit Alciat) d. num. 26. Episcopus supplicare Papæ, ut eos compellat qui hoc facere tenebuntur arg. cap. fin. de except. in 6. ubi DD.

QVÆSTIO XL.

Exemptus ab Episcopo excommunicatus, an à iudice appellationis possit petere ad cautelam absolutionem.

SUMMARIUM.

1. Exemptus petens absolutionem debet ante fidem facere de absolutione.
2. Absolutio ad cautelam quid sit.
3. A quibus censuris concedi possit.
4. Quando concedi possit.
5. Quare concedatur.
6. Concedi non potest nisi vocata parte.
7. Quomodo absolvi possit.
8. Delegatus an absolvi possit.
9. Pars aut iudex an impedire possit absolutionem.
10. Absolutio ad cautelam non presumitur.
11. Petens absolutionem ad cautelam non presupponit excommunicationem.
12. Confessarij an absolvant ad cautelam.

Poterit, idque vel per viam revocationis attentatorum, vel per modum absolutionis, antea tamen debet non plene, sed aliquoties de exemptione fidem facere, idque quia ius commune resistit exemptionibus, quibus facile ordinariæ illuderetur potestati, ac ne per figmenta exemptionum dolis & impunitatibus via aperiat. Innocentius, cap. solet de sent. excom. in 6. Rota decis. 274. in novis & decis. 308. licet Io. Andr. in d. cap. solet. variavit Rot. decis. 116 in antiquis Milis in repert. verb. excommunicatus si petat Fel. ca. Apostolice n. 20. vers. & subdit de sent. excom. Rot. dec. 6. de sent. excom. in novis & decis. eod. tit. in antiquis de qua absolutione ad cautelam videatur exactissime & latissime Gregorius Sarrus Benedictinus in Thesaur. Theologiæ moralis par. 1. lib. 2. cap. 17 n. 8. in qua materia paucis formabo quasdam conclusiones quæ summam omnem illius substantiam complectentur.

Prima conclusio, absolutio ad cautelam est ab Ecclesiastica censura conditionalis absolutio, concessa ratione periculi cum de valore censuræ dubitatur, Io. Andr. in cap. solet ubi DD. de sent. excom. in 6. Hugolin. de Censuræ Ecclesiæ tab. 3. cap. 22. §. 1. numer. 4.

Secunda absolutio ad cautelam concedi potest ab omnibus censuris excommunicationis suspensionis & interdicti excepto interdicto generali loci Anchar. d. ca. solet. num. 5. Gemin. ibid. in §. in secunda num. 11 Franc. ibidem vers. 4. Stephan. Costa in rep. num. 49 & ibi omnes cap. presentis de sent. excomm. in 6. ubi DD. glo. in verb. generali

Generali & in verb. declaramus ubi assignatur ratio, quare interdicto generali dari non possit relaxatio ad cautelam, Idq; siue censura latae sint ab homine, siue a iure, si tamen probabile dubium sit facti, aut iuris, quemadmodum exemptis demonstrat Gregor. Sayrus d. cap. 17. n. 7. Anchar d. cap. solet. n. 5. Gemin d. n. 11. Franc. n. 27. Stephan. Costa n. 49. Navar. in Manuali cap. 27. n. 277. & 278. Hugol. de cens. Eccl. ind. 3. cap. 22. §. 1. num. 9.

- 4 Tertia, absolutio ad cautelam peti & concedi potest, quoties sententiae nullitas allegatur, v. g. quia lata fuit à iudice competente, contra exemptum dummodo fiat aliqua fides & semiplena saltem probatio de exemptione aut nullitate sententiae Innoc. cap. venerabili n. 5. de censib. DD. d. cap. solet abb. cap. Apostolice n. 10. ubi Fel. n. 22. de except. Covarr. ca. alma mater par. 1. §. 12. n. 7. Primum de sent. excom. in 6.
- 5 Ratio est, quia hæc species absolutionis concedi solet ut absolutus sine conscientiae scrupulo divinis & humanis se intermiscere possit Sayrus d. c. 17. n. 3. & 8. in fine & n. 13. quæ ratio indifferenter militat in omni casu nullitatis Sayrus d. n. 8. Dividiturque à Navarro d. n. 277. in dimidiatam, quæ ad certum tempus & actum fit, & integram quæ dubitatur esse lata, & eam quæ scitur esse lata sed dubitantur an valeat DD. d. cap. solet Innoc. in cap. veniens ubi glos. final. de testib.
- 6 Quarto, concedi non aliter potest, quam vocata parte ad cuius instantiam excommunicatio fuit lata, quæ si se opponat ac infra tempus octo dierum iustam excommunicationem non probet condemnanda erit in expensis ea propter factis DD. ubi supra Sayrus d. cap. 17. n. 9.
- 7 Quinta, à censura iuris ad cautelam absolvere potest, qui simpliciter auctoritatem habet absolvendi arg. cap. nuper de sent. excommunic.
- Sexta, à censura lata ab homine is absolvere potest ad cautelam qui excommunicavit vel illius superior quando causa ad eum via appellationis est devoluta glo. d. c. solet verb. per superiorem ubi DD. Hostiens. 10. And. & ca. per tuas de sent. excom. Covarr. d. §. 12. n. 8. Sayrus ubi supra n. 14.
- 8 Septima, de delegato reperitur pugnantis sententiae, placet sententia Covarruviae d. §. 12. nu. 8. vers. iudex qui eas fœdere distinctiones conciliat, dicens delegatos Apostolicos qui delegantur ad cognoscendas causas extra Curiam, habere facultatem absolvendi ad cautelam, delegatos vero ad cognoscendas causas in Rom. Curia non habere hanc facultatem, nisi speciali commissione eis concessa sit, & sic usu & praxi observari asserit. Vide Navarrum in Manuali cap. 27. numer. 278. vers. quarto dico.
- 9 Octava, absolutionem ad cautelam nec pars nec iudex impedire potest nisi in casu manifestæ injuriæ, quæ si negetur, probari debet infra dies octo d. cap. solet & DD. ubi supra Sayrus n. 6.
- Nona, absolutio ad cautelam obtenta non præsumitur, nisi probetur cap. sicut nobis de

bi de sent. excom. glo. cap. proposuit in verb. de absolutione de cleric. excom. ministrante Navar. in Manuali cap. 27. num. 278. vers. septimo.

Decima, petens absolutionem ad cautelam non præsупponit aut fatetur se excommunicatum, secus si simplex absolutio postuletur Stephan. Castad. cap. solet. n. 46. Sayrus lib. 2. cap. 16. n. 16.

Undecima, Confessarius cui committitur absolutio ad cautelam non astringitur solemnitatibus antescryptis Navar. d. nu. nu. 278. vers. quinto quid autem si committatur ei in utroque foro vide apud eundem Sayrum & Navarrum, ubi plura de hac materia.

QVÆSTIO XLI.

Monachus exemptus à quo ab excommunicatione absolvi possit ?

SUMMARIUM.

1. Distinguedum inter excommunicationem illatam ex violentia manuum in-
iustione & alias. 2. Tempus nisi accessus ad Papam sit
difficilis.

Quod Episcopus possit absolvere, videtur censuisse Federic. de Senis conf. 14. 102. de Lignano Clem. ne in agro de statu Monach. Navar. conf. 31 de penitent. At vero contrariam sententiam tenuit, Io. Andr. Abb. Fel. cap. significasti de foro comper. ca. pastoralis §. preterea vers. limita hanc primam de offic. ord. glo. fin. in Clem. penult. de sent. excom. in c. grave de offic. ord. Ang. de Clavasio in summa verb. exemptus. §. 6.

Paucis, distinguendum inter excommunicationem illatam ex violenta manu-
um iniectione, & alias alterius speciei. Quoad illam, Episcopus absolvere potest ne-
detur religiosus occasio evagandi uti censent, Io. Andr. Dom. Anchar Francus & alij
in cap. religioso de sent. excom. in 6, qui extendunt hunc Canonem ad exemptos, quo
vero ad alios, absolvere non potest, quia ligare non potest Abb. cap. cum dilectus 2. not.
de relig. dom. Bald. in Margarit. verb. excommunicatus arg. l. qui condemnare ff. de reg.
iur. nemo autem absolvere potest, qui ligare aut condemnare non potest i. l. nemo
qui ff. de reg. iuris.

Quod temperandum videtur, si accessus ad Romanam Curiam seu ad Papam
esset difficilis & periculosus, qua de re abunde satis alij in locis scriptis supra.
cod. lib. cap. 1. vers. limitanda autem est & infra quest. 50. & seqq. Card. Clem. 1. quest. 3. de
offic. ord. Clem. attendentes in fin. de statu Monach. Conceditur enim Episcopo abso-
lutio casuum reservatorum in casu quo quis legitime impedimento detentus ad se-
dem Apostolicam vel eius Nuncium accedere non potest. cap. quamvis, cap. ea nosci-
tur

sur cap. de his de sent. excom. Siquidem necessitas semper excipitur à quibusvis legibus & prohibitionibus humanis, Processus in praxi Episcop. parte 1. cap. 1. sub finem.

QVÆSTIO XLII.

An accipiant ab Episcopo ea quæ sunt ordinis Episcopalis ?

SUMMARIUM.

1. Episcopalis ordinis quæ sint. Episcopo.
2. Postulari debent ab Episcopo.
3. Nisi Episcopus conferre venueret.
4. In actibus voluntariis exempti subsunt.
5. Nisi per actum voluntarium præiudicetur Episcopo.

Diximus supra lib. 1. quæst. 6. in fin. ex sententiâ Canonistarum, Episcopatum esse ordinem adde Io. Andr. in proemio sexti in verb. Episcopus ubi DD. Albert. Troylus de profecto clerico lib. 1. cap. 2. num. 4. & seqq. à quo plurima emanant quæ ordinis Episcopalis esse perhibentur, ut est Chrismati, oleum sacrum, Consecratio altaris Ecclesiæ, item reconciliatio, Clericorum ordinatio, dispositio, suspensio, & alia similis generis allata & probata à Bertrachino tract. de Episcopo lib. 4. part. 1. quæst. 19. nu. 53. quæ præbuerunt causam huius quæstionis ad quam Paucis respondeo omissis eis quæ supra in eadem materia attuli quæst. 11. eod. lib. exemptos hæc debere postulare ab Episcopo, ita disponente tum iure cap. veniens §. Chrisma ubi Io. Andr. Abb. & DD. præscript. Anania cap. per tuas nos. 1. de Simonia ubi loquitur de Carthusiensibus Oldra cons. 249. Clem. 1. §. præsentatos ubi Card. de excessib. prælat. cap. cum nullus vos. inferiores de temp. ord. in 6. glo. cap. abbatius 18. qu. 2. Calder. cons. 4. de privileg. tum universali & immemoriali consuetudine ut testatur Cardinalis cons. 112. visio privilegio Tum Concilio Trident. sess. 23. cap. 10. Nauarr. in Manuali cap. 22. num. 18. vers. tertio qui contravenit.

Quod tamen moderandum est, nisi Episcopus noller ea exhibere Canonice ut oportet, puta gratis, tum enim potuerunt ea petere ab alio præside rex. d. ca. veniens §. Chrisma ubi DD. Franc. 1. ubi late in verb. instituta de privileg. in 6. ubi Io. Andr. & Domin. Ex quibus extollarie inferitur. quod exempti subsint diocæsano in actibus voluntarie iurisdictionis, ita censuit Hostiens. quem refert Ioannes Andreas in cap. Canonica de sent. excom. & in cap. quod ob gratiam de reg. iur. in 6. Lopus d. cap. cum nullus nisi tamen per actum voluntarium fieret præiudicium privilegio seu sanctæ Sedis rex. cap. cum tempore de arbitr. aut nisi actus voluntarius seu factum iurisdictioni eius non subiaceat. Dom. & Franc. d. c. cum nullus in glo. super verb. religioso.

QVÆSTIO XLIII.

Abbatēs & alij Prælati exempti, an possint subditis dare literas dimissorias ad ordines.

PAUCIS respondendum, si ita sint exempti quod Episcopi non habeant in eorum Clericos ordinationem, eas concedi posse, alias minime *cap. fin. ubi DD. de clerico peregrino ad quod Concil. Trident. inhibuit sess. 7 cap. 10. & seq. velut uberius explicavit Navarrus, quem videre poteris cons. 14. de privileg. dixi lib. 4. quest. 11.*

QVÆSTIO XLIV.

Abbatēs vel Prælati exempti an possint extraneum ordinare habentem dimissorias?

ID plane pendet à tenore privilegii, qui semper ad amussim sequendus est ut frequenter dixi *cap. porro cap. sane de privileg.* Itaque, si ejusmodi sint exempti cum omnibus membris suis familiaribus & capellis populum habentibus, id possunt propter exemptionem quam habent plenissimam *c. 2. § fin. de supplen. negl.*

Si vero exempti sint sine populo, tunc similiter id eis licebit in capellis populum non habentibus, secus si habeant populum, quia tunc prius recurrendum est ad Episcopum, qui dimissorias visitabit, & decernet ordinandum id, quod si Episcopus recuset, recurrendum erit ad superiorem ita Abb. Innoc. & DD. *cap. fin. de clerico peregrino* hac forma non observata Episcopus punire poterit ordinatum *Abb. Hofst. 10. Andr. ubi supra* quæ omnia sacrum Conc. Trid. temperavit ut præcedenti quaestione scriptum est & doctissime post omnes discussit Navarrus *cons. 14. de privil.*

QVÆSTIO XLV.

Exemptus habens dimissorias an possit ab Episcopo examinari de literatura & idoneitate.

SUMMARIUM.

1. Semel per Principem approbatus non debet iterum approbari.

Protest. *tex. pulcher. c. sanctissima dist. 73.* adeo, ut si repererit eum idoneum admittere non debeat *Archid. cap. miramur dist. 61. per tex. ca. venerabilem & ibi Innoc.*

Innot. de elect. Navarr. conf. 8. de privileg. Secus v. g. si Papa à se promotum mandaret per Episcopum benedici, quia semel per Principem probatus per inferiorem non debet iterum examinari *tex. l. quidam consulebat & ibi Cast. de re iud.* talem enim Episcopum sine alio examine ordinare tenebitur *Innoc. cap. pastoralis circa med. de donat. Collect. cap. meminimus & ibi Fel. de accusat. Capel. Tholos. decis. 449. incip. item sua questum an Episcopus Navarr. in Manuali cap. 27. Miscell. 1. num. 266.* Idque in æquali gradu, idoneus enim ad unum officium, censetur idoneus ad simile *Abb. ca. accepimus n. 6. de etate & qualitat. ord.* Ceterum, si maior perfectio requiratur in hoc, quam alio gradu, aliud subeandum esset examen *Navarrus conf. 2. de prebendis.* Item nisi notiore foret idoneus, notorie enim dignus examinari non debet *cap. nullus dist. 24. Navarr. cap. cum contingat causa secunda nullitatis n. 13. de rescript.* De hac materia videri etiam poterit *Henricus Botteius tract. de Synodo par. 3. art. 1. n. 283. vol. tract. 2. fol. 227. indistincte tenens approbatum reprobari posse & late Fel. cap. cum venerabilis n. 48. & seqq. de except. ubi Abb. n. 55. & seq. & DD. ibid.*

 QVÆSTIO XLVI.

Hæres exemptus an ex persona defuncti non exempti conveniri possit coram ordinario.

SUMMARIUM.

1. Hæres ex privilegio communi declinare potest secus ex proprio.	3. Hæres eiusdem conditionis qua defunctus.
2. Privilegia communita sunt ad instar iuris communis.	4. Conclusio falsi si agatur ad legata.
	5. Item si privilegium exemptionis existeret.

Conveniri posse testatur Ulpianus in hæc verba, hæres absens ibi defendendus est ubi defunctus debuit & conveniendus est, si ibi inveniatur, nulloque suo proprio privilegio excusatur *tex. l. hæres absens in pr. ff. de iudicis.* Pro explicatione refrendanda est differentia inter privilegia communita, sic dicta quod inserta sunt corpori iuris communis, ut est privilegium clericorum, legatorum, miserabilium personarum, & propria dixi *supra lib. 1. cap. 1. n. 5.* Ita per legem conceduntur, hæc autem privata per Principem *glo. d. l. hæres in verb. excusatur* velut privata leges seu privata legia *præses in loco ab Ethymologia & dixi d. n. 5. Alciat. lib. 2. n. 5. de verb. sign. Massagalesius ad form. Camera oblig. ad 2. par. qu. 2. n. 6. fol. 74.* Hæres privilegio communi utens, conveniri non poterit coram iudice defuncti, sed coram proprio seu competente v. g. clericus hæres laici conveniendus erit non coram iudice laico defuncto, sed coram Ecclesiastico iudice hæredis. At vero hæres proprium habens

privi

privilegium, declinare non poterit iudicem defuncti, quem ipse juris fictione repræsentat glo. in d. verb. excusatur. Quod ipsum Cynus Barthol. Castrenf. & DD. Julius tractaverunt in d. l. Heres Massa galesias ad form. Cam. oblig. ad secundam partem culam quest. 2. per tot. & signanter n. 4. & seqq. ubi doct. fol. 72. Sebast. medices tract. de morte par. 1. n. 91. Caroc. de excuss. bon. par. 2. qu. 57. n. 20. Fel. cap. quia V. n. 3. vers. limita dummodo de iudic. Straccha tract. de mercatura tit. quomodo procedendum sit in causis mercat. ubi id exemplificat in mercatoribus qui habent speciales iudices sicut exempti n. 44. fol. 490. & seq. Abbas cap. quia V. n. fin. de iudiciis ubi & clare loquitur Fel. ibidem n. 3. vers. limita dummodo. Quæ fuit causa ut Cynus referente Castrensi in hæc verba d. l. heres, n. 4. Consulit contra fratres de Carmelo qui erant exempti ab Episcopo, & suberant immediatæ Papæ, deinde successerunt cuidam laico, & agebatur compositio, & suberant immediatæ Papæ, allegabant privilegium exemptionis, certe quia ipsos ex persona laici coram Episcopo allegabant privilegium exemptionis, certe quia illud non erat clausum in corpore juris, non poterant allegare sed privilegium clericatus, quod erat clausum, bene poterat allegare, ut sic non conveniantur coram iudice seculari, sed coram Episcopo, Ita ille. Confirmari potest, tum quia privilegiatus succedens in ius privati vitur iure privati l. cum quidam §. fiscus ff. de usuris Balbus de præscript. in 1. parte quinta partu quest. 3. per tot.

Tum quia, privilegia communia non sunt proprie privilegia ex quo regulantur & sunt ad instar juris communis Andreas Gammarus tract. de extensionibus num. 164. suntq; aliis privilegiis potentiora Fel. cap. cum ordinem num. 20. vers. ultimo de re scripti.

Tum quia, hæres ius suum ex propria persona metiri non debet, sed ex persona defuncti cuius iure uti debet l. si is ff. de iudic. l. apud Iulian. in fine ff. ex quib. caus. in possess. eatur l. 2. §. 1. ff. de verb. oblig. in d. verb. excusatur.

Declaratur primo, hæc esse vera, nisi hæres conveniatur pro legatis, cum enim legata demum debeantur adita hereditate, quæ amplius defunctum non repræsentat l. 1. ff. si familia furcum secisse dicatur l. hereditas in multis ff. de acq. dom. l. 1. §. scavola ff. si quis testam. liber esse iussus dixi supra lib. 2. q. 20. n. 3. Rol. à Valle d. qu. 17. n. fin. in fin. in part. 2. tract. de inventario fit, ut mutatione personæ mutetur etiam privilegium status & conditio rei l. per procuratorem ubi Barth. & DD. ff. de acq. hereditatem ordinari declinare & proprio exemptionis privilegio se tueri possit Rol. dec. 572. in antiqu. Ausser. in repet. Clem. 1. fall. §. regula 2. de officio ordinarij bona enim postquam acquisita sunt per privilegiatos sumunt naturam privilegiatorum Abb. cap. porro de privilegiis.

Declaratur secundo, nisi privilegium exemptionis esset tam plenum & abundans quod etiam hunc casum sua exuberatione includeret, quemadmodum hac in

materia supra notavimus, dum de continuatione instantiæ in exemptum quaerimus lib. 2. quæst. 19. n. 7. item quæst. 5. n. 6. 9. 10 & seqq. item quæst. 16. n. 12. & seqq. Tota enim exemptionum vis ex verbis & mente Pontificis dependet, velut hæreticus satis frequenter probavimus lib. 1. cap. 43. n. 1 & 2. per cap. quanto cap. porro. c. recepimus de privileg. l. credendum ff. qui petant tutores.

 QVÆSTIO XLVII.

Ordinarius an procedit contra hæreticos exemptos.

SUMMARIUM.

1. Ordinarius procedit contra hæreticos exemptos.	Landum.
2. Quod verum est in hæresi proprie sumpta.	4. An procedat contra asserentem fornicationem non esse peccatum.
3. Ab ordinario ad sanctam Sedem appellatur.	5. Quid de communitate per hypocrisim.
	6. Quid de insordescente.

- Ordinarius inquirendi jus habet atque judicandi hæreticos Abb. cap. cum contingat col. 7. de foro comp. Lap. alleg. 114. circa fin. Jacob. de bellonisu rep. c. Romana §. contrahentis de foro comp. in 6. oppos. 6 fol. 26. Idque tanquam Apostolica autoritate delegatus tex. ubi Abb. & DD. cap. ad abolendam de hæreticis glo. c. per hoc ver. delegata eod. in 6. c. irrefragabili §. excessus de officio ord. Clem. cum ex eo de sent. excom.
1. Quod tamen de hæresi vera & proprie sumpta intelligendum est, contra autem improprie hæreticos exemptos procedere non possit Calder. conf. 5. de hæretic. Odra. conf. 210. Rot. decis. 875. incip. accusatus de hæresi in antiquis. verba enim in proprio significari sunt accipienda c. ad audientiam de decimis l. non aliter de leg. 3. Unde infero, quod ab ejusmodi ordinario procedente appellari debet ad sanctam Sedem super questionem de officio deleg. Abb. d. c. ad abolendam n. 16. dixi supra li. 2. ca. 12.
2. Utrum autem ordinarius procedere possit contra exemptum dicentem v. g. fornicationem non esse peccatum, videatur Capell. Tholos. dec. 306.
3. Item an cognoscat de exempto per Hypocrisim recipiente hostiam non consecratam Calder. conf. 4. de hæreticis.
4. Contra insordescentem in excommunicatione videtur quod inquirere possit ne nervus Ecclesiasticæ disciplinæ corrumpatur, cap. excommunicatorum 32. quæst. 5. cap. cum inter vos de consuet. quando quidem ejusmodi non caret scrupulo hæreticæ pravitatis, qui Ecclesiæ censuras & mandata contemnunt. Abb. cap. 1. ubi late de in-

judicis glo. cap. excommunicavimus §. qui autem de hereticis optime Menoch. de arbitr. iudic. cent. 5. casu 46. n. 53. & seqq. estque id dispositione Concilij Trident. pro indubitato sess. 25. cap. 3. de refor. quod Menoch. explicat non modo in excommunicatione ex causa criminali, sed etiam ex debito civili d. casu 416. n. 54.

QVÆSTIO XLVIII.

Exempti an pro absolutione decimarum conveniri possint coram ordinario.

SUMMARIUM.

1. Exemptus non solvens decimam dicitur delinquere in loco non exempto.

PRO affirmativa, pridem respondit Dominianus à S. Germiniano *conf. 27. incip.* quia punctus iste quem refert Rebuffus de decimis *quæst. 15. num. 18.* ubi inquit quod exemptus non solvens decimam, delinquit in loco non exempto, attento loco in quo debet fieri solutio licet delictum originem sumat in loco exempto: quia quando delictum surgit ex facto negativo, cuius contrarium scilicet factum affirmativum debebat fieri in certo loco non exempto, tunc locus delicti censetur in quo actus ille affirmative explicari debeat, negatio enim cognosci non potest nisi per respectum adhibitum, cum non habeat terminos possibiles *cap. bona i. de elec. cap. quoniam contra de probat. not. Barb. l. libellorum de accusat.* Id quod etiam confirmat Philippus Francus adhibita tamen quadam distinctione in *cap. 2. §. diœcesani n. 2. in fin. de decimis in 6.* His verbis, Quod si Ecclesiæ sunt exemptæ & per consequens decimæ dictis Ecclesiis debentur, tunc Diœcesanus se non potest intromittere, & ita debet intelligi iste text. & supra de *negl. prælat. suppl. cap. sicut.* Sed si Ecclesiæ non sunt exemptæ, tunc Diœcesanus se intromittere potest, licet decimæ sint exemptæ, vel Ecclesiæ sint exemptorum, ut hic in 1. parte text. & supra eod. tit. *cap. 7. de præbendis.* Ita ille. Ne sim fusiior, invenio Paponium hanc quæstionem valde copiose disputantem, à quo articuli huius exâmen peti poterit *vide in arrestu lib. 1. tit. 10. des Chevaliers de S. Jean. arresto 5. per tot. ubi late.* Ita tamen ut semper considerari debeat privilegiorum tenor, à quibus totus hic tractatus & dijudicatio dependet *cap. porro de privilegio.*

QVÆ-

QVAESTIO XLIX.

Executores testamentorum si sint exempti an cogi possint ab ordinario ad reddendam rationem.

SUMMARIUM.

1. Executores qualiter hic usurpentur.
2. Executio demandari potest regularibus & secularibus.
3. Regulares rationem reddere debent coram Episcopo secus in secularibus.
4. Laicus exequitur testamenta clericorum.
5. Statutum Episcopi afficit eiusmodi executores.
6. Seculares exempti rationem non reddunt coram Episcopo.
7. Quando contra privilegium emanat constitutio poenalis ea non egreditur suos terminos.
8. Concil. Trident. subijcit executores ordinarijs.

1. **P**raemitto executores latius me hic usurpare quam fecerint aliqui, nempe ut cum Felino comprehendam executores non modo actuales, sed etiam verbales, hoc est quibus à testatore data est facultas v. g. nominandi vel eligendi personas pauperum, aut alia ejusve generis verbaliter tantum explicandi *Angel. conf. 64.*
2. *late Fel. ca. si quis contra num. 2. vers. contrarium ubi allegat alios de foro compet. Praemitto secundo, executionis onus demandari, aut regularibus, aut secularibus. Unde concludo regulares sive religiosos exemptos gestae executionis rationem reddere debere coram ordinario, ac ab eo puniri posse si mala gesserint tex. Clem. 1. de testa. Ang. in summa verb. executor. n. 20 Barthol. l. interdum §. ff. de iudic. Fel. c. fin. numer. 6. vers. & addo de iudic. collecta cap. Ioannes col. 3. circa fin. vers. sed quia religiosi de testa. lo. Andr. in add. ad spec. tit. de instr. edit. §. nunc aliqua vers. sed an simplex commissarius num. 45. lo. Francisci Pavin tract. de visitat. quest. 5. secunda pars num. 92. Fumus verb. executor. num. 14. Idque expolcit favor executionis testamentorum, qui tantus est ut etiam ipse Praetor, imo etiam teste Rebuffo, laicus exequatur testamenta clericorum ad pias causas, ac sibi executionem usurpet, contra clericos, personas alioquin privilegiatas *Lucas de Penna l. ana col. pen. C. de expens. studorum lib. 11. Rebuffus de sentent. provisionalib. in presat. num. 83. & 84. Cavalcan. decis. 28. n. 45 part. 1. Quo fit ut majori ratione negligentibus executoribus id onus ad Episcopum devolvatur ad quem spectat in dioecesi munus supplendi negligentiam suorum dixi supra eod. lib. cap. 30.**
3. **P**raemitto secundo, executionis onus demandari, aut regularibus, aut secularibus. Unde concludo regulares sive religiosos exemptos gestae executionis rationem reddere debere coram ordinario, ac ab eo puniri posse si mala gesserint tex. Clem. 1. de testa. Ang. in summa verb. executor. n. 20 Barthol. l. interdum §. ff. de iudic. Fel. c. fin. numer. 6. vers. & addo de iudic. collecta cap. Ioannes col. 3. circa fin. vers. sed quia religiosi de testa. lo. Andr. in add. ad spec. tit. de instr. edit. §. nunc aliqua vers. sed an simplex commissarius num. 45. lo. Francisci Pavin tract. de visitat. quest. 5. secunda pars num. 92. Fumus verb. executor. num. 14. Idque expolcit favor executionis testamentorum, qui tantus est ut etiam ipse Praetor, imo etiam teste Rebuffo, laicus exequatur testamenta clericorum ad pias causas, ac sibi executionem usurpet, contra clericos, personas alioquin privilegiatas *Lucas de Penna l. ana col. pen. C. de expens. studorum lib. 11. Rebuffus de sentent. provisionalib. in presat. num. 83. & 84. Cavalcan. decis. 28. n. 45 part. 1. Quo fit ut majori ratione negligentibus executoribus id onus ad Episcopum devolvatur ad quem spectat in dioecesi munus supplendi negligentiam suorum dixi supra eod. lib. cap. 30.*
4. **P**raemitto secundo, executionis onus demandari, aut regularibus, aut secularibus. Unde concludo regulares sive religiosos exemptos gestae executionis rationem reddere debere coram ordinario, ac ab eo puniri posse si mala gesserint tex. Clem. 1. de testa. Ang. in summa verb. executor. n. 20 Barthol. l. interdum §. ff. de iudic. Fel. c. fin. numer. 6. vers. & addo de iudic. collecta cap. Ioannes col. 3. circa fin. vers. sed quia religiosi de testa. lo. Andr. in add. ad spec. tit. de instr. edit. §. nunc aliqua vers. sed an simplex commissarius num. 45. lo. Francisci Pavin tract. de visitat. quest. 5. secunda pars num. 92. Fumus verb. executor. num. 14. Idque expolcit favor executionis testamentorum, qui tantus est ut etiam ipse Praetor, imo etiam teste Rebuffo, laicus exequatur testamenta clericorum ad pias causas, ac sibi executionem usurpet, contra clericos, personas alioquin privilegiatas *Lucas de Penna l. ana col. pen. C. de expens. studorum lib. 11. Rebuffus de sentent. provisionalib. in presat. num. 83. & 84. Cavalcan. decis. 28. n. 45 part. 1. Quo fit ut majori ratione negligentibus executoribus id onus ad Episcopum devolvatur ad quem spectat in dioecesi munus supplendi negligentiam suorum dixi supra eod. lib. cap. 30.*
5. **P**raemitto secundo, executionis onus demandari, aut regularibus, aut secularibus. Unde concludo regulares sive religiosos exemptos gestae executionis rationem reddere debere coram ordinario, ac ab eo puniri posse si mala gesserint tex. Clem. 1. de testa. Ang. in summa verb. executor. n. 20 Barthol. l. interdum §. ff. de iudic. Fel. c. fin. numer. 6. vers. & addo de iudic. collecta cap. Ioannes col. 3. circa fin. vers. sed quia religiosi de testa. lo. Andr. in add. ad spec. tit. de instr. edit. §. nunc aliqua vers. sed an simplex commissarius num. 45. lo. Francisci Pavin tract. de visitat. quest. 5. secunda pars num. 92. Fumus verb. executor. num. 14. Idque expolcit favor executionis testamentorum, qui tantus est ut etiam ipse Praetor, imo etiam teste Rebuffo, laicus exequatur testamenta clericorum ad pias causas, ac sibi executionem usurpet, contra clericos, personas alioquin privilegiatas *Lucas de Penna l. ana col. pen. C. de expens. studorum lib. 11. Rebuffus de sentent. provisionalib. in presat. num. 83. & 84. Cavalcan. decis. 28. n. 45 part. 1. Quo fit ut majori ratione negligentibus executoribus id onus ad Episcopum devolvatur ad quem spectat in dioecesi munus supplendi negligentiam suorum dixi supra eod. lib. cap. 30.*
5. Ex quibus inferitur, quod cum Episcopus hanc habeat potestatem à jure sibi attributa.

tributam, quod si quippiam statuat quod concernat ejuimodi executionem v. g. quod post annum executor privetur potestate exequendi tale statutum, afficiet regulares exemptos, ratio est, quia hoc casu executores sunt à jure subiecti ordinario, quo fit, ut ejus statutis hoc in articulo ligetur per c. 2. de maior. & obed. ca. ut animarum de constit. in 6. d. Clem. 1. de testam.

Concludo secundo, Exemptos non regulares, sed v. g. Canonicos aut clericos seculares executores, nec reddere rationes coram ordinario, nec coram eodem conveniri posse. Ita nominatim sentit glossa & doctores in Clem. 1. de testam. glo. ibid. verb. tales Cardinal. num. 12. quest. 6. dixi supra lib. 1. c. 46. num. 11. 12. & seqq.

Ratio est, quia quando contra privilegium emanat constitutio poenalis, ea suos non egreditur terminos 19. Andr. Dom. cap. dispensia de rescrip. in 6. Card. ubi supra q. 6. Ang. d. num. 20. Fumus d. num. 14.

Confirmatur, quia dispositio Clementis 5. in Concilio Viennensi, in d. Clem. 1. de testam. est correctoria juris veteris, quæ proinde generaliter intelligi, nec extra casum suum extendi debet. sed restringi per legem veterem, Doct. preses in loco à ratione legis strictæ ad restrictionem legis, ubi exemplificat Matus in repet. verb. privilegio specialis fol. 373.

Adhuc, notandum Concilium Tridentinum, indistinctè constituisse Episcopos velut Apostolica autoritate delegatos executores omnium piarum dispositionum sess. 22. cap. 8. de resor.

QVÆSTIO I.

Quid si accessus sit difficilis vel periculosus ad Papam, an vigeant adhuc jura exemptionum?

SUMMARIUM.

1. Si accessus sit difficilis ad Papam cessabunt jura exemptionum.
 2. Quo casu unusquisque sibi potest insinuerere.

Diximus in eadem hac materia exemptionum propter absentiam superiorum aut difficilem illorum aditum, recedi solere à communibus iuris regulis, ibique id copiose satis probavimus lib. 1. q. 1. vers. Limitanda & quest. 4. Hoc loci pro conclusione affirmativa satis sit autoritatem adduxisse Felinum atque Cardinalem istum cap. significasti num. 4. de foro compet. hunc in Clem. 1. q. 3. de officio ordinis. dum dicit à quibus non dissentit Innocentius in c. olim & in ca. ut same infracitat. dum dicit emergente tali casu, unicuique licere ius Autoritate propria dicere l. generalis C. de decurionibus, lib. 20. c. 1. aut Praetor. §. si quis ff. de his que in fraud. Barth. l. creditores ubi DD. C.

- DD.C. de pignor. Colerus de processib. executivis part. 1. cap. 2. num. 276 in cap. olim. 1. de rest. spol. in cap. ut fama de sent. excom. arg. l. 1. C. quando liceat unicusque sine iudice.
- 3 Confirmabiturque idem copiosius quaestione subsequente, quibus addi poterit doctrina Navarti, tradentis ordinarium cognoscere de causis ad Papam interpolatis, si ad eum facilis sit recursus Navar. in relect. cap. cum contingat. remed. 4. n. 3. de rescriptis tom. 3. & cap. accepta opposit. §. solutione nu. 31. de rest. spolias.

QV AESTIO LI.

An ordinarius praesupposito accessu difficili ad Papam conferre possit beneficia exempta aut reservata.

SUMMARIUM.

1. Quando is ad quem iurisdic. spectat absens est, ea devolvitur ad inferiorem.
2. Episcopus absolvit in casibus sanctae Sedi reservatis quando Papa adiri non potest.
3. Necessitas non habet serias.
4. Ordinarius dispensat in gradibus à iure prohibitis quando Papa adiri non potest.
5. Exempti si opprimantur possunt sibi dicere ius.
6. In alienatione quando requiritur necessitas superioris.
7. Electus ad Ecclesiam remotam à Romana potest statim administrare non expectata confirmatione.

- 1 Omissis pluribus quae in alteram partem adduci possent, sint haec pro tuncione opinionis affirmativa, Imprimis regula generalis quoties is ad quem exercitium iurisdictionis spectat absens est, nec commode expectari potest, fit devolutio ad illius inferiorem alioquin in habilem tex. l. ubi absunt ubi DD. ff. de tutorib. datu ab hi cap. si Episcopus de suppl. negl. praelat. in 6.
- 2 Deinde Episcopus absolvit in casibus specialiter sanctae Sedi reservatis, quando Pontifex commode adiri potest cap. de casero de sent. excom. cap. eos eod. in 6. Idque, quia interest ne quis in excommunicatione diu perduret cap. quam sit de elect. in 6. prout quoque interest ne Ecclesiae diu maneant viduatae, unde quò diuturna vacacionis pericula amputentur, expedit ut tali casu ad ordinarium recursus habeatur cap. sanctorum dist. 70. necessitas enim conjuncta utilitati publicae, legem non admittit cap. si quis propter necessitatem de furtu cap. licet de serijs dixi eod. li. q. 4. in fine.
- 3 Praeterea, est argumentum in iure receptum à matrimonio Carnali ad matrimonium spirituale cap. inter corporalia de trans. Episcop. Praeses loco à mat. Carn. ad spirituale. quo arguitur, quod quemadmodum ordinarius dispensat in gradibus à iure prohibitis, quando Papa commode adiri non potest v. g. propter bella, scisma, vel

alia cuiuscunque generis impedimenta late Anchar. conf. 409. ex eo quod tali dispensatione derogetur tantum juri positivo, ita & hoc in casu, status enim beneficiorum exemptionumque sunt à jure positivo, Abb. cap. postulasti de Rescriptis cap. Episcopus de prabend. tot. tit. de privilegiis. Accedit glossa finalis Clem. 2. de elect. quæ dicit obligatos ad adeundum Papam pro confirmatione, absolvi, si interveniant impedimenta ad hæc eadem confirmat Aufertius in rep. Clem. 1. q. 10. vers. unde in principio in puncto & vers. jnge enim difficilem de offic. ordin. post multa dicens quod si clericus opprimat exemptos quod auctoritate propria sibi ius dicere possint Calderin. conf. 20. circa med. de regular. arg. lib. 1. c. quando liceat unicuique.

Similiter, in alienatione per exemptos facienda diximus supra lib. 4. cap. 1. sub finem quod licet regulariter auctoritas superioris intervenire debeat. si tamen superioris vel Pontificis accessus sit difficilis, alienatio omnia auctoritate subsistet.

Postremo, est quod notat Barth. in l. ex eo tempore nu. 6. ff. de milit. test. quod in Ecclesiis valde remotis ab Ecclesia Romana electus statim post admittit non expectata confirmatione cap. ne pro defectu de elect. Abb. cap. nihil per tot. ubi videtur. 8. qui dicuntur esse remoti à Papa de electione. De qua materia late & fute Redoanus tract. de rebus Eccles. non alienand. quest. 51 per tot. Navar. cap. accepta opposit. 3. solut. n. 32. de rebus spol.

QUESTIO LH.

An exempti si sit periculum fuga. possint ab ordinario capi.
SUMMARIUM.

- 1. Reipub. interest puniri delicta.
- 2. Creditor potest arrestare suam debitorem.
- 3. Temperari si index exemptorum adiri possit.

Post, diximus obiter supra lib. 2. quest. 45. casu sexto num. 10. quod paucis hic confirmo alijs auctoritatibus Auth. de defensorib. Civitatum §. audient. col. 3. Anser. Clem. 1. quest. 20. fol. 60. de offic. ord. Ratio est, quia cum Reipublicæ interest maleficia non remanere impunita. ita vulneratus ff. ad. l. Aquil. l. longius 3. 1. ff. de iudic. magna impunitati fenestra aperiretur, si eam potestatem ordinario abnueremus.

Quandoquidem privatim id videtur etiam concessum ut debitor fugitivus à suo creditore arrestari sifive possit glo not. l. nullus C. de iudeis Anchar. conf. 439. l. ait prator §. si debitorem ff. qua in fraudem creditorum glo. §. 1. inst. de act. verb. in iudicio laudata per Bald. & Ang. ibidem glo. §. necessitatem verb. detinere Auth. ut iudices sine quoquo suffrag. collat. 2. cap. unico in pr. ubi glo. verb. potestatem de pace iuram. firm. Abb.

V u z

lib. cap. eum non ab homine de iudic. lason. §. 1. instit. de act. Barth. l. si quis in servitute ff. de furtis Bald. l. si quis per calumniam C. de Episcop. & Clericis Anchar. reg. ea que 20. de reg. jur. in 6. & DD. quos supra allegavi. d. quest. 45. num. 10. Unde non immerito traditum est, exemptum si sit periculum fugæ ab ordinario ad instantiam creditoris detineri sivistivè posse fugitivus enim amittit privilegia legalia late Peck. l. de iur. sistendi ca. 8. nu. 7. An autem incompetentiæ iudicis allegare possit, vide apud eundem Peckium cap. 10. num. 11. Paucis, attestatio hæc non aliter permilla est quam ut debitor caveat de stando iuri in foro suo, velut apud Cavalecaum probatum est decis. 1. num. 13. par. 1. Peck. ubi supra q. 45. nu. 7. & seqq.

Limitanda autem est prædicta conclusio in casu quo non possit haberi copia iudicis exemptionum, aut saltem non commode, quin interea daretur causa elabendi, nam cum capto exemptorum sit nominatim ordinatio interdicta Clem. 1. §. 1. & ibi Card. de censib. Paul. de Leazar. c. si clericos de sent. excom. in 6. Guido. sing. 492. Si commode aocitra periculum haberi, aut expectari possit, auctoritas iudicis exemptorum ordinarius tali captura injuriam faceret, & exemptio capto & iudici illius iur. l. generale ibi si præsidi copia desit C. de decurio lib. 10. Ita declarat Barth. & Baldus post Alonem l. 1. c. ubi de crimine agi oporteat. Alioquin de spolio agi posset v. infra quest. 65. num. 12. Quæ quidem apud Præsidem Everardi etiam tractata sunt in locis locis à surrogatis vers. 24. quippe sicut Iudex extra suum territorium sententiam suam executioni non mandat l. extra ff. de jurisd. om. iud. 10. Ita nec pars suam debitorem extra provinciam propria auctoritate sistere potest, ne plus liceat parti, quam iudici Præs loco iam allegato ibi tradit, quid si creditores debitorem suum in alienam usque provinciam persequantur, Porro diximus frequenter exemptos extraneis & loca exempta locis extra territorium comparari lib. 1. q. 45. num. 5. & infra qu. 54. nu. 2.

QVAESTIO LIII.

Ordinarius à iure potestatem habens visitandi monasteria monialium, an poterit Abbatissas destituere.

SUMMARIUM.

- 1. Ordinarius tanquam delegatus visitat moniales.
  - 2. Non potest destituere.
  - 3. Delegatus destituere non potest.
  - 4. A visitatione ad destitutionem argui non potest.
1. Moniales licet immediate subiectæ sint Pontifici, tamen ab ordinario auctoritate Apostolica visitari possunt, estque id conforme Concilio Tridentino Clem. attendentes de statu Monach. ubi DD. Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. non ideo

- comparari solet loco extra territorium Card. d. Clem. Archiepiscopo §. finit in fine Ang. conf. 337. Anton. de Rosellis tract. de indulgent. nu. 323. 10. And. Clem. 1. ubi glo. verbi quia nomine de foro compet. adeo ut statutum extendi non possit ad loca exempta vel personas exemptas, quippe quod inter se æquiparentur Socyn. conf. 74. col. 4. vol. 3. dereg. in 6. & d. cap. grave.
- 4 Quando autem duo à jure æquiparentur, dispositum in uno, habere etiam debet locum in alio glo. cap. si postquam de elect. in 6. late Navar. cap. pena num. 6. 13. 14. de penit. dist. 1. Troilus Maluerius tract. de oblat. imagin. factu par. 4. num. 4. dixi supra lib. 1. cap. 45. num. 7. Præterea statueri est jurisdictionis contentiosa l. 1. ubi DD. ff. de jurisd. om. iud. l. omnes populi ff. de iust. & iure quam Episcopus explicare non potest in loco exempto cap. cum Episcopus de offic. ord. in 6. cap. ut animarum de const. in 6. nor. sui pra. lib. 2. cap. 1. non secus quam judicialem suam sententiam, legis enim & hominis sententia æquipollent l. servus hac lege ff. de manum.
- 6 Pro affirmativa autem militat Dominicus & sequaces e. 1. §. fin. de statute regular. Feder. conf. 2. & 99. Ratio, quia Episcopus pœnalia statuta facere contra suam diœcesim potest cap. si quis de maior. & obed. cap. cum contingat de foro compet. quin autem locus exemptus sit in diœcesi, licet non sit de diœcesi, nemo unquam negavit d. cap. grave d. cap. cum Episcopus.
- 7 Deinde, si subditus qui in alieno territorio deliquit, exemptionem allegaret, ius tertij allegaret, quod non permittitur l. cum servum C. de servis fugit Compost. c. mandatum de rescript. Barib. l. qui cum herede ff. de execut. ver. iudicat. late Sazius in l. qui cili num. 8. 9. 10. explicatur clare quando liceat. allegare ius tertij ff. de except. rei iudicat. Pro concordia videtur cum Petro de Ancharano utraque opinio conciliari posse distinctione in cap. postulasti quæst. 4. de foro compet. ubi late nempè, quod aut prælati exemptus habet jurisdictionem quasi Episcopalem in loco exempto, & tunc vera est opinio negativa Joannis Andreae & sequacium, aut non habet ibi talem jurisdictionem, & tunc procedit opinio affirmativa Federici. Vel succinctius dicendum, attendenda esse verba statuti quæ si v. g. dixerint quod euntes ad monasteria monialium laent certam pœnam, erit locus opinioni affirmativæ, quia delictum, nempè actus eundi ad locum vetitum committitur in diœcesi, si vero statutum afficeret actum gestum in ipso loco exempto, illud non ligaret subditum Barthol. & Bald. l. fin. C. de pall. Petr. de Anchar. rep. c. Canonum statuta quæst. 11. de const.
- 9 Simile adfertur, si statuto disponatur quod monasterium ingressus non succedat, non valebit, ut pote dispositiones de persona exempta & dicata Deo, si autem disponeret quod ingrediens monasterium non succedat, subsisteret, quia eo casu non disponit de clerico, sed de laico ingrediente Bald. l. Deo nobis circa finem C. de Episc. & cler. arg. l. Stichus servus meus ff. de manum testa. Innoc. cap. præterea requisisti de testam. l. Arethusa ff. de statu nom. Mathos sing. 145. Barib. conf. 37. Quæ distinctio con-

congruit doctrinæ Gregorij Sayrij d. lib. 1. cap. 6. nu. 39. 40. 41. 42. & seq. & ca. 7. nu. 10 apud quem hæc plurifariam vario exemptorum genere explicantur.

QVÆSTIO LV.

Locus exemptus sine in diocesi vel de diocesi.

SUMMARIUM.

- 1. Differentia inter particulas in & de. de precipiendis fructibus beneficiorum primi anni vacaturorum in sua diocesi.
- 2. Locus exemptus est in diocesi sed non de diocesi.
- 3. Quid si concedatur Episcopo privilegium
- 4. In generali sermone non comprehenduntur beneficia exempta.

Hæc de re variæ sunt oræ disceptationes propter differentiam quam Doctores videntur constituisse inter particulas in & de. Latissime Felin. ca. grave ubi DD. de offic. ord. Feder. de senis latè conf. 2. per tot. Cosmas Guimier. in pragmat. tit. de annatis §. item quod ratione ver. in diocesi glo. in Clem. 1. verbi aut earum de foro compet. Milu. in reperi. verb. diocesis Bald. conf. 4. 26. par. 1. Collectaneus ca. si proponente de rescript. Abb. c. Apostolica not. 3. de donat. Castr. conf. 187. vol. 2. Ang. conf. 133. Iason. I. extraterritorium num. 5. ff. de iurisd. om. iud.

Paucis generalis sermo diocesis adjecta particula in comprehendit quicquid est inter illius fines, ita quod nullus locus excipitur Bald. d. conf. 4. 20. idque suadet communis loquendi usus arg. ca. ex literis de sponsalib. nam communiter dici non potest nullus esse diocesis cap. nulla dist. 93. Quod verò locus exemptus non sit de diocesi, plurimi voluerunt, ut est videre apud Felinum d. ca. grave & notavi supra lib. 4. q. 29. Unde interunt doctores quod concessio privilegio Episcopo de percipiendis fructibus primi anni beneficiorum vacaturorum in sua diocesi, comprehenduntur beneficia spectantia ad exemptos, modo tamen beneficia non sint exempta Archid. ca. si propter tua debita de rescript. in 6. Rot. dec. 269. in antiq. In generali enim sermone non comprehenduntur beneficia exempta Bald. l. 1. col. pen. C. de furr. arg. l. legato rum §. qui plures ff. de leg. 2. Castr. conf. 187. vol. 2. Guimier loco allegato. 10 de Selua. de beneficio par. 11. quæst. 3. n. 21. tex. ca. quamvis de prebend. in 6. de cuius veritate videri poterunt quæ supra notavimus lib. 1. cap. 5. num. 4. 20. 21. 22. & seq.

QVÆSTIO LVI.

Regulares exempti an possint in Confessione absolvere in casibus quos specialiter Episcopus sibi reservavit.

Non posse, urget hæc ratio, quod Papa concedendo potestatem audiendi confessiones, & absolvendi subditos Episcoporum, non dederit eis amplio rem facultatem, quam Curatis tex. Clem. dudum §. statimus de sepultur. Unde cum Episcopus specifica reservatione possit detrahere de ordinaria potestate

state curatorum cap. si Episcopus de penit. lib. 6. ubi DD. & glo. verb. reservatur, dicitur
 dum est, quod ejusmodi reservatio afficiat etiam & liget manus ejusmodi exem-
 ptorum, idque nisi habeant alia propria atque uberiora privilegia iuxta glossam so-
 lemlem d. Clem. dudum §. per huiusmodi in verb. concessa ubi latè. Cujus tamen uberi-
 orem discussionem refero in alium locum infra eod. lib. qu. 76. Quid autem in hac
 materia invaluerit in Italia constabit tam ex declaratione S. Congregationis Illustri-
 Cardinalium negotiis Episcoporum & Regularium præpositorum edita anno 1601.
 Januarij die 9. & 1602. Novembris 26 quam ex constitutione Pauli V. de anno
 1617. Januarij 7. quorum constitutionum mihi nuper communicaturam à Reveren-
 do Domino protonotario Apostolico Ricardo Pauli Stravio eiusdem S. Congre-
 gationis Secretario tenor sequitur.

DECRETA ET DECLARATIO

Super absolute à censuris, seu à casibus reservatis.

EDITUM fuit aliàs à Sacra Congregatione S. R. E. Cardinalium, negotijs & consul-
 tationibus Episcoporum, & Regularium præposita, Decretum super absolute
 à casibus reservatis eius, qui sequitur tenoris.

Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium, negotijs, & consultationibus Episcoporum, &
 Regularium præposita, iustis & gravibus causis id exigentibus, ac de Sanctissimi D. N. CLE-
 MENTIS PP. VIII. speciali mandato, viva vocis oraculo de super habito, Sacerdotibus om-
 nibus tam secularibus, quam Regularibus per universam Italiam extra Urbem degentibus, ad
 confessiones audiendas probatis quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, Militarium, aut
 Congregationum, etiam Societatis IESU, & generaliter quarumcunque aliarum, quovis nomi-
 ne nuncupentur, jubet, & præcipit, ne quis eorum sub prætextu privilegiorum, indulgentiarum, aut
 facultatum generaliter, vel specificè scripto, aut viva vocis oraculo, vel per communicationem
 à Sede Apostolica, vel ejus auctoritate eorum Ordinibus, Congregationibus, Collegijs vel Socie-
 tatibus, aut Archiepiscopofraternitatibus secularium, aut singularibus personis, seu alias quomodo-
 cūq; sub quibusvis tenoribus, formis, & clausulis etiam derogatoriis derogatorijs, ad cu-
 jusvis etiã Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum instantiam concessarum, seu confirmat-
 arum, alicujusvis status, gradus, aut conditionis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quam secu-
 laris, etiã Regiæ, vel Imperialis, ab ullo ex casibus clare, vel dubie in Bulla die Cœnæ Domini
 legi solita, contentis, vel alijs quomodocumq; Sedi Apostolicæ reservatis, aut in futurum per
 Sanctitatem suam, ejusve successores pro tempore, in eadem Bulla, vel aliter reservandis, nec
 etiã à casibus, quos Ordinarij locorum hæcenus reservarunt, vel in posterum sibi reservabũt nul-
 lo casu etiam necessitatis, vel impedimenti, nisi in mortis articulo, seu cum nova, & speciali
 Sanctitatis suæ, aut successorum suorum, vel Ordinatorum, quoad casus ab ipsis tantum re-
 servatos, respectivè impetrata in scriptis licentia, Ordinarij locorum exhibenda, absolute
 beneficium de cætero impendere audeat, vel præsumat: sed cum opus fuerit, penitentes ad
 superiores, legitimosque iudices suos accedere consulant: sub pœna contrascentibus tam
 Regularibus, quam secularibus, excommunicationis, privationis officiorum, & dignitarum, aut
 beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confessiones, & ad quæcumque officia in posterum
 obtinenda, ipso facto, absque ulla aliã declaratione incurrenda: super quibus à nemine, nisi à
 Romano Pontifice habitatio, dispensatio, aut absolutio, præterquam in mortis articulo,
 possit impartiri: Sanctitas enim sua (quatenus opus sit) facultates, & concessiones ipsas in hac
 parte uti easas, & initas haberi de cætero voluit, & vult non obstantibus quibuscunque.

Præterea noverint poenitentes, absolutionem, si quam obtinebunt contra hujusmodi prohibi-

tionem, esse nullam, nulliusque roboris, & momenti.
Et ne locorum Ordinarij, quibus jus hoc reservandum casuum competit, plurium quam o-

pus sit, reservatione, subditis, aut Confessarijs in animarum salute procuranda cooperatorib. sint
onerati, monentur omnes, ut paucos, eosque tantum, quos ad Christianam disciplinam retinendam
animarumque sibi creditarum salutem, pro cuiusvis Diocesis statu, & qualitate necessariò relervan-

dos esse iudicaverint, reservent. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ die 9. Ianuar. Anni M. DCI.
Cum autem dubia quædam ac difficultates circa ejusdem Decreti interpretati-

onem acque observationem emerfissent, eadem Congregatio, ne ullus deinceps
obscuritas, scrupulo ambiguitativè locus relinquatur, & ut clarius appareat, in
quibus casibus vigore ejusdem Decreti reservatis, intelligatur prohibita absolutio,

speciali mandato ejusdem S. D. N. CLEMENTIS PP. VIII, similiter vivæ vocis
oraculo super ea rehabito ipsum Decretum ita moderatur, ac declarat, videlicet
Sub ejusdem prohibitione illos tantum in posterum comprehendi casus, qui in Bulla die Cænz
Domini legi consuetæ continentur. Ac præterea: Violationis immunitatis Ecclesiasticae in ter-

minis Constitutionis sel. rec. Gregorij XIII. quæ incipit: Cum alias nonnulli, Violationis
clausuræ Monialium ad malum finem, provocantium & pugnantium in duello juxta Decretum
Sacri Concilij Tridentini, & Constitutionem se. re. Gregorij Papæ XIII. incipientem. Ad tol-

4. ac junctis dispositionem. Simonie realis scienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficiis
Item omnes casus, quos Ordinarij locorum sibi reservarunt, vel in posterum reservabunt. In quibus
sibus omnibus iam enumeratis casibus dumtaxat, & sublata etiam poena inhabilitatis audiendi cons-

sessiones eadem Sacra Congregatio vult, & mandat, dictum decretum in sua firmitate & pristino
robore permanere: Ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam sæculares, quam Regulares,
qui aliquo ex privilegijs, indultis, & facultatibus in supradicto Decreto expressis, suffulti fue-

rint, posse juxta eorum privilegia, indulta, & facultates, usu ante idem Decretum, receptas, & quæ
sub alijs revocationibus, non comprehenduntur, tantum, & non alias absolvere à casibus in præ-

dicta declaratione non comprehensis, alijs verò Sacerdotibus hujusmodi privilegia non habea-

rentibus, nihil de novo concedi. Sed ne locorum Ordinarij, ad quos casuum reservatio spectat, ea in
re impudenter excedant, eadem Sacra Congregatio illos rursus magnopere admonendos censet, ut
non passim, sed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & graviorum cit-

erum absolutioem sibi reservent, quorum reservatio ad Christianam disciplinam retinen-

dam conferat in edificationem, non autem in destructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pe-

nitentiæ Ministrorum coarctata potestate Sanctæ Matris Ecclesiæ præ metu contrarius effectus
subsequatur. Prohibet etiam, ne sibi superflue reservent casus in Bulla die Cænz domini legi con-

suetæ contentos, neque alios Sedi Apostolicæ specialiter servatos, Facultatem verò & licentiam
absolvendi à casibus reservatis, quam in scriptis tantum concedi permittebatur, etiam sola viva
voce concedi posse declarat. Cæterum ne quis Sacerdotum sæcularium, aut Regularium, sub præ-

terito, quod per primo dictum decretum non fuerit sufficienter eorum specialibus privilegijs
derogatum, eidem decreto, sic ut præsertur declarato, contravenire audeat, Sanctitas sua Consi-

derationibus, & Ordinationibus Apostolicis omnibus, in favorum quorumcunque Ordinum seu
Institutionum Regularium, aut Sacerdotum tam sæcularium, quam Regularium editis, nec non
eorumdem Ordinum, seu Institutionum, ac etiam Ecclesiarum, & Monasteriorum, & aliorum sæcu-

larium, seu Regularium locorum quorumcunque etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel
quavis firmitate roboratis statutis & consuetudinibus, privilegijs quoque indultis, & litteris
Apostolicis etiam Magni, seu Bulla aurea, aut alias nuncupatis eidem Ordinibus, seu Insti-

OK
171
171

buseunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatorijs, aliter efficacioribus, & in solitis clausulis, nec non irritantibus & alijs decretis etiam in bono preceptis, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, aut alias quomodolibet etiam per nos communicationis, seu extensionis concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis, & specificis, expressis, & individuis, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, sed impotentes, mentio, seu quavis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma servanda, & observata, inserti forent, presentibus pro expressis habens, quoad ea, quae presentibus adverterentur, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogat, contra quos quibusque non obstantibus. Romae die xxvi. Novemb. 1602. Alex. Card. Floren. Episc. Praefectus.

Hier. Aguchius Secret.

Aliud Decretum eiusdem Sacrae Congregationis de S. D. N. PAVLI PP. V. mandato editum.

Quoniam sacra Congregatio Cardinalium negotijs Episcoporum, ac Regularium praepositorum, nuper accepit, quam plures Regulares tantum facultatis, seu privilegij ab Apostolica Sede sibi concessum proficere, ut eam a casibus locorum Ordinariorum in eorum Decretis, & relevatis, abque alia ipsorum Ordinariorum licentia poenitentis absolvere minime dubitarent, nonnullosque alios in decreto prohibitionis absolutionis a casibus Sedi Apostolicae, & Regularium Ordinariorum relevatis die 9. Januarij 1601. tel. recor. Clementis Papae VII. iussu edito, non in declaratione illius eodem Clemente Pontifice iubente die xxvi. Novembris 1602. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinariis praedictis reservatas, minime comprehendere asserere, unde fit ut merus, quo homines a peccando coercerentur, absolutionis facilitate excederet. Ideo sacra eadem Congregatio, de Sanctissimi Domini nostri Pauli Papae Quinti specialiter mandato, vivez vocis oraculo desuper habito, decretum huiusmodi, illiusque declarationem nec non censuras, & poenas, in eis que contenta omnia, confirmanda, atque innovanda operae precium duxit, prout per praesentes confirmataeque innovatae, atque innovanda operae precium duxit, quam regularibus quorumvis Ordinum etiam Mendicantium, Militarium Congregationum, aut cuiusvis alterius instituti, etiam necessario exprimendi, quovis nomine nuncupetur, in violabilitet observari, ac insuper ut nulli ex sacerdotibus praedictis, quibuscumque privilegijs, indulgijs, & facultatibus suffulti, ab excommunicationibus, vel a casibus eiusdem Ordinariorum, vel Sedi Apostolicae reservatis, tam ad forum contentiosum eorumdem Ordinariorum decedentis, quam non deducendis, praeterquam in mortis articulo, absolvere audeant, vel praesumant, vel totum aliquis audeat, vel praesumat, sub eisdem censuris, & poenis eo ipso, & absque alia declaratione incurrendis, mandata, ac praecipit, Non obstantibus omnibus quae idem Clemens VII. in decreto, & declaratione huiusmodi voluit non obstare. Datum Romae 7. Januarii Anno 1617.

Antonius Card. Sanlius.

V. Theatinus Secret.

Extat & Decretum infra scriptum Sacrae Congreg. super decreto Clementis VIII. quoad reservat casuum personarum religiosarum.

Cum a nonnullis Regularibus dubitaretur an in decreto fact. rec. Clementis Papae VIII. Anno 1593. 26. Maii super qualitate casuum ab eorundem Regularium superioribus relevandorum edito censurae etiam comprehenderentur, ita ut iisdem superioribus absque capituli generalis ade provincialis consensu, aliquibus peccatis in Decreto huiusmodi non contentis excommunicationem annectere, eiusdemque absolutionem sibi reservare liceat, Sacra Congreg. Cardinalium negotijs Regularium praepositorum Illustriss. Bandino referente, censuras in suprad. Decreto comprehendi censuit, Romae 7. Julij 1617.

A. MAR. EPISC. HOSTIEN. CARD. GALLUS,
V. Theatinus Secret.

ALLA

122
 regularibus, singulis annis rationes administrationis, gratis tamen exigendas, reddere tenentur, ad idque iuris remediis cogi, & compelli queant. Licetque Episcopo, ex rationabili causa Superiores regulares admonere, ut ejusmodi Confessores, atque Administratores amoverentur, & ipsi Superiores id facere detestantibus, aut negligentibus, habeat Episcopus facultatem praedictos Confessores, & Administratores amovendi quoties, & quando opus esse judicaverit. Ac similiter possit Episcopus, una cum Superioribus regularibus, quarumcunque Abbatum, Priorum, Praefectarum, vel Praepositarum eorumdem Monasteriorum, quocumque nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium eorumdem Monasteriorum, quocumque nomen ipsorum Monasteriorum impensa. Ac demum habeat Episcopus tanquam dicitur deo delegatus, auctoritatem coercendi, ac puniendi quoscunque exemptos tam saeculares, quam regulares, qui in alienis Ecclesiis, aut quae suorum Ordinum non sunt, absque Episcopi licentia, & in Ecclesiis suis, aut suorum Ordinum non petita illius benedictione, aut ipso contumacitate, praedicare praesumpserint. Ita ut Episcopi in suprascriptis casibus, & in praenominitas personas, in praemissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, per censuras Ecclesiasticas, aliasque potestate valeant. Decretantes sic per quoscunque Iudices quavis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatii Auditores, necnon Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, sublata eis, & eorumcuiuslibet, quavis, aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & definiti debere; irritum quoque, & inane si secus superhis à quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis in favorem quarumcunque personarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quorumque Mendicantium, Militarium, etiam S. Ioannis Hierosol. Congregationum, Societatum, ac cuiuscumque alterius instituti, etiam necessarii, & individuo exprimentium, Monasteriorum, Conventuum, Capitulorum, Ecclesiarum, & aliorum quorumcunque tam saecularium, quam regularium locorum, necnon illorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, vel Consuetudinibus, etiam immemorabilibus; exemptionibus quoque, indulgentiis, & privilegiis, etiam in corpore iuris clausis, aut ex causa, & titulo oneroso, vel in limine foundationis concessis, etiam Mari Magno, seu Bulla aurea, aut alias nuncupatis, Consecratorum deputacionibus, eorumque, atque aliis inhibitionibus, quibus Episcopi deferre minime teneantur, & quibusvis aliis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis, aliisque efficacibus, & in solius clausulis, necnon irritacionibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestate plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, seu extensionis concessis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiam si pro illorum sufficiente derogacione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis specialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia ex quavis forma in illis tradita observata, inferri forent, praesentibus pro expressis habentes, quibus quoad ea, quae eisdem praesentibus adversantur, illis alias in suo robore permanentibus, specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque. Ceterum quia difficile foret praesentibus ad singula quaeque loca diffusi, ut esse tamen omnibus innotescant, mandamus Apostolicam, & in acie Campi Flore publicati, & inibi affigi, & per aliquod temporis spatium dimitti, eisque detractis, earum exempla eo in loco relinqui. Ac volumus, ut earundem praesentium litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Praelati, seu Personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, in iudicio, & extra illud, ubi opus fuerit, eadem prout si des adhibeatur, quae ipsius originalibus adhiberetur.

si totent exhibita, vel ostensa. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum Statutorum, declarationis, decretorum, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel eiusdem temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ M. D. C. XXII. Nonis Februarij, Pontificatus nostri Anno secundo.

V. Dat.

Registrata in Secretaria Brevium

8. de Vrfinis

QVÆSTIO LVII.

An liceat exemptis ædificare Hospitale in diœcesi Episcopi hac lege ne ei subiciatur.

SUMMARIUM.

1. Distingendum est inter hospitale religiosum & prophanum & qualiter discernatur. P. Auctis respondendum distinctione loci religiosi & prophani, Religiosum hospitale iudicatur esse, si eidem præficiatur sacerdos; appendantur campanæ, erigatur altare, aliaque eiusmodi plurima fiant ex quibus signa & nota religiosæ doctrinæ colliguntur. *latè Calderin. cons. 1. & 4. de relig. domib. Fel. cap. de quarta de præmissis* colliguntur. Illud nolente etiam fundatore cedit subicieturque iurisdictioni Episcopi. *Calder. d. loco ca. de Xenodochijs de relig. domib. dixi supra li. 1. q. 36. ubi probavimus non enim fieri potest, quin leges in dispositione fundatoris vires obtineant. nemo potest ff. de leg. 1. c. requisisti de testam. vid. q. 36. Si verò Hospitale sit mere sæculare, tum testatore nolente, Episcopo non subicietur. *Lapus alleg. 42. incip. queritur de tribus glo. Clem. quia contingit de relig. dom. ubi DD. Fel. cap. cum inter col. 2. de re iud. Id quod elegantè notavit Cardinalis Cons. 11. incip. quadam societas pro Hospitali S. Mariae de Cepopistorij asserens, quod quando construitur oratorium mere sæculare, sine aliqua Ecclesiæ vel loci sacri figura, valet factum fundatorum quod Episcopo non subicit, qua de re per nos aliquid supra annotatum est lib. 1. cap. 31. sub eadem & cap. 36. Ratio est, quia eiusmodi locus est mere prophanus, ideoque à iurisdictione spirituali immunis, id quod à nobis probatum est supra d. quæst. 31. num. 5. & seqq. adjectis quibusdam limitationibus.**

QVÆSTIO LVIII.

Indulgentiæ quas Episcopi concedunt, an prodesse possint exemptis.

SUMMARIUM.

1. Inferior Episcopo indulgentias concedere non potest.	5. Episcopalis indulgentiis fruuntur exempti.
2. Indulgentiæ sunt iurisdictionis Episcopalis.	6. Inducta in favorem non convertuntur in odium.
4. Peregrinantes non gaudent indulgentiis alterius diœcesis.	7. Exempti certo respectu subijciuntur ordinariis.

Xx 3

Ne

- N**eminem Episcopo inferiorem indulgentias posse concedere, communitate traditum est, *accedentibus de excessu. pralat. c. nostro de penitent. Bellar. tract. de indulgent. lib. 1. c. 11. q. 3. Navar. tract. de indulg. ac jubileo notabili 31. per tot.*
- Sunt enim indulgentiæ jurisdictionis Episcopalis s. Thom. 4. dist. 10. q. 1. art. 4. q. 2. adeo ut non sine ratione videatur à plerisque dubitatum, an eas Episcopi exemptis concedere possint, cum enim ex parte concedentis requiratur auctoritas & jurisdictionis, videbatur non posse, ex quo jurisdictionis nihil in exemptos vendicent, sed Pontifici immediate subiciantur, velut proprio ac immediato diocesano. *Anton. de Roselli tract. de indulgent. nu. 321. Paul. & Cardinal. in Clem. Archiepiscopo 9. si autem n. 4. de privilegiis per cap. auctoritate d. privileg. in 6. non secus quam in extraneis, qui si peregrinentur, alieni Episcopi indulgentiis sine proprii licentia non fruuntur. Abb. cap. quod autem de penitent. Rosellus ubi supra Ludovic. Bologninus tract. de indulgent. nu. 60. non est autem ignotum, quod hactenus frequenter attulimus exemptos haberi in star extraneorum, locaque exempti pacificari locis extra territorium cap. luminosi 18. q. 2. c. 1 de statu reg. in 6. Rosellus ubi supra nu. 323. DD. ea gratia de offic. ord. Nihilominus lubentius sequor auctoritatem Navarri tract. de indulgentiis & jubileo notabili 31. num. 12. vers. addo 7. in verb. exceptis 1. exemptis qui canonicis Episcopales indulgentias prodesse exemptis, eumque permulti alij sequuntur Bellar. tract. de indulgent. d. quest. 3. vers. quare cum jam Ludovic. Bologninus tract. de indulgent. numer. 63. & ante eos Plaudanus in 4. dist. 20. quest. 4. col. pen. artic. 3. conclus. 1. qua de re vide 10. à Chokier tract. Erotem. Indulg. & jubilei materiam concernen.*
- Ratio est, quia inducta in favorem exemptorum non debent converti in eorum laesionem, inductaque in augmentum non debent parere diminutionem l. quod favore C. de legib. cap. quod ob gratiam de reg. jur. in 6. legata inutiliter ff. de leg. 1. Bologninus d. num. 83. Nec est plane verum quod exempti in omnibus habeantur pro extraneis, siquidem ipsi certo modo subiciuntur ordinariis ut breviter notavit Belarminus d. quest. 3. vers. quare cum tam Abbates ac nos alibi late idiplum varijs in articulis deduximus sup. li. 2. quest. 5. per tot. & notat post P. Andr. Gambarum tract. de officio leg. lib. 8. ut de potest. leg. in reg. atque exemptos num. 1. & seqq. Gonzalez ad reg. 8. Cancell. glo. 43. num. 190.

QVÆSTIO LIX.

Quid si in aliqua universitate aliqui sint exempti coram quo ea convenietur. Articulum hunc remissive satis erit attingere, itaque videri poterit Apostil. ad Bartholum una cum auctoritatibus ibidem allegatis in l. sicut nu. 1. in verb. conveniri in fine. ff. quod cuiusque universitatis & in l. cum senatus n. 4. ubi Apostilla videtur tenere quod universitas sit corpus factum, & proinde quod conveniri possit coram ordinario, ex quo talem casum non conveniuntur singulis ff. de rebus dubiis. qua de re fufius supra, ubi docuimus exemptis Canonicis non censeri capitulum exemptum, nec e contra lib. 1. quest. 23.

QVÆ-

QUESTIO LX.

Negligentia vel dictum Prælati exempti an præjudicet subditis.

1. Confessio Prælati an noceat Ecclesie?
Distingui solet, an Prælatus sit solus, vel cum capitulo: item an sit negligentia im-
 plementi conditionis, vel modi, item de queritis, & querendis ut articulatum
 patet ex ijs quæ doctores hoc in puncto late notaverunt. *v. Fel. c. verum num. 6. &*
seq. ubi Abb. nu. 26. & seq. de foro compet. Abb. cap. Abbate nu. 19. cum add. de verb. signif.
Rom. conf. 184. Menoch. lib. 6. præsumpt. 4. n. 9. ubi dicit quod confessio Prælati de recepto
Canone non nocet Ecclesie, nec prodest. emphiteuta.

QUESTIO LXI.

Quid si in uno privilegio exemptionis fiat mentio alterius exem-
 ptionis, an ea debeat exhiberi.

Innocentius quæstionem hanc versat in utramque partem, ac fatagit eam concili-
 are aliquot modis, sed tandem concludit pro exhibitione *v. in ca. Abbate nu. 4. de*
verb. signif. quod ipsam clare & distinctim discussum videbis apud Iaconem Auth. si
quis in aliquo num. 8. C. de edend. & de hoc ipso quædam etiam supra insinuavimus
lib. 1. qu. 9. num. 20. & seq. & infra quæst. 70.

QUESTIO LXII.

Quid importet clausula alioquin indignatione BB. Petri & Pauli se noverint incursumos
 1. importat comminationem privationis dignationem.

2. Quid importet clausula soubz nostre in- 3. Quid clausula, ipso facto.

Vim hujus clausulæ quæ teste Laudensistrat. de privilegijs qu. 18. consuevit appo-
 ni in privilegijs Apostolicis plerique examinant. Et quidem Baldus in *S. porro, n.*
6. quæ fuit prima causa beneficij amittendi ubi Apostilla putavit importare commina-
tionem privationis beneficiorum, at vero Bartholomeus Bellencinustrat. de subsidio
charit. q. 44. 1. per tot. qui late energiam hujus clausulæ discuit, ei non assentitur, sed
existimat poenam fore arbitrariam Laud. d. quæst. 18. adde Menoch. de arbit. iudic. casu
363 num. 5. cent. 4. Alia videtur esse ratio clausulæ Soubz nostre indignation in
Principum diplomatibus usitatæ, ut notavit idem Bellencinus n. 11. & seq. de qua
nihil attinet hic dicere.

Quid autem importet clausula, ipso facto, incurrat? Respondeo breviter, quod
 importet Canonem late sententiæ seu quod per contraventionem poenæ ipso jure
 incurratur Bald. l. iubemus 2. §. sane circa medium C. de sacros. Eccles. Card. Clem. 1. q.
 11. in fin. de sequ. pos. & fruct. Eel. ca. Rodolph ubi fusiissime eiusmodi clausularum vim ex-
 aminat n. 33. in fin. & 34. de rescript. Licet autem clausula hæc & similes sint late sen-
 tentiæ,

sententia, opusque ut iudex antequam sit pœnæ locus, ferat sententiã declaratoriam communi delicti, non ut puniat, sed tantum ut declarat contraventum seu delictum fuisse commissum, quemadmodum fule docet & probat Fel. in d. c. cum Rodulphus num. 35. & seqq. idem in cap. 1. num. 45. de constit. qui clare etiam limitat, nisi delictum sit notorium tum non esse opus declaratione. *Fumus verb. pœna.* id tamen non obtrahere in censuris & aliis spiritualibus pœnis communiter traditum est, qui enim contra sententiã à Canone latam facit sine alia declaratione comminatas ipso iure censuras incurrit. *Fumus d. verb. pœna, num. 1. sub med. Navarr. in Manusii cap. 24. num. 67.* Quia Pontifex tunc velle censetur ut pars contra se ipsam sit executrix *Navarr. d. n. 67. latissime Gregor. Sarrus in Thesuro Theolog. moralis par. 1. lib. 1. cap. 11. per tot. ubi tradit formas quibus cognoscatur an sint lata sententia, an ferenda.*

QVAESTIO LXIII.

Quæ sit vis clausulæ irritantis.

SUMMARIUM.

1. Usurpata à Principe afficit ignorantes, sententiam.
2. Est penetrabilior omni gladio.
3. Ex rescripto jus non queritur ante præsentationem.
4. Quid de clausula irritante usurpata à legato.

DE clausula hac irritante decernimus iterum & inane, &c. variè varia scripta sunt Fel. cap. ceterum n. 19. de rescr. Card. Clem. 1. num. 3. cum Apost. de elect. Clem. n. 6. & 7. de concess. præb. Rebuff. ad const. reg. sic. de evocat. in præfat. quest. 4. num. 22. lat. Gondislaustrati. de legato. quest. 9. num. 63. & seqq. Aen. de Falcon. tract. de reservat. benef. quest. 4. princip. num. 3. & seqq. dixi aliquid supra lib. 3. qu. 12. in fine.

1. Paucis, usurpata à Principe sive Pontifice afficit non modo scientes sed & ignorantes, ita quod in contrarium gesta sint ipso iure nulla Fel. d. cap. ceterum Rebuff. ubi supra Van. de nullit. sent. tit. quot & quib. mod. nullitas proponi possit numer. 48. & seq. Monach. de arbitr. iudic. casu 185. num. 24.
2. Ac ut refert Navarrus ex Sarnensi decretum irritans est penetrabilius omni gladio ancipiti omnia interiora & occultissima afficiens & astringens, est tam malignantis naturæ quod quicquid invenit destruit, & in oppositum ducit *Navarr. in comment. de spolijs clericor. §. 14. nu. 2. tom. 1.*

3. Qua in materia videtur etiam poterit alio in loco idem *Navarr. cons. 6. num. 1. de Renun. par. 1. tradens rescripta vires non fortiri, jurisdictionemque ex eis non acquiri ante illorum præsentationem Rot. dec. 1. de concess. præb. in novis cap. super eo 2. de appellat. late Flaminius de resignat. beneficiorum par. 1. lib. 7. quest. 21. num. 16.*
4. In legato aut inferiore à Principe maxima est difficultas, quod enim scientes li-

get omnes conveniunt, at vero an ignorantes in eo omnes valde dissentiunt, ut patet ex Gondislaio de Villadiego, Aenea de falconibus, & aliis hic allegatis Paucis Quintilianus Mandolius late censuit & probavit tract. de inhibitionib. quaest. 36. solus Papae aut Principis decretum afficere ignorantes, quod tamen limitat ne quidem ignorantes liget aut afficiat respectu praeteritae cap. beneficia ubi Anchor. n. 2. not. de praebend. in 6 glo. Clem. nolentes vers. eo tunc de haeretic. lo. Andr. cap. tibi qui circa fin. ubi Gem. col. ult. vers. vel dic. n. 18. de reser. in 6. Anto. de Butr. cap. cognoscentes col. 4. fall. 2. ubi imol. & Fel. col. 9. limit. 4. de constit. Mandos. de Monitorijs quaest. 60. n. 47. Qua de re videtur etiam poterit Gregorius Sayrus in Thesaurio Theolog. moralis par. 1. lib. 1. cap. 18. per tot. ubi tractat de variis effectibus ignorantiae & causis quae excusant ab excommunicatione ad quem compendii gratia recurri poterit: ac etiam Gonzalez ad Reg. VIII. Cancellariae Apostolicae.

QVAESTIO LXIV.

Executores Apostolici an procedere possint contra exemptos.

SUMMARIUM.

1. Non procedunt contra exemptos nisi exemptionis facta mentione. 2. Executores non tenentur exequi nisi Bulla executionis contineat tenorem sententiae.

Quaestio haec proponitur à Cardinali in Clem. dudum §. nos etenim num. 4. de sa. 1. ubi videtur inclinare in affirmativam, ex quo ejusmodi executores gerant vices Papae, cui exempti subjiciuntur, alijs tamen ibidem magis placet opinio Laudensis qua de re non nihil supra eod. lib. quaest. 33. Diximus enim haec tenus varijs in locis exemptos nemini alteri subjici quam sanctae Sedi; aut ejus legato à latere, nisi tamen Pontificiae delegationis aliud importent, id enim totum pendet à facultate legatorum per cap. si Abbate §. fin. de elect. in 6. dixi late supra lib. 2. quaest. 2. adeo quod commissiones & rescripta non facta mentione exemptionis stylo Rom. Curiae non subsistant, qua de re abunde satis diximus supra lib. 2. 6. 3. per tot. signanter n. 8. 9. 10. 11. 12.

Illud autem obiter hoc loci dictum sit, quod executores non tenentur ad executiones procedere, nisi Bulla executionis contineat totum tenorem sententiae exquenda, sicut enim sententiae faciat mentionem, eidem tamen credendum non est, nisi aut sententia reproducatur, aut tenor sententiae rescripto executorio inseratur, qua de re Romanus & DD. Rom. cons. 336. incip. circa propositam consultationem in qua primo quaeritur numquid dicitur executor. 1. son. Auth. si quis in aliquo n. 8. C. de edendo.

QVÆSTIO LXV.

Confugientes ad loca exempta an immunitate gaudeant ita ut extrahi non possint.

SUMMARIUM.

1. Nomine loci sacri quid significetur.
2. Immunitate gaudere possunt Christiani, servi, excommunicati suspensi, effractorum sacri legi, exules, blasphemie.
3. Quid si extra Ecclesiam captus per eam ducatur.
4. Hæretici non gaudent Enorme crimen committentes excommunicati secundum quosdam 7. Qui delinquit spe immunitatis 8. Qui existens in Ecclesia alium extra Ecclesiam cecidit, Idem sponte egressus.
5. Enorme crimen quale.
6. Quid si is quem insequor ad Ecclesiam confugiat.
7. Sortilegi & venefici an in loco exempto capi possint.
8. Cuius sit iudicari nunc quis exemptionis gaudere debeat laici vel Ecclesiastici iudicis.
9. Extrahens non liberatur quamdiu extrahens non restituit suo iudici.
10. Violenter extractus & Ecclesia a quo quis extractus est agere possunt de sortilegio.
11. Bulla Gregoriana.

Imprimis immunitatem Ecclesiasticam deinde exemptionem Canonicam patris attingamus.

Dico itaque primo, nomine loci sacri hac in materia intelligi Ecclesiam, Capellam, Basilicam, Eremitorium, Sacellum, aut quodvis Hospitalis Episcopi autoritate constructum late Remigius à Sogni tract. de immunitate Ecclesiarum Card. cons. 11. Abb. cap. penult. col. 2. de immunit. Ecclesiarum Navar. in Manuali cap. 25. num. 17. Item cœmeterium sive adheret sive separatum sit ab Ecclesia cap. quisquis 17. qu. 4. dormitorium Clericorum aut Religiosorum arg. ca. cum pro causa de sentent. excommunicat. Ianua, & porticus Ecclesie aut cœmeterio annexa cap. si quis contumax 17. qu. 4. Abb. penult. de immunit. Eccles. Palatium seu domus Episcopalis, licet sit ab Ecclesia separata cap. id constitutum 17. qu. 4. Innoc. & DD. cap. cum inter de immunit. Eccles. Card. Clem. 1. de penit. ut remiss. 10. Vischus tract. de immunit. Eccles. num. 51. Rebuff. de privileg. Schol. privilegio 102. n. 2. intra tamen 40 passus ab Ecclesia edificatum P. Pafecius in praxi Episcop. par. 2. cap. 4. de immunit. Eccles. Covarrua. 2. Var. cap. 20. num. 4. Domus Ecclesie ad habitationem clericorum intra 30. aut 40. passus constructa alias non nisi alicui capellæ annexa essent d. ca. quisquis ubi DD. Spatium item 40. passuum in circuitu Ecclesie maioris & 30. in circuitu Ecclesie minorum

si verba inferant hæresim immunitate non gaudebit non qua parte blasphemus est sed qua parte hæreticus præsumitur, idq; est de mente Navarr. d. n. 20. ad cuius explicationem confert doctrina insignis Igoatii Lopes jam citati *Rebuff. dicto loco n. 22. Boer. decis. 110.* Religiosi disciplinæ causa extrahi possunt *Reb. n. 24.* Apostata à religione gaudat, à fide neutiquam *Reb. d. n. 24.*

Dico tertio, infideles & hæreticos hac immunitate non gaudere *Navarr. d. n. 20. & d. l. 1. Rebuff. d. n. 22. Anania cap. Iudai 1. n. 4. de Iudæis.*

Item committentes enorme crimen *cap. 1. de homic. in 6. in verb. toto Christiano populo dissidatus d. cap. inter alia cap. felicitis § penult. de penis in 6. facit tex. l. 3. § transfugus verb. ubicunque ff. de Siciarijs latins Marfil. l. unica n. 100. C. de raptu virginum.*

Multa enim ratione enormitatis criminis singulariter sunt inducta, nempe iudicem pati non debere aliquem advocare seu patrocinari pro furibus insignibus seu criminibus enormibus *Rom. l. si vero §. de viro fall. 46. ff. solus-marr. Paris de Syndicatu charta 31. col. 1. vers. & ideo dico assassinus à quocunque offendi potest per d. c. a. 1. de homicid. in 6. Marfil. d. n. 100. Apost. ad 10. de Anania in c. si adversus n. 4. in verb. advocatorum de hereticis, & procedi posse de facto iuris ordine non servato *Barib. l. non solum §. si mandato ff. de injurijs Paris de Syndic. charta 51. col. 2. circa finem Marfil. ubi supra Gaill. de pace public. lib. 2. cap. 3. num. 16. & seqq. Qualiter autem enorme crimen & maius à minori discernatur, late tradit Farinæus in pract. Crim. li. 1. cit. 3. q. 18. per tot. Paucis, ex qualitate poenæ discernetur majus delictum à minori, quia poenæ commensurari debent delictis, ex mensura enim cognoscitur mensuratum *Barbaria conf. 48. incip. praclare scribitur primo regum par. 2. Auctor incertus tract. 10. fol. 25. Ludovic. Montall. tract. de reprob. sentent. Pilati art. 4. n. 14. vol. tract. 8. glo. l. 1. C. si adversus delict. & l. auxilium §. in delictis ff. de Minoribus ubi dicit crimina alia esse atrociora atrocissima levia vide Gaill. referentem atrociora crimina per varia exempla, lib. 1. de pace publ. cap. 14. n. 20. & seq. Menoch. de arbitrarijs iudic. casu 266. per tot. latissime Farinæus in pract. criminali lib. 1. tit. 3. q. 18. per tot.***

Sub qua specie statuimus publicos latrones, viarum grassatores, qui itinera frequentata vel publicas stratas oblidant, ac viatores ex insidijs aggrediuntur, depopulatores agrorum, assassini, rei læsæ majestatis divinæ, aut humanæ sunt verba Bullæ Gregorij 14. editæ hac de re anno 1591 nono Kal. Junij anno ejus primo *Navarr. d. n. 20. Remig. fall. 11. d. cap. cum inter d. cap. fin. de immunit. Eccles. 10. Viscis d. tract. n. 16. Reb. ubi supra n. 14. & seq. secus vero si ex insidijs tantum vulnus inferretur *Reb. ibid. n. 16. Quid autem si negetur esse publicus latro vel enorme crimen, an interea temporis dum d' scepatur extrahi poterit? vide 10. Viscis ubi supra d. n. 22.**

Neque immunitate gaudet qui in Ecclesia delinquit *d. cap. fin. de immunit. Eccles. cap. frater cap. ad Episcopos 17. quest. 4. Remig. ubi supra Ludovic. Montall. tract. de reprob. sentent. Pilati dubio 1. n. 40. frustra enim legis auxilium invocat, qui in legem com.*

committit l. *auxilium ff. de minorib. cap. quia de usuris.* Neque refert an delinquat eum spe immunitatis, an sine illa. *Abb. d. cap. fin. Abb. d. n. 20. & 22.* quod quamvis sit contra communem in Theoria sententiam, quia teste Ovidio 2. de Ponto.

Convolat interdum templi violator ad aram.

Nec petere offensi numinis horret opem:

Est tamen in praxi receptum, teste Aufertio ad Capell. Tholos. qu. 422. Navar. ubi supra. Item excommunicati & Banniti secundum quosdam Rebuff. ubi supra n. 24. Cosmas in prag. sancti tit. de interditi. indifferet. non pon. § statuit. in glo. verb. inde. Quid autem in exemptione Canonica vide supra lib. 3. q. 32 per tot.

Sed dubium est, an qui à justitia ministris fugatus ad Ecclesiam confugit possit si eum prosequantur extrahi? Possit censuit Cynus Authent. si quis ei c. de adulter. dicens si quis deliquerit extra Ecclesiam, & officiali eum prosequente confugiat ad Ecclesiam, quod extrahi poterit per Auth. de mand. princip. §. sed neque Alex. conf. 24. col. 10. vol. 2. Ferrar. in pract. form. inquisitio verb. hac est quadam inquisitio col. 7. vers. ex bi potest late Nellus tract. de Bannitis 2. parte 2. temporis quaest. 29. Marfilis in practica criminali §. ulterius n. 4. Archid. cap. antiquitas 17. quaest. 4. Praes loco à virtute finis lo. Vichis d. tract. n. 52. Quia in delictis attendi dicitur initium & non finis Marfil d. l. unica n. 112. Navar. in manuali. cap. 25. n. 19. ubi late. Hinc licet pro debito civili capi quis non possit in domo, si tamen repertus fuerit per officialem extra domum & aufugerit in domum extrahi poterit Marfil. ubi supra n. 113. & sing. 225. Licetque captivum ad sunt carceres ducere per jurisdictionem alterius arecto francie delictum refert Ioannes Gallus ad arrest. partam. quaest. 224. & confirmat hoc ipsum ibidem glossa Molinei. Verum in praemissa specie non posse voluit Cinasaneus ad conf. dem glossa Molinei. Verum in praemissa specie non posse voluit Cinasaneus ad conf. Bur. Rub. 1. des iustices §. 5. n. 14. Farinacin. prac. crim. part. 1. quaest. 28. Navarrus d. n. 19. in haec verba: Et qui comprehensus per locum sacrum ducitur etiam si iam damna- tus ad supplicium ducatur quia jam est intra eam receptus & à fortiori qui à iusti- tis ministris fugiens in eam est ingressus Remig. fall. 31. Capell. Tholos. quaest. 422. Re- fertq. Navarrus hanc communem esse sententiam uti & Boerius dec. 100. ac Farina- ceus par. 1. quaest. 28. n. 41. quamvis Ioannes Wamesius praeceptor quondam meus conf. 516. de immunit. Eccles. tom. 2. post longam disputationem quaestionem hanc reddat dubiam & perplexam, suadeatq. eam amica transactione sopiendam.

Præterea, immunitate non gaudet secundum quosdam qui prope Ecclesiam de- linquant animo ad eam confugiendi Abb. d. c. fin. Navar. ubi supra n. 22. vide Alciatum reg. 3. praes. 33. ubi dicit id non praesumi Rebuff. n. 20. affectans enim privilegium privi- legio gaudere non potest quemadmodum multis exemplis infra docuimus li. 4. quaest. 71. per tot ubi late. Quod an verum sit videatur infra d. q. 71. in fine.

Item qui animo occidendi aliquem percutit d. cap. 1. de homicid. Navar. ubi supra

num. 21.

Yy 3

Nec

8 Nec qui ex ipsa Ecclesia alterum extra Ecclesiam existentem percussit, aut e contra, tunc enim delictum videtur in Ecclesia *Abbi d. cap. fin. Navar. d. n. 21.* Neque qui existens intra Ecclesiam iussit extra Ecclesiam delictum fieri quoad delictum quod jubendo committit quia in Ecclesia patratum fuit quamvis sic quoad delictum patratum ex iussu suo *Remig. ubi supra. Navar. d. n. 21.*

Neque qui eum extraxit per vim qui in Ecclesia erat saltem per vestes extrahendo, quia in Ecclesia delinquit, neque etiam qui extrahi eum iussit quo ad delictum in hoc commisit quamvis sic quoad delictum quod intenciendo aut percuciendo post eum extractum committeret *Remig. ubi supra à fol. 4. usque ad fol. 11. Navar. d. n. 21.* quia hoc extra, illud vero intra Ecclesiam commissum censetur.

Sed nec qui sponte egreditur gaudet immunitate *Hofst. & DD. d. cap. fin. Navar. d. n. 2. in fine & 22.* etiam si blanditiis educatur *Navar. d. n. 2. in fin. c. uxori saluti 16. quest. 4. Navar. d. n. 21. in fine.*

Neque qui ex ipsa Ecclesia se iniuste defendens pugnat, quia intra Ecclesiam delinquit Neque qui comburit aut dejicit Ecclesiam, quia is etiam in ea delinquit, *fin. Navar. d. n. 22. in fine* quicquid dicant relati (inquit Navar. Jà Remigio in d. tract. Neque personæ Ecclesiasticæ iuxta Abbatem uti receptum in d. cap. fin. Navar. d. n. 21. & 22. Quod videtur limitandum quoad iudicem Ecclesiasticum non autem quoad iudicem sæcularem, quem arbitror non posse extrahere ab Ecclesia clericum in minoribus constitutum etiam ob delictum licet quoad illud *Concil. Trid. sess. 23. c. 6.* habeat in eâ jurisdictionem ita Navar. Item immunitate non gaudet frangens sagardiam Armatus confugiens ad Ecclesiam, fur cum re furtiva ad Ecclesiam confugiens, sacrilegi adulteri iure civili, non autem iure Canonico, decoctores seu falliti secundum quosdam, de quibus videatur *Reb. n. 17. & seqq. passim.*

9 Quibus summam præmissis (uberius enim cognitio hauriri poterit ex d. Remigio de Sogni & Io. de Vischis) Transeo ad Gregorianam Bullam præscribentem formam extrahendi confugientem ad loca facta aut exempta, quam ad longum subnectam, ubi pauca hæc recensero ex P. Martino Delrio, qui in disquisitionibus magicis non multum ab re nostra sic loquitur *lib. 5. sect. 7.*

Capitortios seu maleficos etiam in Ecclesia posse puto ex multiplici capite, tum quia crimen est atrocissimum, tum quia sacrilegi, blasphemæ, homicidæ, delibetari & proditori heretici, apostatæ, nam nullis istorum suffragatur immunitas loci sacri ne ibi quidem ubi viget, late Farinæus q. 28. & in casu quo non valet immunitas volunt multi & etiam non requisito Episcopo reum extrahi per iudicem sæcularem posse, alij tamen volunt ab Episcopo veriam peti, prior opinio de iure veteri & receptior erat ante Bullam Greg. 14. optimi, laudatissimi Pontificis, qua expresse cautum ne liceat sæcularibus iudicibus sine Episcopi licentia aliquem ex Ecclesia extrahere, etiam in casu alias permissio, nisi si forte Episcopostalem licentiam

tiam date recusataverit & tunc reos sic extractos debere ad carceres Ecclesiasticos
 condati, ut illic detineantur donec per Episcopum vel ab eo deputatum cognitum
 fuerit an crimen sit tale, ut gaudere non debeant immunitate Ecclesiastica, ubi au-
 tem hæc Bulla non obligaret posset extrahi casu dicto, sed modeste & cavendo
 tumultum & offensionem personarum Ecclesiasticarum, & dommodo postea com-
 peto quod non debuerit extrahi, statim Ecclesiam restituantur Covar. lib. 1. var. re-
 sol. cap. 20. Clarus quest. 30. n. 27. & in eisdem locis valebit jus præventionis in eo
 ut si Reus nondum sit extractus ad sæculariæ pertineat judicare num immunitate
 gaudere debuerit nec ne Vulpell. resp. 130. n. 6. Farinac supra n. 76. Ita ille, Indistin-
 ctè tamen putavit Rebuffus ubi supra n. 34. hanc cognitionem spectare ad Ecclesi-
 asticum non vero ad laicum, nisi eo respectu quo immunitate non gauderet ad effe-
 ctum eum extrahendi, idque ideo quia Ecclesiasticus iudex dignior est v. Cavalcan.
 decis. 2. n. 38. par. 2. Covarr. pract. quest. cap. 33. n. 1. Magis enim dignum trahit ad se mi-
 nus dignum v. supra lib. 1. qu. 26. n. 8.

Porro, illud etiam breviter non est omittendum ex Navarro quod iudex extra-
 hens hominem ab Ecclesia exempta, & iussus ab Ecclesie Prælate ut captum resti-
 tuat, non satisfacit si captum liberum abire permittat, vel se subiciat obedientiæ E-
 piscopi non habentis in illa Ecclesia jurisdictionem Navarr. conf. 1. de immunit. Eccle-
 siarum par. 1. sed pœnis monitorii conservatoris manebit ad strictus. Cum enim vio-
 lenter abstractus ab Ecclesia per violentiam sit de facto spoliatus & exemptione
 privata possitq; non modo ipse restitutorium iudicium intentare Siculus cap. inter
 alia de immunit. Eccles. Barth. 1. present. n. 5. C. de his qui ad Ecclesiam confugium late
 Barthol. disputat. 6. incip. Lapis sed etiam Ecclesia quæ sua libertate & exemptione
 privata est cap. miror 17. quest. 4. Ideo fit ut extrahens absolvi non debeat quamdiu
 Ang. in summa verb. immunitas vers. 20. Aufrer. ad Capell. Tholosan. quest. 423. num. o-
 mnia in pristinum statum non reposuit 2. Olyra conf. 53. Multa alia hoc in articulo
 adferri possent quæ ad amissum persequi non est otium sit satis attigisse summas ca-
 pitulum, Porro Gregorii XIV. Bullæ tenor est ejusmodi.

Cum alias nonnulli prædecessores nostri & præsertim felicitis recordationis
 Sixtus Papa V. necnon Pius etiam V. &c. & infra. Hac itaque nostra perpetuo vali-
 ditate constitutione omnia & quæcunque privilegia indulta & gratias tam per præ-
 dictum Sixtum ac Pium quintum quam alios quoscunque nostros prædecessores
 aut nosmet ipsos Sedemque Apostolicam eiusve legatos super abducendis vel ex-
 trahendis ab Ecclesiis Monasteriis Sacellis domibus regularibus & secularibus lo-
 cive factis aut religiosis aliisve in casibus à iure permissis hominibus certorum
 tunc expressorum vel non expressorum criminum Reis aut fraudulentis decocto-
 ribus etiam in odium certorum delictorum & pro bona pace & quiete publica &
 ex causis urgentissimis ac necessariis & æquipollentibus casibus in iure expressis at-
 que

OK
 1711
 1712
 1713
 1714
 1715
 1716
 1717
 1718
 1719
 1720

que ex paritate identitate aut majoritate rationis extensis perpetuo vel ad certum
 nondum elapsum tempus seu ad vitam alicujus Principis aut beneplacitum seu
 alias quomodolibet concessa etiam iteratis aut multiplicatis vicibus approbata & in
 novata ac usua recepta literasque Apostolicas sub plumbo aut in forma brevis seu
 alias quomodocunq; desuper confectas quarum tenores hic haberi volumus pro ex-
 pressis ac ad verbum insertis sublata penitus omni differentia ita ad unam tantum
 formam reducimus & moderamus ut laicis ad Ecclesias locaque sacra & religiosa
 predicta confugientibus si fuerint publici latrones viarumq; grassatores qui itinera
 frequentata vel publicas stratas obsident ac viatores ex insidiis aggrediuntur aut
 depopulatores agrorum quive homicidia aut mutilationes membrorum in ipsis
 Ecclesiis earumve camiteriis committere non verentur aut qui proditorie proximi-
 mum suum occiderint aut assassini vel haereticis aut laesae Majestatis in personam ip-
 siusmet Principis rei immunitas Ecclesiastica non suffragatur sed universis & singu-
 lis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis Primatibus Archiepiscopis Episco-
 pis ceterisque Ecclesiarum & Monasteriorum Praelatis tam saecularibus quam cuspi-
 vis ordinis regularibus districte praecipiendo mandamus & praecipimus ut laicos in
 casibus praedictis delinquentes ad eorum Ecclesias monasteria domus & alia loca
 supradicta sacra seu religiosa respective confugientes & in eis se recipientes atque
 morantes qui praedicta delicta eorumve aliquo judicio suo commisisse videbuntur
 quando a Curia saeculari fuerint requisiti & quilibet eorum fuerit requisitus mini-
 stris & officialibus Curiae saecularis absque irregularitatis nota antea cuiusvis
 Ecclesiasticae incursum tradi & consignari curent & faciant & quilibet eorum curet
 & faciat ne autem Curiae saecularis ministri praedicta facultate illos per se & propria
 autoritate extrahendi & abducendi sibi olim ut praefertur attributa & per praesen-
 tes evocata adutantur Volumus dictaque autoritate decernimus & declaramus ut
 Curia saecularis eiusque iudices & officiales ab Ecclesiis monasteriis locisque sacris
 praedictis laicum aliquem ut praefertur delinquentem in nullo ex casibus supradictis
 sine expressa licentia Episcopi vel ejus officialis & cum interventu personae Ecclesi-
 asticae ab eo autoritatem habentes ad quos solos & non alios Episcopos inferiores
 etiam si alias ordinarii sint aut nullius diocesis aut consistoriales ab hac sede
 specialiter vel generaliter deputati praedictam licentiam dandi facultas pertineat Oc-
 currente autem casu in loco exempto in nullius diocesis tunc ad Episcopum vicinio-
 rem devolvatur haec cognitio & non ad alios qui capere extrahere aut incarcerare
 non possunt nisi eo casu quo ipse Episcopus & dicta persona Ecclesiastica requisi-
 ta illos in delictis superius expressis culpabiles tradere aut capturas & incarcerationi
 intervenire & assistere recusarint tuncque reverentiae Ecclesiae & locis sacris debita
 memores praedictos delinquentes minori quo id fieri poterit cum scandalo & tu-
 multu extrahere curent.

Quodq;

Quodque delinquentes laici prædicti postquam ut præfertur ab Ecclesiis loci ve
 sacris extracti & capti fuerint ad carceres Curia Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tu
 to & firmo carcere ac oportuna custodia data illis si opus fuerit per curiã secularem
 detineri debeant nec inde extrahi Curiaq; seculari prædictæ consignari nec tradi
 possint nisi cognitio prius per Episcopum seu ab eo deputatum an ipsi vere crimina
 luperius expressa commiserint tuncque demum de mandato Episcopi per iudicem
 Ecclesiasticum curiæ seculari quacunque appellatione post posita consignentur, de
 crimine vero hæresis cognitio ad forum Ecclesiasticum tota pertineat neq; in ea Cu
 ria secularis se quoquo modo intromittat. Sicuti etiam prohibemus ne contra Ec
 clesiasticas personas seculares aut cuiusvis ordinis vel militiæ etiam sancti Ioannis
 Hierosolymitani regulares quoquo modo etiam vigore prædictorum privilegio
 rum indultorum aut concessionum (quæ orania ad terminos juris per præsentem re
 dudimus) procedant aut se intromittant illosve ab Ecclesijs monasterijs domibus
 locisve sacris aut religiosis etiam in casibus in hac constitutione expressis extrahere
 abducere capere carcerare aut cognoscere de criminibus ad forum Ecclesiasticum
 pertinentibus alias quam de iure & per privilegia eisdem ordinibus aut militiis
 concessa permittatur quomodolibet præsumant, quod si quis quacumque dignitate
 præditus præmissorum quicquam attentare contra hanc constitutionem præsum
 perit ipso facto censuras quæ contra libertatis Ecclesiasticæ violatores sunt pro
 mulgatae incurrat, non obstantibus præmissis etiam Sixti & Pij V. quam aliorum
 quorumcumque prædecessorum nostrorum literis Apostolicis privilegijs indultis Da
 tum Romæ in monte Quirinali anno incarnationis Dominicæ millesimo quingéte
 simo nonagesimo primo nono Kalendas Iunii Pontificatus nostri anno primo. Ita
 Gregor. 14. anno 1599. 9. kal. Iunii referente Alfonso à Casarubios in compendio pri
 vilegiarum fratrum mendicantium tit. de immunit. Ecclesiarum & Piasio in d. praxi
 p. 2. c. 4. Quæ pœna autem teneantur violatores immunitatum distingui solet inter
 jus civile & Canonicum, compendij causa videri poterit Rebuffus loco cit. glos. 1. nu.
 32 iure civili pœna legis Iulie Majestatis ultimi supplicii afficiebantur l. 2. l. præsentis
 C. de hi qui ad Eccles. confug. l. si quis in hoc genus C. de Episc. & Cler. Chassan. ad conf.
 Burg. Rubr. des injustes per. & droit d. celle & hoc quando injuria inferebatur clericis. c.
 qui autem 17. q. 4. c. cum devotissimum 12. q. 2. At vero, de iure Canonico excommuni
 cantur c. frater c. omnes Baslica c. scilicet 17. q. 4. c. illi qui 24. q. 2. Privantur feuda & ju
 ribus quæ ab Ecclesia habent Turrecremata d. c. frater c. i. in fine de Treug. & pace Reb.
 d. glo. 1. n. 23. Mulctantur pœna pecuniaria non gentorum solidorum c. si quis cotumax
 17. q. 4. quorum 27. conficiunt auri libram, & ab Ecclesiastico puniri possunt licet
 violatores sint de foro seculari, Card. Tuschus conclus. 59. n. 6. tom. 4. ubi n. 9. dicit esse
 missi fori. Postremo, adverte injuriam factam uni de Collegio, totum Collegium posse
 agere, maxime quando injuria & violatio redundat in Collegium in consequentiam
 Oldrad.

Oidr. consil. 66. in fi. Item triginta librarum auri purissimi c. quisquis 17. quest. 4. Item alijs arbitrarijs pœnis coercentur cap. non minus ca. adversus de immunit. Eccles.

QVÆSTIO LXVI.

Constitutiones Papales an in dubio usu receptæ præsumantur.

SUMMARIUM.

1. Non præsumuntur receptæ.	4. Idq. si alius potestati consentiat.
2. Nisi sint divini juris declaratoria.	6. Constitutiones promulgatæ an cogunt præsumantur.
3. Præsertim si in promulgatione accedat protestatio subditorum.	7. Constitutiones an afficiant Dominia temporalia laicorum.
3. Reditus cum protestatione solutus liberat solventem ab illius continuatione.	

Receptas præsumi, censuit Bennitend. *Boyon. conclus. 13. num. 10.* & latissime id probat Flaminius adducens inter cæteros Felinum *cap. 1. num. 13. de trans. & pace v. Flaminius de resignat. benef. lib. 13. quest. 7. num. 25.* ubi late idem late tenet Cavalcanus asserens difficillimam esse contrarij probationem *de tutore & usufructu mulieri relicto n. 41. & 42. ubi id probat in materia statutorum.* At vero contrarium pluribus probavit Menochius *lib. 2. præsumpt. 2. per tot. dictum est supra lib. 1. qu. 10. numer. 12.*

Ratio est, quia usu recepti est quid facti, quod non præsumitur, *Soc. Jun. cons. 32. n. 47. lib. 3. per l. in Bello §. factæ ff. de captivis & post l.* Hinc Guilielmus Redoanus *tr. de alienatione rerum Ecclesiasticarum. quest. 58. num. 25.* putavit non satis esse allegare Papalem seu extravagantem ambitiose de rebus Eccles. non alienand. qua inhihetur locatio rerum Ecclesiasticarum ultra triennium, sed opus esse probati usu receptam & moribus approbatam *per gloss. & DD. in cap. 1. de Treuga Bald. l. rem non novam C. de iudic. Boer. dec. 224.* nec advertatur sententiæ Menochij & Socyni Decius cum quibuldam alijs *cons. 649. num. 10. Curt. Jun. cons. 129. nu. 12. Gozad. cons. 16. n. 16* qui visi sunt una cum Bennitendo affirmare leges editas & debite promulgatas præsumi receptas. Siquidem ipsi nulla lege, nulla auctoritate id probarunt, et ubi ceteris autem sine lege loqui *l. si servum §. non dixit pretor ff. de aeq. hered. Preses in loco à legi cessante in pr. non est autem ad rem quod Gozadin. d. num. 16.* adfert legem tempore cessante esse in viridi observantia *l. Arriani §. cunctis C. de hæreticis Barth. & Socin. l. si mihi & tibi §. in legatis col. 2. de legat. 1. Barth. l. certa forma xum. 11. C. de iure ff. lib. 10.* Nam præter id quod respondet Socin. *Jun. d. cons. 32. num. 47.* licet respondeat legem semper esse in viridi observantia præsupposito initio observationis. Si enim semel recepta est observari, præsumitur adhuc in præsentium observari, quia mutatio non præsumitur *Alciat. de præsumpt. reg. 2. per tot. præsumptione* otia
de

de tempore ad tempus Praes in locis loco a tempore ad tempus id quod olim fuit id hodie adhuc esse praesumitur, quod supra fultus ex Navarro probavimus lib. 1. g. 30. Quae in dubitantiis procedunt, si publicationi constitutionis protestatio a subditis opponatur cujus quam variis sint effectus ex iure fit satis perspicuum hinc exempli causa Exemptus a collectis solvens adhibita protestatione. Quod immunitati suae nolit praesudicare exemptionem suam illaem conservabit. Abb. cap. cum accessissent n. 7. cum add. de constit. Petr. Antiboli tract. de muneribus par. 3. n. 37. cum seqq. Giga de pensionibus quest. 71. n. 2.

Item repetita solutiones annui redditus cum protestatione quod solvens nolit induci in quali possessionem solutionis, proficit ut contra solventem non possit agi in possessione Alciat. l. si certis annis in verb. nisi C. de pact. Giga de pensio. quest. 61. & 73. in fine Clarus de emphyteusi quest. 10. num. 1. Bellencimus de charit. subsid. quest. 61. Abb. cap. cum Ecclesia num. 24. in fin. de causa propr. & possess. late Menoch. de presumpt. lib. 1. praef. 75. Alexand. de monet. tract. de decimis cap. 9. num. 105. vide supra lib. 3. quest. 27. num. 4. prout quoque si per vim seu coactioe solutio extorta sit licet non accellerit protestatio Bellenc. d. quest. 61. Alex. d. cap. 9. num. 107. Rom. conf. 153. per tex. l. cura extruendi ff. de munerib. & honor. Faber. l. voluntaris ubi id utrinque disputat C. de exsulat. tit.

Porto, quod dixi de protestatione, id verum est si superior illi consentiat, quoniam protestatio in dependentibus a consensu duorum, non valet non accedente consensu alterius Abb. & DD. c. cum M. de constit. l. non solum §. morte C. de novi operis num. per tex. l. fin. §. tum si prae dixerit ubi DD. ff. nauta, caupones, Fabularij Larius Laurentius Sylvanus tract. de feudi recognit. qu. 81. per tot. Cum itaque virtus legis non tam dependeat a voluntate subditorum eam non recipientium, quam Principis, eam promulgantis, & legem observari cupientis, subditorum protestatio non proderit, nisi consensus & acquiescentia Principis intercedat arg. not. per Sylvanum d. q. 81. Ita in non absumili traditum est, si Vassallus lucras fidelitatem alicui Domino protestetur quod non facit animo recognoscendi eum in Dominum quod talis protestatio contradicente Domino eum non juvabit Socyn. conf. 4. col. 6. li. 3. arg. c. 1. qualiter Domin. propr. feudi privetur cap. 1. in fine de forma fidelitatis Sylvanus d. q. 81. post n. 1.

Quod verum putarem in ea specie protestationis quae est contraria actui v. g. si subditi obediant legi cum protestatione eam non recipiendi ceterum si protestatio sit simplex & tantum declaratoria voluntatis & conservatoria iuris protestantis poterit ea interponi Domino absente & ignorante neque alia intimatio fieri oportet. Bart. l. Pomp. scribit si negotium ff. de neg. gest. Petrus Antiboli tract. de muneribus in 3. parte principali n. 38 & in d. §. morte in materia protestationis declaratoria DD. de aliment. C. de neg. gest. Sylvanus d. q. 81. n. 1.

ZL 2

Porto

Porro, quod dixi de constitutione usu non recepta id disputari potest in constitutionibus seu declarationibus legum humanarum ceterum constitutiones seu declarationes legum divinarum, non eo minus veræ esse desinunt aut obligare quod usu non receptæ asserantur quemadmodum doctæ & subtiliter contra Cajetanum Navarrus annotavit *tract. de usuris n. 6. vers. Secundo Tom. 1.*

Utrum verò constitutiones promulgatæ cognitæ præsumantur videatur Menochius *lib. 2. præf. 3. per tot.* Item an constitutiones Pontificiæ afficiant Dominia secularia laicorum notatum est supra *lib. 1. q. 5. o. n. 39.*

QVÆSTIO LXVII.

Utrum coram Abbatibus fieri possit resignatio beneficiorum.

SUMMARIUM.

1. Distinguendum inter Abbates exemptos & non exemptos.	pleno iure subiectas.
2. Ab institutione ad destitutionem argui non potest.	4. Abbates Domini ordinarij Monachorum.
3. Abbates exempti habent Ecclesias sibi	5. Pleno iure possidere quid sit.
	6. Abbates renunciare debent in manibus superioris.

IN hac quæstione laudo Flaminium Parisium *de resign. benef. par. 1. li. 7. q. 15. per tot.* qui in hæc prope verba resolvit distinguendum esse inter Abbates non exemptos & exemptos quod Abbates qui exempti non sunt placuit non licere coram eis facere resignationes aut beneficiorum permutationes, quippe quod istis actibus jus interponendæ autoritatis non habeant collecti, quem sequitur Bellamera *de permutation. benef. 1. par. q. 9. Card. Clem. 1. n. 18. de renunt.* Tum quod hæc autoritas proprie sit juris Episcopalis *Io. Andr. 10. Monach. Germinian Franc. in c. 1. de rer. perm. in 6. Flaminus d. l. 7. q. 14. n. 16. 17. 18.*

2 Tum quod à facultate instituendi, non liceat arguere ad destituendi autoritatem *Flam. d. q. 14. n. 15. & seq.* adeo ut licet Abbates instituere possint in Ecclesiis sibi pleno iure subiectis, institui tamen non administrant nisi prius habita licentiâ diocessani cui subiectus est *Durandus de modo congregandi Concilium generale Rubr. 4. n. 35. & Rubr. 23. n. 1. & 3. Card. d. n. 18.*

Quo verò ad Abbates exemptos qui ius conferendi habent, ij autoritatem habent resignationes & permutationes admittendi *Abbas ca. quæstionum n. 4. de rer. perm. Franc. c. 1. n. 8. eod. in 6.* estque communis opinio teste Flaminio *d. q. 15. n. 3.*

3 Ratio est, quia Abbates exempti habent Ecclesias sibi pleno iure subiectas, ideoque ius Episcopale seu iurisdictionem quasi Episcopalem *Innoc. c. 2. vers. de Abbatibus de transl.*

transl. cap. Abbates in fine de privileg. in 6. glo. Clem. 1. verb. proprij de reb. Eccles. non a-
 lien. scripsi supra eodem lib. quest. 20. In jurisdictione enim Abbatia exempta & Epi-
 scopatus equiparantur ca. ne pro defectu §. statuiimus ubi glo. in ver. regularis cap. dile-
 ctus situs ubi glo. ult. in fine de concess. preb. de andos. reg. Cancell. 26. quest. 3. n. 8. cap. 1. ca.
 in singulis de statu Monach. Aret. conf. 63. n. 4. Flaminius d. quest. 15. n. 6. & lib. 2. q. 1. n. 66.
 dicitur enim Abbatia caput omnium Ecclesiarum regularium & omnium mona-
 chasterium de statu Monach. 10. Selva tract. de beneficio par. 1. q. 2. n. 49. Flam. d. q. 15. n. 7.
 Confirmatur, qui possunt destituere, possunt recipere resignationes Flam. d. q. 14.
 Abbates autem exempti possunt destituere Paris. conf. 12. n. 14. vol. 4. Gigu de crimi-
 ne laesa Majest. q. 19. n. 9. Ergo quippe quod habeant jus visitandi ex quo oritur &
 descendit potestas puniendi castigandi privandi destituendi Feder. de Senis conf. 55.
 Fel. cap. dilect. & 1. col. 2. de reser. cap. olim de accusat. cap. nemo dist. 85. Flam. d. q. 15. n.
 18. & seq.

Accedit, quod Abbates vere dicuntur prelati & ordinarij Monachorum c. nullus 4
 Monachus c. nullam potestatem 18. quest. 2. cap. quanto & ibi Innoc. & DD. de offic. ord. in
 quos majorem & pleniorum dicuntur habere potestatem quam Episcopus habeat
 in Clericos sue diocesis Abb. c. ad nostram n. 2. c. reprehensibilis & utrobique Franc. de
 appel. Fel. c. super literis n. 10. de reser. Mandos reg. Cancell. 24. q. 2. n. 4. in fine.

Insuper ejusmodi Abbates habent Ecclesias sibi pleno jure subjectas, quod im-
 portat visitationem correctionem institutionem destitutionem Paris. d. conf. 22. n.
 14. vol. 4. conf. 35. n. 9. eod. lib. dixi late supra lib. 1. q. 9. n. 6. & seq. Hinc ipsi possunt pre-
 stare auctoritatem alienationi rerum Ecclesiasticarum Abb. d. cap. quastum n. 4. glo. d.
 Clem. 1. in verb. proprij Redoanus de alienat. rerum Ecclesiast. Rubr. 26. n. 8. Rubr. 30. cap.
 1. n. 94. dixi supra eod. lib. q. 1. & seq.

Quo vero ad Abbates, renunciare debent in manibus superioris non vero in
 manibus subditorum Abb. c. ult. nos. 2. de renunt. ubi Butrio n. 3. Flam. d. q. 15. in fine.

QUESTIO LXVIII.

Quid si Ecclesia in temporalibus recognoscat Abbatem, in spiritualibus vero Epif-
 copum coram utro eorum erit expedienda resignatio.

Respondeo coram Episcopo Innoc. c. ult. in fine de renunt. Card. Clem. unica nu. 17.
 de renunt. Abb. d. c. ult. n. 3. vers. quare de presbytero Flam. de resig. benef. par. 1. li. 7.
 q. 15. n. 18. Ratio est, quia resignationes expediri debent coram superiore Ecclesiasti-
 co habente spiritualia Euf. tract. de visitatione l. 2. cap. 28. n. 12. Ruffiniacus tract. de be-
 neficio c. 14. n. 41. Flam. d. q. 15. n. 18. quorum semper potissima est ratio & velut magis
 digna

QV AESTIO LXIX.

Quæ sit vis clausulæ *to à quibusvis censuris ad effectum presentium absolventes.*

SUMMARIUM.

1. Tollit impedimentum proveniens ex censuris. tuor menses,
2. Hac clausula per oblivionem præsumitur præterita. 4. Hac clausula à legato usurpata non extenditur ad censuras Papæ reservatas.
3. Non prodest in sorte descendentibus per qua- 5. Non tollit irregularitatem.

PAUCIS respondeo, tollere omne impedimentum proveniens ex censuris *Rebuffin* *praxi benef. 1. par. Rubr. declaratio Bullæ novæ provisionis §. seq. absolventes n. 15.*
1 *Navar. conf. 28. n. 18. & 21. de sem. excom.* Concesso enim aliquo omne id concessum videtur sine quo illud expediri nequit, *D. Wamesius* in terminis hujus qualificationis *conf. 13. n. 7. & 8.* idque etiam si ejusmodi clausula non inveniretur adjecta, quia enim adjici solet præsumitur per oblivionem præterita *l. certi §. nummus in fin. de reb. creditis Wames. d. n. 7. & 8.*
2 Restringitur tamen, ut non profit infordecenti per annum, æquiparatur enim infordecentis hæretico *Mench. de arbitr. iud. casu 4. 6 per tot. signanter num. 60. Cont. Trid. 3. ff. 25. de refor. Ptolom. dec. 94.*
3 Restringitur secundo, ut non profit iis qui sustinuerunt excommunicationem per quatuor menses, idque per regulam *Cancell. 61. latam per Sixtum §. Rubr. de infordecentibus, idque secundum Flaminium de resig. benef. par. 1. lib. 4. quest. 3. n. 57.* cuius utar verbis. Statutum est ne præstetur occasio censuras ipsas vilipendendi, & infordecenti in illis & ne generales absolutiones appositæ in literis suffragentur his qui scienter excommunicationis sententiam per quatuor menses sustinuerunt ex qua regula satis colligitur quod excommunicato ita demum suffragatur illa absolutio quæ consuevit in literis Apostolicis de stylo apponi si non sustinuit excommunicationem ultra quatuor menses, nam illis elapsis hujusmodi absolutio non prodest & literæ sunt nullæ iuxta communem & vulgarem styllum. Ita tradit *Navarrus* id ipsum extendens ad alias quasdam excommunicationes quam vide in *ca. ita quorundam nota 11 n. 14.* idque cum à Papa scribitur secus verò si à legato quia cum non extenderetur ad censuras Papæ reservatas. *Navarrus not. undecimo num. 18.*
4 Restrin-

Restringitur 3. per hanc clausulam non censetur sublata irregularitas quemadmodum contra Sotum concludit & probat late Gregorius Sayrus, in suo Thesauro Theol. moralis lib. 1. ca. 1. n. 18. tom. 1.

QVÆSTIO LXX.
Quid juris si unum privilegium referat se ad aliud.
SUMMARIUM.

- 1. Distinctio an verba stent conditionaliter an causaliter.
- 2. Ex subiecta materia dividendum.
- 3. Libellus statutum, lex privilegium referens certitudinaliter aliam dispositionem non requirit illius apparentiam.
- 4. Confitens prout in tali instrumento de quo non constat nihil videtur confiteri.
- 5. Confessio ad instar privilegij de quo non constat, nihil valet.
- 6. Nisi fiat specifica relatio vel ex certa scientia.

Requens est ut multa in privilegiis exemptionum decernantur juxta tenorem aliarum literarum seu prout aut quemadmodum in alio privilegio concessum est, unde hic non immerito dubitatur de vi, & energia ejusmodi verborum & privilegiorum relativorum, qua in re ut in jure allolet repugnantes videntur esse sententia Innocentius in cap. Abbate n. 4. de verb. signif. censuit ejusmodi privilegia & verba relativa stare conditionaliter scilicet si ita est prout in tali privilegio continetur volens idcirco eum in uno privilegio sit mentio alterius privilegij necesse esse illud exhiberi de quo fit mentio.

At verò Ludovic. Rom. ut refert Felinus in cap. ex parte & 1. n. 10. cum Apost. de re-
scriptis fol. 68 Rom. cons. 336. distinxit inter privilegia & rescripta, ut in illis stent causaliter dispositive & de per se sicut cum quis condemnatur ad unum par caponum prout jus antecessores consueverunt Fel. d. n. 10. & DD. ibi citati qui articulus pendet ex his quæ supra plenius scripsimus lib. 1. quæst. 5. n. 10. In his verò conditionaliter Rom. d. cons. 336. glo. fm. in cap. quoniam Abbas de officio delegati. Mihi in hac materia plus placet opinio Felini d. num. 10. sic distinguentis indifferentè tam in privilegiis quam rescriptis aut contractibus. Aliquando dictiones relative juxta secundum, prout referuntur in materia quæ de novo aliquid disponendo concedit aliquid prout profertur in materia quæ de novo aliquid disponendo concedit aliquid principalis dispositionis continentis clare certū quid, non est referre se quasi conditionaliter ad aliud, unde etiam si illud non appareat ista falsa demonstratio non vitiat dispositionem Barib. l. eum qui S. Iulianus ff. de constit. pec. glo. d. cap. quoniam Barib. in extravag. ad reprimendum in verb. prout vers. ad cuius intelligentiam Aret. cons. 86 col. 3. Hinc

Hinc libellus, statutum, lex privilegium referens certitudinaliter aliam dispositionem non requirit illius apparentiam *Fel. d. n. 10 ubi allegat. Bal. Bar. & alia exempla textus ad litteram c. Abbate §. contra de verb. signif. ubi DD.* Aliquando vero fit relatio super eo de quo in privilegio aut dispositione per se aut clare non constat & tunc privilegium non valet, nisi illa relatio declaretur per illud ad quod fit relatio *l. si fit §. 1. ubi Barth. Dyn. & DD. ff. de leg. 1. l. legavit ff. de liber. legati ubi dicitur si concedo quicquid juris habeo in tali loco si non apparet quid juris ibi habeam nihil videtur concessum. Hinc confitens prout in tali instrumento de quo non apparet nihil videtur confiteri *Fel. d. num. 10. & 13. & ut inquit Abbas in cap. inter dilectos col. 8. de fide instr. ubi DD. & Fel. d. n. 13. & 14. & concessio facta admittat alterius privilegii, non subsistit eo non apparente vel data invaliditate ejus ad quod fit relatio. Secus autem si fieret specifica & certa mentio ejus ad quod fit relatio ab habente potestatem de novo concedendi *Abb. c. examinata de confirmat. utili vel inutili Fel. d. c. ex part. n. 14. vers. secus si sit DD. Auth. si quis in aliquo C. de edendo.***

Item nili relatio fieret ex certa scientia Principis bene informati, tunc enim declarationes relativæ interpretationem non admittunt conditionalem sed casualem, *de cap. examinato ubi Abb. & DD. & d. cap. quoniam Abbas ubi Imola col. 8. Fel. d. n. 10. tex. cap. Abbate §. contra de verb. sig. ubi DD. cap. penult. ubi Abb. n. 5. de confir. utili vel inutili Dominus VVamefus cons. 64. n. 2.* Inducitque præsumptionem clausulæ plenitudinis potestatis, & effectum derogationis omnium quæ in contrarium militent *Gail. lib. 2. obs. 36. n. 14.*

QVÆSTIO LXXI.

Affectans privilegium exemptionis an illo gaudere debeat.

SUMMARIUM.

1. Stulta est questio qua caret ratione dubitandi.
2. Affectans privilegium gaudere illo non debet.
3. Preventio iudicij procurata non juvat.
4. Appellare non licet à facto procurato.
5. Procurans commissionem causa est suspectus.
6. Legatio procurata caret sui privilegio.
7. Item affectans tres tutelas.
8. Item absentia affectata.
10. Generalis remissio non prodest præscienti.
11. Prodigens spe cessionis non juvabitur.
12. Percutiens clericum ut occasionem peregrinandi habeat pro absolutione frustrabitur sua spe.
13. Inimicitie affectata nihil obsunt.
14. Privilegia officialium non extenduntur ad

- ad affectantes officia.
- 15. Procurans ne citatio ad eum perveniat, habetur pro citato.
  - 17. Titulus procuratus non prodest.
  - 18. Electio procurata est nulla.
  - 19. Vocato delegato ad superiorem negotium non suspenditur si pars id procuravit.
  - 20. Procurans evocari non excusatur.
  - 21. Negligentia procurata non operatur devolutionem.
  - 22. Fideiussor pro aufugiente.
  - 25. Iudicem quem impetravi, recusare non possum.
  - 26. Depositio unius officij ut aliud assequatur, non prodest.
  - 27. Procurans ut in famulitium assumatur non iuvabitur.

Sulca & inanis questio (inquit Celsus) l. domitius ff. de testam. quæ non habet rationem dubitandi.

Itaque ut temeritas propositæ questionis evitetur, dubitationem movet regula generalis, affectatæ tem privilegium, aut quidvis aliud, gaudere non posse privilegio, seu beneficio rei quam procuravit, seu affectavit, quam regulam Iason & plerique alii non paucis exemplis illustrarunt, Iason. l. si ve. off. qui satid. cogant. l. 2. §. fin. ff. si quis cautionibus Paris de Syndicatu, ubi de affectante officium Nicellus in contor. l. glossarum concordia 6. numer. 104. Fallentia 63 Fel. fin. cap. num. 3. & seq. usque ad finem de testibus E quibus pauca hæc in praxi frequentia delibabimus.

Delinquens iurare se non poterit præventionem si procuraverit se præveniri & accusari, Bald. in l. si servus plurium l. si quos ubi Ang. & DD. ff. de leg. 1. Clem. 2. §. illis ubi glo. in verb. procuraverunt de penis Farinacius in pract. Crim. lib. 1. q. 7. n. 6.

Appellare nemo potest ab eo quod ipse fecit, aut fieri procuravit Nicellus d. fallent 63. Ang. conf. 203. per l. a sententia ff. de appellat.

Procurans sibi causam committi, recusari potest ut suspectus Archid. cap. si contrarium de officio deleg. in 6. Fel. d. c. fin. n. 4.

Legatio procurata nulla habet privilegia legationum, seu legatis concessa, Barth. l. si servus communis §. quod damno ff. de furtis Barbatia conf. 56. Nicell. d. n. 104. v. infra n. 9.

Affectans tres tutelas non excusatur l. spadonem §. sur ff. de excusat. tut. l. 1. & 2. C. 6 de his

- 28. Item assumens clericatum in fraudem fori.
- 29. Item conveniens ut reconveniat eoram eodem iudice.
- 30. Occasione affectati & captati lucri renuncians Societati tenebitur illud lucrum communicare.
- 31. Affectans exemptionem, gaudebit exemptione.
- 32. Circumstantia spei immunitatis non excludit affectante a participatione legis.
- 33. Clerici delinquentes spe immunitatis gaudent suo privilegio.
- 34. Peccans spe veniæ consequenda, per Bullam concedendam absolvi debet.
- 35. Idque nisi expresse, ni privilegio aliter disponatur.

OK
 LXXI
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35

- 8 de his qui sponte civilia munera l. ex sententia ff. de test. tur. l. uxori §. 1. ff. de falsi. Absentia affectata non iuvat. l. 2. ff. si quis cautionibus..
- 9 Legatio affectata non habet privilegia legatorum l. & qui data ff. ex quib. causi majores l. pen. C. quomodo & quando iudex v. supra n. 6.
- 10 Generalis remissio commissorum tempore Belli non prodest eis qui præcebeant futuram remissionem Bald. l. 1. §. hac actio ff. si quis test. lib. esse iustus ut Barb.
- 11 Prodigens bona spe cessionis bonorum cedere non poterit Angel. si quis ff. de cess. bon.
- 12 Percutiens clericum ut pro absolutione vadat Romam, ire non poterit cap. v. latum de sent. excom.
- 13 Percutiens testem ut ejus testimonium reculare possit prætextu inimicitiarum, nihil ei proderit Barb. l. 1. §. cum quis ff. de quest. Bald. Auth. si dicatur col. pen. C. de testibus in l. sed & si quis ff. si quis cautionibus l. 2. §. sed si agant ubi bonus tex. ff. de re iudic. Rom. l. facere col. 2. ff. sol. matr.
- 14 Privilegia data officialibus, non obtinent in procuracionibus officia Barb. l. univ. vers. C. de legat. lib. 10. Romanus l. si vero fallent. §. 6. ff. solut. matr. ubi vide.
- 15 Procurans nescire citationem habetur pro sciente & citato Clem. 1. de iudic.
- 16 Ignorantia enim affectata æquipollet sententiarum glo. c. 2. in verb. affectata de temporibus ord. in 6 glo. 1. cap. ad falsariorum de crim. falsi late Gaill lib. 6 obs. 48, per tot. significanter num. 18.
- 17 Titulus procuratus seu affectatus, non prodest ad finem aliquem expellendi Barb. l. sive autem §. si duobus ff. de publiciana.
- 18 Electio religiosi procurata est nulla cap. si religiosus de elect. in 6.
- 19 Vocato delegato à superiori negotium non suspenditur si pars id procuravit, pastoralis §. fin. de offic. deleg.
- 20 Is cui superior scripsit ut eum expectaret, si procuravit vocari à generali ordinis non excusatur Fed. conf. 3. Abb. ca. proposuisti col. pen. de foro compet.
- 21 Si Episcopus causa sit, aut procuret negligentiam Canonicorum, potestas non devolvitur ad eum jure devoluto Innoc. in c. irrefragabili in media glo. majoris de offic. ord. tex. cap. postulatus de concess. prebend.
- 22 Fideiubens pro eo qui postea aufugit, si curaverit eum banniri, ut excusetur ab eo præsentando non ei proderit Barb. l. si vero in pr. ff. qui satisfac. cog. Cui tamen subiliter advertebatur ibidem Fulgosius.
- 23 Commoditas data monacho capienti medicinam non habet locum in eo qui volens sine necessitate eam capit. Io. Andri. in cap. ad monasterium super verb. medicina. de statu Monach.
- 24 Si aliqui habentes privilegium non solvendi quartam de legatis factis pro emendis equis, & procurant ut relinquuntur, ex illa causa tenentur solvere quartam e. in nostro ubi glo. ver. dolo de Sepult.

Judicem à se vel à procuratore suo impetratum non potest quis recusare c. offera 2 f
tur 3 q 3. cum olim de causa poss. & propr. c. olim & 2. de offic. deleg. Nicell. d.
propter iniquitatem personæ cap. super questionem §. verum de offic. deleg. Nicell. d.
num. 104.

Statutum disponens quod Scabinus non possit esse consul, si deponat officium 26
ut esse possit, hæc affectatio & procuratio reddet eum incapacem Barth. l. 2. per illum
tex. C. de primicerio li. 12 Barth. d. l. universi Rom. d. fall. 36.

Procurans in fraudem jurisdictionis ut assumatur in familiam exemptorum, pri- 27
vilegio familiaris seu exemptionis gaudere non poterit glo. Marg. in cap. licet de pri-
vilegiis in 6. dixi supra lib. 1. q. 30.

Assumens clericatum in fraudem fori seu delicti commissi, privilegio clericali fo- 28
ri gaudere non poterit Bart. l. 1. n. 3. vers. aut fecit se clericum ubi Dyn. ff. de penis.
Conveniens aliquem coram iudice, ut coram eodem reconveniri possit, detecta 29
fraude cessabit reconventio, dixi supra lib. 2. q. 29. n. 14.

Qui occasione affectati & captati lucri, Societati renuntiat Societati lucrum il- 30
lud affectatum communicare tenebitur Mudeus in l. actione §. diximus n. 3. ff. pro so-
cio sol. 17. regulariter enim affectata & captata non ita profunt ut ulro obvenia-
tia Mudeus d. num. 3.

Et quidem hæc rationes quas exemplatim attulimus, occasionem dubitandi præ- 31
buerunt, quibus tamen non obstantibus cum Navarro tract. de iubileo & indulgenti-
is notab. 34. num. 6. vers. tertia questio. censuimus, affectantem privilegium exemptione
gaudere.

Ratio est, quia circumstantia spei immunitatis, non excludit affectantem aut de- 32
linquentem à participatione legis dispositionis, aut privilegii eam concedentis, Na-
varro loco citato.

Hinc clerici & alij exempti à jurisdictione laica, committentes crimina spe im- 33
munitatis integræ aut partialis concessæ per c. si quis suadente 17. q. 4. c. 2. c. si dili-
genti de foro compet. non amittunt exemptionem, sed quotidiana experientia eos
gaudere exemptione animadvertimus, quod etiam in regularibus exemptis qui spe
veniarum delinquant responsum est, Navarro d. n. 6. vers. tertio.

Et generaliter traditum est, peccantem spe veniarum consequendæ per Bullam con- 34
cessam vel concedendam, posse nihilominus virtute illius absolvi, nisi in Bulla ex-
presse contrarium statuatur Navar. conf. 36. num. de sent. excommu. par. 2.

Quod tamen limitandum est, si in privilegio exemptionis exprimat quod 35
spe exemptionis peccantes ea gaudere non debeant, quemadmodum apud eundem
Navarrum notatum est, d. n. 6. vers. tertio, quia in fine Martin. Ledesinius n. 2. 4. q. 2. 5.

113.

164 2

QVAB-

QVÆSTIO LXXII.

Exempti an aliqua ratione coram ordinario arrestari possint.

SUMMARIUM.

1. Arresta exorbitant à iure, proinde sunt prohibita.	coram ordinario.
2. Sunt obliqua citationes quæ resolvuntur per comparationem.	4. Per satisfactionem iudicio sisti non provigatur iudicium.
3. Bona exemptorum arrestari non possunt	5. Per iudicium ex necessitate susceptum non oritur litis pendentia.

- 1 Arresta hodierna recedunt à communi iure, proinde regulariter prohibita sunt, nisi iure speciali privilegio, aut consuetudine permitta appareant *Molin. ad consuet. Parisien. tit. 2. §. 52. n. 2.*
- 2 Ea nihil aliud sunt, quam obliquæ citationes, & in ius tractiones, quæ ideo relaxantur per comparationem illius cuius bona sunt arrestata, resolvuntur quæ in simplicem citationem, data cautione de stando, seu sistendo se juri *l. fideiussor. §. fin. ff. qui satisd. cog. Everard. cons. 102. VVames. cap. meminimus 9. num. 2. & 3. de appell. Unde, cum exemptiones hodiernæ, personas exemptorum & eorum bona respiciant, quippe quod bona personæ quodammodo cohæreant, sit ut eodem privilegio quo personæ frui debeant, atque exemptione gaudere *cap. Ecclesiarum servos 12. quæst. 2. glo. c. fin. de vita & honest. Cler. Rebuff. ad consuet. reg. de literis obligatorijs art. 2. glo. 1. nu. 106. Gaill. li. 2. obs. 124. num. 17.**
- 4 Itaque per satisfactionem exemptorum arrestatorum relaxantur arresta bonorum manente adversus eisdem solo effectu citationis, quæ ratione exemptionis nullius est roboris & effectus, tum quod per satisfactionem iudicio sisti non auferatur facultas privilegij declinandi iudicem *d. l. fideiussor in fine pr. ff. qui satisdat. cogant latè Peckius de iure sistendi cap. 15. per tot. & cap. 35. nu. 2. Caroctus sing. 173.* Tum quod is qui iudicio se sistit & comparat, privilegium suum allegare possit *l. si quis ex aliena ff. de iudicij Caccialuppus tract. de debitore suspecto q. 15. n. 2. & 3.*
- 5 Non enim inducitur litis pendentia (inquit Sangerus) propter iudicium ex necessitate [ut est arrestum aut captiva] susceptum *Sang. tract. de exceptionib. cap. 12. de exceptione litis pendentia n. 8. Peck. d. ca. 35. n. 2. & cap. 36. nu. 3. & 4. Cavalc. decis. 1. nu. 18. & decis. 13. n. 4. par. 1.*
- Tum quod arrestatus ius habeat revocandi domum *VVames. d. num. 2. & 3. per l. hæres absens §. ult. ff. de iudicij,*

QVÆSTIO LXXIII.

Monachus à suo praelato malè tractatus, aut irrationabiliter à cura cui præfectus fuit, ad monasterium revocatus, an, & coram quo agere debeat.

SUMMARIUM.

1. Monachus agere potest contra Abbatem & ab eo appellare.
2. Regularis præsentatus ad Ecclesiam parochialem, revocari potest.
3. Monachus præsentatus ad aliquam Ecclesiam non liberatur à voris.
4. In superiore rationabilis causa quando præsumatur.

Respondendo agere posse non apud quemvis iudicem, sed apud competentem Abbatem, eum scilicet qui Abbatem superior est & competens, ei enim supplicare, ad eumve appellare potest Monachus à suo Prælato inique tractatus. *Io. Andr. & Gemin. in ca. cum singula de præb. in 6. to. de Imola Clem. 1. nu. 4 de suppl. negl. prælat. to. VV. amestius conf. 65 nu. 8. to. I. Navarr. de Regularib. commentario 2. nu. 27. 61. 63. & com. 3. nu. 51. ubi tradit sese an appellare possit à suo superiore, dicitque quod sic, quia generales, aut superiores ordinum iurisdictionem habeant in inferiores prælatos, dixi supra lib. 1. quest. 17. num. 22.*

Porro, parergos dictum sit, quod præsentatus à Prælato regulati ad Ecclesiam parochialem, possit per eundem sine consensu Episcopi removeri. *cap. 1. de Capell. Monach. in 6. VV. amestius d. conf. 65 numer. 10. Navarr. d. comment. 2. nu. 65. vers. addo octavo.*

Nec enim Monachus sic præsentatus liberatur à iugo, & obedientia sui claustrum, quin à superiore suo quandoque ex causa rationabili ad Monasterium revocari possit. *Fed. de Seno conf. 134, cap. cum ad monasterium §. labes cap. 2. §. priores de statu Monach.*

Dixi, ex causa rationabili, si enim invidia, æmulationis, aut vindictæ causa id faceret, iure de suo praelato expostulare, & adversus ipsum superiori supplicare possit. *Navarr. d. com. 2. n. 65. vers. addo octavo.* Quod quando præsumatur, compendij causa hauriatur à Navarro, quem iam citavimus.

QVÆSTIO LXXIV.

Appellatione diœcesis quœnam comprehendantur.

PAucis distinguendum, an diœcesis fiat mentio in materia favorabili aut odiosa, si in favorabili comprehendatur civitas, si vero in materia odiosa, qualis est hæc exemptionum, minimè quam materiam Petrus Andreas Gammatus ad cap. unicuique num. 106. & seqq. de rer. permut. in 6. vol. tract. 15. fufius persequitur adde DD. cap. Rodolphus de rescript. Abb. cap. cum cõtingat, n. 2. cum Apost. de foro cõpet. Cõpost. d. ca. Rodolphus An autè monasterium cõprehendatur, si v. g. Pontifex mandat Episcopo alicui ut provideat de beneficio suæ diœcesis, resolvitur apud Compostellam in c. Abbatem cogi verb. diœcesis de rescr. Cum distinctione an monasterium cum Ecclesiis sit exemptum, an non; item an Episcopi iurisdictione excitetur, an non, apud quem vide, satis enim est digito illum ostendisse,

QVÆSTIO LXXV.

Usurpantes iurisdictionem in exemptis, an incidant in aliquas censuras

SUMMARIUM.

1. Incidunt in censuras.	ni quali acunq̃, obrudantur privilegia.
2. Nisi ignorantia excuset.	6. Iudices Gallie an iudicare possint clericos super delatione armorum
3. Advocati usurpantium an incidant in censuras.	7. Patientes se trahi in ius coram alio quâ Pontificio, an incidant in Bullam Cœna Domini.
4. Verbi præsumserit, energia.	
5. Nemo eximitur à Bulla Cœna Domini.	

Incidere in censuras Bullæ Domini apparet ex illius textu excom. 20. in hæc verba: Vel iura ad ipsam Rom. Ecclesiam pertinentia dictæ Ecclesiæ Rom. mediâ, tẽ vel immediatè subiecta, nec non supremam iurisdictionem in illis nobis & eidem Ro. Ecclesiæ competentem de facto usurpare, perturbare, retinere & vexare varijs modis præsumunt, nec non ad hærentes favores, defensores eorum, seu illis auxilium consilium vel favorem quomodolibet præstantes. Diximus autem hætenus frõquenter exemptos esse speciales filios Ecclesiæ Rom. li. 1. q. 1. n. 17. ac illius iurisdictioni specialiter esse subiectos atq; reservatos dixi lib. 2. q. 5. n. 12. Quod non modo verũ est, si temporalia iura Ecclesiæ Rom. usurpentur, sed etiam si quæcunque spiritualia, quemadmodum fufius apud Gregorium Sayrũ traditum est in Thesaurò Theologiæ moralis

notabilis li. 3. c. 21. & 24. n. 5. par. 1. Idque nisi ignorantia excuset, qua de relectorem 2
ad eundem Sayrum late disputantem remittimus d. par. 1. cap. 18. n. 24. & 31. cum
segg. Navarr. in Manuali cap. 27. nu. 16.

Utum autem advocati & defensores usurpantium hæc iura Rotæ. Ecclesiæ inci- 3
dant in eandem censuram dubitatur. Certè si scienter defendant & tæantur, nemo
dubitaverit Archid. ca. quicumque de heretic. in 6. Silvester verb. heresis 1. n. 10. q. 7. Al-
phon. Vivald. in expositione Bullæ Cæne Domini nu. 7. & ibidem Toletus §. 1. Advocando
enim dicitur quis auxilium & favorem præstare Anania c. si adversus n. 2. & 5. de her-
eticis. Dolus autem, scientia, & intuitus usurpationis requiritur, velut de patronis 4
hereticorum, per DD. iam laudatos proditum est, add. Sayrum d. li. 3. c. 5. n. 9. utitur
enim Bulla verbo præsumperit, quare ad instar legis non comprehendet eum, qui
absque dolo vel contemptu bona fide, vel simpliciter contravenit Card. Clem. 1. q. 39.
de privileg. Navarr. de alienat. rerum Ecclesiasticarum n. 16. Carocius sing. 973.

Ad eò autem verum est usurpatores prædictos incidere in censuras Bullæ Cæne 5
Domini, ut nemo ab illius pœnis etiam si regali fulgeat splendore eximatur Sayrus
d. li. 3. c. 25. n. 10. & 11. vide tex. Bulla verb. non obstantibus etiam si Pontificali Imperiali
Navarr. in Manuali c. 27. 72. in fine. Idque etiam si prætenderentur privilegia remunera-
toria, aut per viam contractus, potest enim Princeps, seu Pontifex iusta ex causa
pro suo arbitrio ea revocare, dixi supra lib. 3. q. 1. n. 9. & 10. Sayrus d. n. 10. & 11. Navarr.
v. cons. 1. nu. 2. de foro compet.

Qua ratione censuit Sayrus d. n. 10. contra Navarrum in Manuali c. 27. n. 71. Iu- 6
dices Galliæ iudicantes clericos super armorum delatione, & quibusdam alijs in ca-
sibus, incidere in Bullam Cæne Domini ex eo quod verba Bullæ sunt clara, nec opus
habeant ut pro interpretatione ad Summum Pontificem recurratur, quod tamen
cum Innocentio in ca. noverit de sent. excom. temperaverim, si ea contra Ecclesiæ li-
bertatem tendere ignorentur, ignorans enim invincibiliter (inquit & probat Sayrus
d. par. 1. li. 1. c. 18. n. 31.) Canonem Papæ, imponentem excommunicationis pœnam
pro delicto, lege etiam divina damnato, excommunicationem non incurrit, etiam si
licet factum illicitum, & damnatum, ut supra ex Navarro probavimus. Ratio præ-
missorum est, quia ejusmodi usurpationes tendunt contra Ecclesiasticam libertatem
Franc. 6. 1. in pr. de privileg. in 6. Franciscus de Platea tract. de excommunicat. §. 30. Abb. 7
c. sanè n. 3. cum add. de excessib. prelator. Porro, non modo usurpantes iurisdictionem
Romanam incidunt in Bullam Cæne Domini, sed etiam ij omnes, qui eam usurpa-
ri, & se coram alio quam Pontificali iudice in ius trahi patiuntur Navarrus cons. 1. n.
81. q. 42. de constit. cum enim non trahantur in viti, consilium & favorem præstare vi-
dentur, quod per Bullam prohibitum est, Navarr. d. n. 81.

QVAESTIO LXXVI.

Vtrum privilegia mendicantium quoad facultates absolvendi in foro conscientiarum, sint sublata per Concilium Tridentinum.

SUMMARIUM.

1. *Mare magnum non est per Conc. Trid. revocatum, nisi in quantum Concilio repugnat.*

ALiena non est ab hoc tractatu quaestio, quam P. Martinus Delrio Societatis IESU omnia iuga scientiarum omnium de Encyclopedia illustris investigat.

Num mendicantibus ordinibus virtute suorum privilegiorum etiam majorum, quibus eis promittitur quoscunque & undecunque ad eos venientes absolute ab omnibus peccatis & censuris etiam Papae reservatis, exceptis ijs, quae in Bulla Cænae Domini continentur, an inquam ijs liceat absolvere à reservatis Episcopalis casibus post Concilium Tridentinum.

Pro negativa parte sunt præ ceteris Felicianus Episcopus Sca lensis in *suo tract. de censuris* & Alphonsus Vivaldus in *Candelabro aureo tit. de absolute num. 52. Navarr. in Manuali cap. 27. Miscell. l. n. 366. vers. quintum Card. Clem. dudum de sepult. his potissimum argumentis.*

Primo, Cardinalis sancti Sixti testatur quibusdam suis Epistolis Gregorium 13. respondisse Borromeo, & Paleotto Cardinalibus, regulares hoc amplius non possessionem virtute suorum privilegiorum, idque ex sententia sacrae Congregationis ad declarationem Concilij Tridentini, quod postmodum in Synodo Mediolanensi usu receptum est *Concil. Mediolanen. 3. de pœnit. sacram. pag. 25. Borrom. in instruct. pastor. pag. 153.*

Secundo, Innocent. 6. & Clem. 8. suis Jubileis concedunt regularibus casus Episcopis reservatos, ergo extra jubileum hi casus eis concessi non videntur.

Tertio objicitur Clem. dudum de sepult. & Clem. 7. de privileg. quibus probari videtur non esse maiorem auctoritatem regularium quam parochorum.

Veruntamen, placet magis affirmativa sententia, pro qua non desunt rationes nixæ gravibus auctoritatibus *Ambrosius Carolus in disputatione de ministro Sacram. art. 16. & 91. Navarrus Fumus Henriques Medina allegati apud Vivaldum d. tit. de absolute num. 27. 32. & 35. Delrio de Magia lib. 6. ca. 1. sect. 3.* Idque indistincte verum in foro interiori, in foro vero exteriori nisi Episcopus casum sibi reservasset addita excommunicatione latae sententiae *Fumus verb. absolute num. 21. usque ad nu. 26. in aurea armilla Delrio disquisit. magic. lib. 6. cap. 1. sect. 3. H.*

Probatur hæc conclusio, quia casus episcopales sunt minores casibus Pontificiis cum

tum ergo Pontifex concedat suos qui majores sunt, videtur enim concedere minores *cap. cui conceditur de reg. iur. in 6. Praes in locis legalib. loco à maiore ad minus, & è contra, & à concessione cedentis ad concess. anteced. & è contra.*

Secundo, Pontifex his privilegiis concedit à casibus Episcopis reservatis *glo. c. 7. de penit. in 1. arg. Clem. super Cathedram de sepulturis.*

Tertio, facultate eligendi confessorium concessa qui absolvat ab omnibus casibus, is absolvere etiam poterit à casibus Episcopalis *Vivaldus ubi supra n. 37. & 52. Ergo eadem ratione & maiori idem operabuntur privilegia religiosis immmediate à sancta Sede concessa.*

Quarto, quia (utur verbis P. Delrio *ubi supra*) nec Concil. Trident. nec Greg. 13. privilegia hæc quoad omnes ubique religiosos aperte revocant, quod erat necessarium *Vivald. ubi supra n. 35. De Concilio Trid. id fateretur Vivaldus n. 40. illud c. 7. sess. 4. tantum tribuere Episcopis facultatem reservandi casus quoad suos subditos, sed regulares isti non sunt illorum subditi, sed immediate subditi Sedi Apostolicae, quemadmodum late supra notavimus lib. 1. quest. 17. per tot.*

Unde etiam infert idem Vivald. Bulla Pij IV. quæ Conc. Trid. additur non esse revocatum hoc privilegium, eo quod mare magnum duntaxat in hac Bulla revocatur quoad eam in quibus repugnat Conc. Trid. Concilium vero non invenitur religiosos quoad hoc ordinarij subdicere, nec etiam revocare hæc eorum privilegia, quare non repugnat hoc quædam privileg. Concilij decretis, nec est à Pio V. revocatum, quoad Gregor. vero 13. idem Vivald. n. 44. optime ostendit idem dicendum, nempe nusquam ulla Bulla vel motu proprio dicta privilegia revocasse, imo illa qua privilegia concessa per Pium V. religiosis videtur restringere, hæc de quibus agimus in suo robore relinquit, cum ait eam deinceps atque decisionem pro subjecta materia futuram esse, quæ si ex iure veteri, si ex dictis sacri Concilij decretis, si ex aliis ante dictarum literarum & constitutionum editionem erat, & si ipsæ non emanassent, futura fuisset, ad quam dispositionem & decisionem suumque pristinum statum illa omnia reducimus, cum ergo antiquo iure religiosi habeant facultatem ab omnibus his casibus absolvendi *Clem. audum de sepulturis* in quo revocatur & annullatur extrayag. inter cunctas de privilegiis (dummodo sint juxta Concil. Trid. Episcopo præsentati *sess. 4. c. 7.* neque hoc illis Concil. Trid. ademerit, & Greg. 13. verbis illis omnia sicut erant ante Pij V. constitutionem reliquerit, consequens est, ut per Episcopos huic privilegio sine nova Pontificis Max. permissione derogari non posse, cum in superiorem suum Episcopum Episcoporum jus non habeant.

Ad argumenta paucis respondeo, ad primum Confessionem sanctæ memoriæ Boromeo factam personalem & privilegiatam esse, proinde non extendam de persona in personam, nec de loco ad locum *cap. quod aliqui de reg. iur. in 6.*

Bbb

Ad

Ad secundum, negamus peculiariter tempore iubilæi concedi regularibus cetera reservatos, sed indistinctim quibusvis alijs sacerdotibus.

Ad tertium, in iuribus ibi allegatis quando Papa negat religionis maiorem potestatem quam parochis, loquitur tantum in alijs rebus, non vero in pertinentibus ad sacramentum poenitentiae, & in Clem. 1. de privileg. vetat tantum regulares absolvere sine privilegio ab excommunicatione iuris reservata v. *Silvest. verb. excommunicatio 7. casu 14. Tabiena excommunicatio 5. casu 5. Caiet. eod. verb. cap. 64. Navar. in Manuali cap. 27. n. 101.*

 QVÆSTIO LXXVII.

An si Episcopus Regulares sibi præsentatos admittere nolit, possint non obstante reiectione vacare confessionibus audiendis.

SUMMARIUM.

1. Consensum non sufficit petere, nisi impetretur.	3. Expetit iura iuribus concordare.
2. Aliud in præsentandis & quibusdam alijs casibus.	4. Posteriores leges declarantur per priores.
	5. Ratione mora receditur à communi iure.

Dubitandi occasionem præbet textus Concilij Trid. sess. 23. c. 15. de refor. disponens regulares quamvis exemptos, præsentandos esse ordinarijs antequam confessionibus vacare possint, nec satis videtur præsentare, sive nominare, nisi consensus & autoritas ordinarij impetretur *glo. Clem. dudum §. ac deinde in verb. præsentare de Sepult.*

Quia ut latè probat Peckius de testam. coning. l. 3. c. 2. n. 1. cū requiritur alicuius consensus, non sufficit petere, nisi impetretur, paria enim sunt non petere, vel non petere, & non impetrate. l. 2. c. de in ius voc. *glo. quam sit de elect. in 6. Gem. in cap. si religiosus de testam.*

Verum, omittā superfluitate disputationis concludo cum Navarro in Manuali c. 27. miscell. l. n. 26 3. vers. tertium quod Episcopo nolente sine iusta causa admittere præsentatos, eos posse omnia perinde exercere atque si admissi & autorati essent, nec videtur obstat Concil. Trid. d. c. 15. Tum quia huiusmodi præsentatus, & sine cauta ab Episcopo reiectus, habetur pro approbato, ad instar regularis petentis licentiam transeundi ad strictiorem regulam, quæ si sine causa negetur, habetur pro donata *cap. licet de regularib. qua de re vide supra eod. lib. cap. 12.* Et ad instar etiam Abbatis, qui si ter petat benedictionem ab Episcopo, si Episcopus eam neget, Abbas habebitur pro benedicto, seu benedictio habebitur pro concessa *c. 1. de suppl. negl. prælati.*

pralat. Navar. d. n. 264. Tum quia Conc. Trid. non videtur derogavisse iuri communi, & conciliari nequit Concilio Lateranensi, quod opus esse abrogationem iuris aut concilij tradit Fel. c. nonnulli de rescr. & diximus satis supra lib. 1. quest. 50. num. 33.

Tum quod expediat jura iuribus concordare c. cum expediat de elect. in 6. post sunt autem hæc jura commodè concordari, dicendo quod Conc. Trid. limitetur per alia duo prædicta ob rationem specialitatis, quæ colligitur ex eis verb. ad fræ-

nandam aliquorum Episcoporum duritiam in d. c. 1. de suppl. negl. pralat. Cum & posteriores leges declarentur & limitentur per priores l. sed & posteriores ff. de legib. Tum postremo, quia si expectanda esset licentia Episcopi, mora forte esset periculum allatura Abb. cap. cum in veteri col. pen. de elect. Peckius d. ca. 2. n. 2. quo calu recedi solere à iuris solemnibus superius in alienatione rerum Ecclesiasticarum tradimus lib. 4. quest. 1. numer. 8.

QVÆSTIO LXXVIII.

Ad impetrandam alicui exemptionem, an opus sit mandato.

Missæ disputatione dicendum est opus non esse, teste Navarro, à quo amplior huius articuli explanatio peti poterit conf. 2. per tot. & signanter n. 4. de rescriptis. Quid autem in alio genere rescriptorum obtineat, apud eundem discutitur, d. conf. 2. & 4. nu. 2. usque ad finem eod. tit.

QVÆSTIO LXXIX.

Adiunctiones quinquennales, actiones hypothecariæ, seu reales, an contra exemptos proponi possint coram iudice laico, loci ordinario?

Distinguendum est inter Ecclesiastica bona, & temporalia: & questio hæc adeo intricata, ut cum Poëta dixerim:

Doctorum litem hanc fecit discordia longam. 20
Asimilemque iugis locis quæ Gordius olim. 21
Nervis atque torvis Phrygi suspendit ad aram. 22

Ideo in hoc labyrintho Thelet filo opus erit, quod in promptu ex doctissimis Navarri scriptis delumens Navarr. in cap. novit. notab. 3. & 6. de iudic. & in comment. de usuris num. 106. Restaur. tract. de imperat. quest. 50. per tot. Distinguendo igitur inter Ecclesiastica exemptorum bona & merè temporalia, sive patrimonialia Eccle-

OK
LXXVIII
LXXIX

Ecclesiastica que erepta sunt ab omni iurisdictione nedum laica, sed & Episcopali, velut toto hoc tractatu satis probatum est; At vero temporalia, seu patrimonialia neququam, nec enim est in potestate pontificis ea eripere à iurisdictione iudicis secularis, paucis quibusdam casibus exceptis, quemadmodum supra fucendū probavimus lib. 1. quest. 5. nu. 39. Adde Navar. conf. 2. n. 12. & 14. qui filij (aut legitimi) DD. ea per venerabilem extra cod. sic eadem iuris proportionem definitum est clericos in rebus fori privilegio non gaudere, sed penitus iudici laico subiacere *Canon. Aurb. clericus vers. sed nunquid C. de Epif. & cler. Ausp. de potest. secul. super Ecclesiast. reg. 2. num. 5. & seq. & numer. 27.* quia ratione patrimonij clerici subiungunt Principi, vide pulchre Petrum à monte in *Monarchia Conciliorum tit. de Imperatorie Majest. origine q. 4. n. 1. & 2. Navar. conf. 5. num. 1. de immunit. Eccles.* Divisum enim imperium cum Jove Cæsar habet.

 QUÆSTIO LXXX.

Ius patronatus si ad exemptos perveniat, ad quem spectabit institutio.

Dico paucis, ius instituendi spectare v. g. ad Abbatem exemptum in Ecclesijs sibi pleno iure subiectis, *cap. in Lateranensi ubi Abb. de prebendis*, si tamen ius patronatus ad exemptos transiret, puta cum universitate aliqua, institutio ad eos non transibit, sed manebit illius ad quem antea pertinebat, quia in eos non potest plus iuris transferri, quam habebat transferens *ca. cum seculum de iure patron. Roccus de curte tract. de iure patr. in verb. competens alicui num. 70.* debent quippe patroni exempti ordinandos Episcopo præsentare *Paulus de Civitatis tract. de iure patronat. articulo 3. sexta partis num. 79. quest. 45.*

 QUÆSTIO LXXXI.

Praelatus si certis casibus possit subditos subicere ordinario, an possit seipsum,

Solutio huius quæstionis pendet ex Theoria quam tradit Io. de Lignano *Clem. Sacerdotes de statu regulari, in cap. magna de vot. Petrus de Palud. in 4. dist. Alphon. sus à Casarubios in compendio privilegiorum fratrum Minorum, verb. accedere ad monarchia, vers. tandem quo ad præmissa, ubi pulchre Corduba distinguit inter actus iudicariæ potestatis, & actus superioritatis, apud quem videri poterit.*

QV. A.

QUÆSTIO LXXXII.

Implorato contra exemptos brachio seculari, an pareri debeat.

SI Papa impetratur, nemo dubitaverit, *Navarrus in relect. cap. cum contingat. Summ. 1. de rescriptis.* Si verò ab ordinario, aut alio qui imperium vel iurisdictionem in exemptos non habet, pareri non debet, *Barthol. Fumus in aurea armilla verb. index, p. 15 dixi sup. eod. lib. q. 39.*

Cum enim brachium seculare impartitur cognoscere possit de nullitate sententiae, sicut executor mixtus *Navar. d. remed. 1. nu. 8. dixi sup. lib. 2. quæst. 44.* merito executionem sententiae nulliter in exemptum lata subterfugere potest. Qua de re tamen valde controversi refert *Gravatus ad Vestrum in praxi Rom. lib. 8. cap. ult. nu. 4. & seqq.*

QUÆSTIO LXXXIII.

Exemptus coram quo petere poterit restitutionem in integrum.

SUMMARIUM.

1. Restitutio petenda regulariter coram iudice rei.
2. Quid in exemptis.
3. Duo specialia non possunt concurrere circa idem.

Restitutio in integrum coram iudice Rei regulariter est impetenda *l. 2. C. ubi, & 1. apud quem ubi Barth. Marant. de ord. iudic. par. 6. act. 2. in decis. n. 201.* quod restringitur, nisi Ecclesia, aut clericus restitutionem peteret; tunc enim non sortietur farum rei laici, sed Ecclesiastici iudicis, qui restitutionem petentis competens est, *Marant. d. n. 201. Franc. cap. 1. num. 7. de restit. in integ. in 6. Abb. cap. ad nostram de reb. Eccles. non alien. per cap. ult. de rest. in integ. Quid autem in exemptis? Idem quod de clericis affirmasse videtur Innocentius ca. cum sit de foro compet. Rom. sing. 112.* Dum extendit præactam decisionem ad omnem eum casum, quo quis speciali aliquo privilegio munitur, uti retulit *Peckius cap. 1. ampliat. 7. de restit. in integ. in 6.* At vero contraarium fusa disputatione sustinuit *Barbatus in d. ca. 1. hæc potissimum ratione, quod si id concederemus, duo specialia circa idem concurrerent, quod iura non admittunt. l. 1. C. de totis promiss. l. si quando C. de inoff. testam. fusi hoc axioma explicat & distinguit Menochius lib. 1. præsumpt. 47. num. 6. & seqq.* Si quidem speciale restitutionis privilegium concurreret cum privilegio non sequendi forum Rei, Quam

Bbb 3

Quam sententiam Peckius *d. ampliat.* 7. tacite videtur amplecti, dum postremo eam recensuit, quippe cum Doctores plures referunt opiniones eam amplecti censentur quam ultimo referunt, licet hoc aperte non profiteantur *Fel. c. 1. nu. 5. v. 1. 4. nota. de constit. glo. l. qui situm ff. ad Trebel. Rom. cons. 13. Bald. c. 1. an apud iudicem vel Dominum Caroc. sing. 3. 6.* Quæ opinio Barbatij, etiam si vera esset, non procederet in ea specie exemptorum, quæ neque passivè neque activè alterius iurisdictionem prorogare possunt, de quibus abunde supra *lib. 2. quest. 5* qui exemptione gaudere clerum secundarium dicecensis Leodiensis ibidem tradimus.

 QVAESTIO LXXXIV.

Exemptiones universales, an motu proprio, an ad postulationem concessæ præsumantur.

Privilegia præsumi ad postulationem partium concessæ regulariter traduntur est. *DD. ca. si motu proprio de præbend. in 6. l. 1. C. de petit. honorum sublati lib. 10.* quæ regula restringitur in exemptionibus universaliter concessis, quemadmodum libro secundo *q. 19. n. 5. in fin.* notavimus, eæ enim motu proprio, sicut & cum sit mentio meritorum, concessæ esse præsumuntur *Rebuff. de privileg. scholar. privileg. 178.* quod confert ad multa, sunt enim multæ inter privilegia motu proprio & ad postulationem partium differentia, de quibus post *Rebuffum d. privileg. 178.* affatim per *DD.*

 QVAESTIO LXXXV.

Princeps an manum injicere possit, seu rationem exigere coram ordinario ab Oeconomo suo qui exemptus est.

SUMMARIUM.

1. Princeps iudex est suorum subditorum.	delinquentes,
2. Generali dispositione Papa non comprehenduntur exempti.	4. Clerici ratione administrationis subijciuntur Principi.
3. In causis feudatibus Princeps est iudex suorum subditorum.	5. Diverso iure quis censeri non debet.
Laicus punit clericos in officio coram se	6. Princeps si impleret brachium seculare an parere debeat.

Pro affirmativa est, quod Princeps cum actotis partes sustinet, iudex sit suorum subditorum, nisi icto fœdere seu privilegio aliter statutum sit. *Fel.*

vel. cum venissent num. 5. & Abb. cap. novit. num. 6. de iudicijs late Restaur. de imper. num. 4. & num. fin. Deinde, quod sub reservatione aut generali dispositione Papæ non comprehenduntur Principes cap. fin. ubi DD. de off. deleg. in 6. cap. ne aliqui de privileg. in 6. Reg. Cancell. Innocentij octavi ubi Gomes. & Iulij 2. parte 9. Spec. de rescript. S. ratione autem causa num. 5. non enim si ea solet extensio ad maiora expressis cap. Sedes Apostolica ubi Compost. & DD. de rescript. dixi supra lib. 2. q. 2. nu. 11. Et ea quæ specialia nota digna sunt, nisi specialiter exprimentur censentur omnia l. item apud la. bonem §. editum ff. de injurijs Compost. ca. Rodolphus de rescript. Videmusque clericos ratione administrationis rerum secularium coram iudice laico conveniri posse Pontificis de iurisd. temp. sup. person. Eccles. arest. 6. Maynard. not. ab. quest. lib. 2. cap. 1. nu. 3. num. 1.

Præterea Princeps in causis feudalibus iudex est clericorum, qui alioquin divino iure excepti sunt. DD. cap. extranmissa cap. verum de foro compet. ceterorum de iudicijs Aufer. de potestat. seculari super Eccles. Reg. 2. limit. 1. nu. 2. & seqq. Gaill lib. 1. obs. 30. num. 5. & seqq. Ergo, ab identitate rationis idem hoc in casu iudicandum, cum vassalli & exempti iudicentur a parisi dixi lib. 1. qu. 45. nu. 5. Equiparatorum enim idem est iudicium, eademque iuris dispositio dixi lib. 4. quest. 5. numer. 4. Praeses in locis legalibus loco a parisi. Postremo, secularis iudex punire potest clericos exemptos in officio, quod ab eis habent, delinquentes Aufer. de potestat. secula. super Eccles. Reg. 1. limit. 2. v. supra lib. 2. qu. 45. nu. 17. & 107. Ergo, & œconomum qui deliquit in sua œconomia, potissimum attenda hæc exemptionum materia, quæ est iuris odiosissimi, & restringenda, ac contra quam in dubio semper est iudicandum, veluti superius satis traditum est lib. 1. qu. 4. per tot. & ita in Capellanis ducis Burgundie Innocent. 3. rescriptis comperimus cap. cum capella duci Burgundie de privilegijs quod Bartholus eodem sensu alibi quoque explicavit l. beneficium num. 5. ff. de constitut. At veto negativam probare videtur Bertachinus tract. de Episcopo lib. 4. part. 1. numer. 21.

Clerici enim ratione administrationis & œconomiz quam sub Principe gesserunt, ab eo puniri aut inquietari coram iudice non suo non possunt gloss. & DD. ca. dilectus de appellat. Bertachinus d. nu. 21. ergo ab Analogia, nec exempti d. qu. 45. num. 5. quippe quod ipsi magis Papæ subijciuntur, quam clerici, aut alij suis iudicibus dixi supra lib. 1. quest. 5. num. 2. & lib. 4. quest. 27. m. 2. Si id autem de quo minus inesse videtur inest, & id de quo magis, Praeses loco a minori. Accedit quod respectiva illa qualitas per quam uti œconomus alteri subijcitur (de quo abunde præses in locis legalibus loco A tanquam) locum sibi non vendicat in exemptionibus personalibus DD. d. cap. cum capella, dictum est supra lib. 2. quest. 45. numer. 1. & seqq. ne quis diverso iure censetur l. cum quis ades ff. de usu. cap. Rochus tract. de consuet. numer. 207. Id quod in exemptionibus Cleri secundarij diocesis Leodiensis Italiana constitutione

tutione supra probavimus lib. d. quest. 45. num. 117. Utrum autem si princeps contra exemptum imploret brachium saeculare, pareri debeat, supra lucinctum notavimus eod. lib. quest. 82.

QV AESTIO LXXXVI.

Ecclesiarum appellatione, an monasteria comprehendantur.

Non comprehendi testatur & probat collectarius in cap. quid per novalem, n. 7. cum add. de verb. signif. per not. in cap. 2. de supplend. negl. prelat. Archid. cap. 2. de Bi. gamis. lo. And. cap. clericis de immunit. Eccles.

Id quod verum est in materia odiosa, qualis est subiecta, uti abunde alibi probatum est lib. 1. quest. 4. per tot. At verò in favorabilibus, secus est, Hugo dissertus in add. ad collect. d. n. 77. Abb. c. 2. n. 1. cum add. de consuet. lo. And. c. 2. ubi DD. de rest. in integ. in 6. Card. Clem. 2. q. 3. de iudicis, qua de re nesim fusior, videatur Abbas d. n. 1.

QV AESTIO LXXXVII.

Utrum in re modica impetrari possit à Pontifice rescriptum contra exemptum.

SUMMARIUM.

- 1. Minima & maxima causa equiparantur non debent.
- 2. Excommunicari quis potest pro summa modica. 9. Circuitus evitandus.
- 3. Rescriptorum definitio. 10. Expensa profusa non sunt restituenda.
- 4. Actoris est eligere iudicem rei quem vult. 11. Frustra fit per plura quod potest fieri per pauciora.
- 5. Modica summa que fit. 12. Rescripta ad lites surreptitia ope excipiuntur et idem.
- 6. Recurrendum non est ad superiorem si plus expendendum esset quam valeat causa. 13. Ipso iure nulla sunt si calliditate & astutia verborum impetrentur.
- 7. Impensa faciendâ non est quam res non patitur. 14. Damnum proximi impediendum.
- 8. Minimis in causis maiores adiri iudices. 15. Expensa delicata non sunt reddenda.
- 16. Necessarium triplex est.

Exor-

Exordiente hoc anno 1607. M. Ioannes Hennin. Curia Leodiensis procurator in re forensi & litteraria verfatissimus mihi proposuit, num pro debito sex Ernestorum recta via possit adiri Pontifex, impetratique ab eo rescriptum ad lites contra exemptum, qui huius summulae debitor est. Examinanti haec quaestiones multa utrimque occurrerunt, qui mihi eam dubiam atque controversam reddiderunt, si quidem pro affirmativa parte stare videtur.

Alexandri 3. constitutio *cap. de appellationibus de appell* per quam minima & maxima causa eadem pensantur rutina. in illis enim non secus quam in his iuramentum calumniae *Abb. ca. 1. nu. 14. de iuram. calumniae* appellationesque interponi permittuntur, quippe quod omnis actio fundatur non super praecisa quadam quantitate laesione, sed duntaxat super iniquitate & iniustitia jus suum alteri non reddentis *Abb. Franc. Collect. & novissime Io. VV. amesius d. c. de appellat.* ut non immerito traditum sit, etiam pro gallina iudicium potest interponi §. Gallinarum ubi DD. *inst. de rer. divi. Navarr. in Manuali. c. 1. nu. 4. vers. secundo & in cap. fin. 16. quest. 6. & censuras excommunicationum pro summula duorum regalium fulminari Navar. d. cap. 17. num. 3. vers. quartum in fine Gregorius Sazus in Thesaurio Theologiae moralis lib. 1. cap. 9. num. 8. & seq. tom. 1. ac consequenter rescripto iudicem posse impetrari. Cui etiam conceditur consequens, conceditur etiam antecedens *l. 2. ff. de iurisd. om. iud. Praes. loco à consequenti ad antecedens.* Equiparatorum etiam idem esse iudicium traditum est *supra lib. 4. qu. 54. nu. 4.* Accedit quod per rescripti impetrationem, ne latum quidem unguem recedatur à iure communi, nihil enim illud aliud est quam id quod secundum ius commune supplicanti de iure suo responderetur *Barth. & DD. l. benefici. de constit. principum glo. c. 1. verb. noscitur de constit. in 6. pertinetque ad iustitiae executionem sive administrationem l. 2. c. si contra ius VV. esemb. in parat. Cod. tit. de diversis rescriptis num. 1 & 2.* Aut secundum alios. *Abb. in Rubr. de rescript. n. 3.* est iussus principis, ut secundum observantiam iuris communis de debitione seu obligatione cognoscatur.*

Postremo, cum Reus plures habet iudices, pro arbitrio & electione est actoris, coram quo tuam instituat actionem, *Abb. cap. cum sit generale nu. 2. & glo. cap. de locat. de foro compet. & in l. fin. C. ubi in rem actio*, & cum plures sunt agendi viae, electio est actoris *Faber §. sui ubi DD. inst. si quadrupes pauperiem*, etiam si una via sit reo altera incommodior, & actori non fructuosior, vel utilior, quia alteri benefacere alteriusve utilitati providere nemo compellitur *glo. cap. ad reprimendam de officio ordinarij Decius l. culpa caret n. 8. ff. de reg. iuris 10. Francisci pavinus tract. de usitatione par. 1. qu. 10. num. 77.* & nemo male facit, qui id quod facit lege permittente facit, *l. nullus videtur l. nemo damnus l. non videtur ff. de reg. iur.* Itaque cum Papa sit dicecesanus totius orbis dixi *supra lib. 1. quest. 4. numer. 6.* & praeterea exemptorum qui ne fiat Acephali, et immediate subiecti sunt, videtur quod iure in eorum causis adiri

adiri possit, his alijsque rationibus quas sparsim hactenus attulimus.

At vero, pro negativa stant alia non parvo agmine rationes, & quidem in primis, quod hac in Hypothesi sit exigua modica, & minuta summula, utpote quae nondum ad sumptus iudiciales, sed ad rescripti Imperationem non sufficiat, & anteriorum §. illud 2. quae 6. DD. d. cap. de appellat. Corsetus tract. de minimis par. 1. num. 1. & seq. §. anteriorum, ubi etiam DD. Auth. de appellat. Menoch. de arbitr. iud. Cas. 14. §. n. 2.

Porro, iure traditum est, si per recursum ad superiorem plus expendatur, quam sit valor causae, quod recursus haberi non debeat, Barth. l. mediterranei, num. 6. C. de annonis & tributis lib. 10. Corset. d. tract. de minimis parte 1. numer. 10. vers. desim sexto.

7 Tum quia nunquam facienda est impenſa, quam res non patitur l. si servos ff. de pig. act. franc. d. cap. de appellationibus in fine late & eleg. Corset. Sing. incip. Expensae, cum ne propter modicam rem aliquis cogatur sustinere magnam, & damnosam actionem §. ut autem Auth. de fide instr. Spec. de feudis §. quoniam vers. 22. Corsetus d. par. 1. vers. 23. Peckius de iure sistendi cap. 5. num. 20.

Insuper, dispositione non modo iuris civilis d. §. anteriorum & Auth. nisi brevis C. de sent. ex peric. reat. sed & Canonici d. cap. anteriorum §. illud 2. quae 6. ubi Card. nu. 10. traditum est minimis in causis, maiores iudices adire non posse, nec etiam in eis iuramentum calumniae praestari DD. cap. literas de iur. am. calum. Peck. ca. 1. in pr. vers. limita 4. eod. tit. nec appellationem ad Papam interponi. Ausfrer. in reper. Clem. 1. nu. 54. vers. ad quartum de offic. ord. fol. 59. d. vap. anteriorum ubi Card. nu. 10.

Deinde frustra aditur Pontifex, cum capitulum cui exemptus subest, iustitiam administrare paratum est, velut non admodum alienè ab hac materia per Clement. 9. pridem rescriptum est. Clem. auditor. de rescript. Idque ut circuitus omnis evitetur l. Dominus testamento ff. de cond. indeb. glo. d. Clem. auditor verb. circuitus late massa Gallesius ad formulam eam oblig. tit. de praesumptis processus quae 4. per tot fol. 181.

Proinde, si creditor postposito capitulo & via compendiosiore, quaerit ambages, est quod sub temeritate expensum ferat, expensae enim profuse & immoderate non veniunt etiam victori refundendae l. properandum §. si quidem verb. consuetudo modo C. de iudicij cap. cum dilecti in fine de dolo & contum. Abb. cap. fin. num. 28. eod. tit. Jacob. de Arenas tract. de expensis num. 21. Federic. Schenck. num. 16. diligenterque dispiciendum est à iudice (inquit Vlp.) ne creditor nimium onerosus audiatur d. l. si servos in fin. Adhuc, partes creditoris in eo primum veclari debuerunt, ut à capitulo cui debitor immediate subest, iudicis dationem iustitiaeque administrationem postulare v. supra lib. 2. quae 8. num. 10. & 11. & lib. 2. qu. 45. nu. 63. quo praetermissio non potuit praeproperè ad Pontificem in negotio tam levi convolare d. cap. anteriorum §. illud ubi Card. nu. 10. est enim circuitus evitandus. d. Clem. auditor cum frustra sit per plura, quod fieri potest per pauciora l. 1. ff. quod Marcus causa l. ampliore §. in re-
futatorij

fulatoris C. de appellat. Unde consecrarium est, quod creditor expensas rescritti suo debitori imputare non possit, seu agere ut ad earum refusionem condemnetur, tum quod rescritti ad lites surreptitè obrepta ope exceptionis enerventur Fel. cap. 12 ad audientiam & 2 nu. 17. & seqq. de rescritti. ca. ceterum cap. super literis eod. tit. Menoch de arbitr. iudic. casu 201. & 202. Varius de nullitate sentent. ex defectu iurisdictionis delegata nu. 58. & 60. Navarr. cap. si quando pralud. x. num. 1. de rescritti. tum quod licet exceptio surreptionis regulariter adinstar declinatoriæ ante lites contestationem proponi debeat, Abb. cap. super eo num. 10. ubi glo. & Franc. de appellat. ex quo validum sit rescritti si exceptio non opponatur dixi supra lib. 1. quest. 50. nu. 29. attamen, cum rescritti calliditate & involuero verborum impetrantur, tunc non modo exceptionis ope, sed etiam ipso iure non subsistunt, ita ut de hoc defectu & vitio semper opponi possit Fel. d. cap. ad audientiam num. 18. Abb. d. num. 10. & in cap. litteris num. 21. & seqq. de probat. Compost. cap. super literis de rescritti. DD. l. 1. C. si ex falsis instrumentis iudicatum sit. ejusmodi enim impetrans est in dolo l. ea qua §. dolum ff. de contrah. empt. Quare non debet præstare impedimentum, quod de iure non fortitur effectum. non præstat. de reg. iur. in 6.

Accedit, quod creditor rescrittum impetrando à Pontifice nulla necessitate adductus, causa fuit profutarum harum expensarum, quas sue culpæ aut prodigalitati imputare debet, ex quo supplicando capitulo, aut Nuntio Apostolico, qui hanc facultatem habet, eas sine suo incommodo evitare potuisset, cum Itaque, Cicerone teste lib. 1. offic. quantum fieri citra jacturam nostram potest, studere debeamus alienæ utilitati aut damno propulsando Menoch. lib. 1. præf. 4. num. 97. ubi dicit eum esse in dolo qui id facit quod sibi non prodest, & alteri nocet. seu (ut inquit Navarrus in 14 Manualis cap. 17. num. 133. vers. secundo & cap. 24. num. 22. & 23.) teneamur damnum proximi etiam mediocriter impedire, nisi nos reddere velimus illius succedaneos & restitutioni obnoxios per tex. l. sententiam in pr. ubi glo. ff. ad l. aquil. ex quo alteri facere non debeamus, quod nobis non vellemus Menoch. d. num. 97. non est quod creditor id condicat, ad quod restituendum, si ei solutum esset, obligaretur cap. dolo de reg. iur. in 6. l. in condemnatione §. dolo ff. de reg. iuris l. ex his omnibus ff. de cond. in debis.

Postremò, expensæ huius rescritti referendæ sunt inter voluntarias & delicatas, quarum rationem iudex habere non debet tex. notabilis l. inter quos §. fin. cum l. seq. ff. de damno infecto d. l. si servos in fine Gaill. l. 1. obs. 151. n. 1. honestus enim modus (inquit Ulpianus) servandas est. non immoderata cuiusque luxuria sublequenda l. ex damni in pr. ff. de dam. infecto l. de Arena & Schenck supra citati.

Pro coronide dico, non fuisse necessarium Pontifici supplicare pro rescritto, sed 16 plane superfluum. Quippe apud iuriconsultos necessarium tripliciter sumitur, uti copiosius apud Navarrum explicatur in cap. ita quorundam not. 10. numer. 2. de iudicis.

Primo, sine quo aliquid fieri non potest, seu ad optatum finem perveniri. Secundo, sine quo res quidem fieri potest sed non ut oportet. Tertio, quod utile est & conveniens. Potuisse autem creditorem æque commodè & convenienter debitum consequi actionem instruendo eorum capitulo debitoris cui jurisdictione competere videtur. *supra li 2. quest 47. aut Nuntio Apostolico, cui expresse potestas data est in exemptis per not. supra lib. 2. quest. 2. per tot. est satis in comperto, ita quod hic bene melius aut utilius utili non inveniatur.*

Ex quibus eluceat satis responsiones ad argumenta opinionis affirmativæ, quæ quidem, qui sine suo incommodo non bene facit, malefacit, semper enim faciendum est quod alteri prodest, & nobis non nocet. *Mench. d. lib. 5. præsumpt. 4. m. 97. Carocius sing. 405.*

QVÆSTIO LXXXVIII.

Monachorum correctio seu jurisdictione ad quem spectet.

SUMMARIUM.

1. Monasteria dicuntur esse in diocesi.	5. Prælati jurisdictionem habent accorde lative cum Episcopo.
2. Jurisdictio alia cognitionis iudicialis, alia extra iudicialis.	6. Incorrigibilis monachus puniri ab Episcopo potest.
3. Delicta alia gravia, alia levia.	7. Item quando riget consuetudo.
4. Argumentum à servis filiis familias ad Monachos validum.	

De his hic est sermo qui ab ordinaria jurisdictione non sunt privilegio aliquo Apostolico exempti, de exemptis enim satis tractatum est *supra lib. 1. cap. 17.* In qua specie tum est in varias sententias, nonnullis visum fuit omnimodam jurisdictionem spectare ad Episcopum, utpote quod illius jurisdictione extendatur per totam diocesim, quæ monasteria etiam & Monachos complectitur. *cap. cum Episcopus. de offic. ord. in 6. cap. monasteria 13. quest. 2. cap. quanto de offic. ord. dixi supra lib. 1. quest. 4. num. 6.* Alij detulerunt Abbati seu prælato quem jurisdictionem quasi Episcopalem habere in suos supra notavimus *li. 4. q. 20.* adde, ut Episcopus in eorum causis se intromiscere non possit, nisi in subsidium ut suppleat dumtaxat negligentiam prælati *d. ca. ult. n. biglo. & d. c. quanto supra lib. 1. q. 45 n. 63. & lib. 1. q. 17. n. 25. lib. 4. q. 30. 50. 51.*

2. Sunt qui distinxerunt inter iudicalem jurisdictionem, & extra iudicalem cognitionem, jurisdictionem iudicalem Episcopo competere voluerunt, at veto extra iudicalem quæ concernit monasticas regulas Abbati seu prælato *Innoc. d. c. quanto Intuere*

Infuper, quidam separant gravia delicta à levioribus, illa inquam iure communi prohibita & habentia pœnam legitimam vindicanda sint per Episcopum, hæc autem ad verius particulares regulas vitæ monasticæ commissa coercioni Abbatis subijciantur DD. d. cap. quanto & cap. licet de offic. ord.

Plerique in Monachis idem per omnia statuunt, quod in servis, aut filijs familias, modo tamen militet eadem ratio, & ea illis adaptari possit, quemadmodum doct. Navarrus explicavit, Comment. 2. num. 30. & seqq. de regular. Innocent. cap. curia olim 2. de privileg. ut quemadmodum domestica delicta intra parietes domesticos emendantur atque corriguntur, l. respiciendum §. furt. a domest. ca. ff. de pœnis l. 1. C. de emendat. servorum. & l. 1. C. de emendat. propinq. ita etiam monastica delicta cognitione & correctione regulari atque monastica à prælati corrigantur atque emendantur, non modo in levibus, sed etiam si delictum foret atrocius cap. Ioannes de Regularibus, maiorem enim habet prælatus in Monachus hos potestatem, quam Episcopus in suos clericos, dixi supra lib. 4. quæst. 67. nu. 4. latiusque patere prælati quam patris familias, aut Domini hac in re potestatem, censuit Ioannes Wamensis, cap. reprehensibilis n. 3. sub finem de appellat. ex eo quod prælati immediatam & particularem habent iurisdictionem in subditos, quæ generali iurisdictioni Episcopi derogat. l. ult. C. de iurisd. om. iud. sicuti generi per speciem derogatur, c. generi de regul. in 6.

Quæ quidem opinio controversa redditur ex eo quod iurisdictioni prælati comparatur, non privative ad Episcopum, sed cumulative, Navar. comment. 2. n. 63. de regular. doct. in cons. 9. num. 3. de privileg. de qua teoria satis à nobis scriptum est supra lib. 1. q. 17. n. 22. & seqq. Porro, illud apud omnes expeditum est, quod Episcopus suppleto negligentiam prælati, iurisdictionem in Monachum exercere possit, d. ca. quanto Consil. Trident. sess. 11. c. 8. sess. 25. c. 4. v. supra d. q. 30. Quia tum timetur delicti impunitas, v. supra lib. 2. q. 45. n. 43.

Item cessante negligentia, si Monachus sit incorrigibilis, aut vagetur, d. c. gloss. 6. Navar. de regul. comment. 2. n. 2. 4. vel si delictum Monachi tale sit, cuius pœna modum iurisdictionis prælati excederet, ut esse degradationem verbalem vel actualem traditum est cap. 17. in missam de elect. ca. degradatio de pœnis in 6. quam etiam ad verius exemptos exercere Episcopus potest, cap. ad abolendam de hæreticis dixi lib. 2. quæst. 45. nu. 98. & 99.

Præterea, si consuetudine, aut privilegio aliter introductum sit, Navar. cons. 1. n. 2. de Hæreticis, ita enim videmus quandoque suos ad tritremes condemnare posse, Navar. d. n. 2.

QVÆSTIO LXXXIX.

Solite Prælati an conjunctim, etiam capitulo, competat coercio.
A Abati seu prælati regulari sine capitulo, competit *cap. Ioannes de regularib.
 cap. reprehensibilibus, ubi Franc. VV. amesius & DD. de appellat.*
 At verò, alterius speciei prælati minime, uti prolixius citatis in locis traditum est.

QVÆSTIO XC.

Attentata pendente appellatione in causa exemptionis an revocari debeant.

Non revocari, nisi semiplenè de exemptione doceatur, ex quo iuri communi contra exemptionem præsumatur, tradidit Panormitanus, à quo amplius huius quætionis investigatio haberi poterit, *in c. 1. nu. 7, de appellat.* & post eum elegantè Lancelottus *De attentatis par. 2. ca. 4. limit. 1. n. 65. & seq. fol. 123.*

QVÆSTIO XCI.

Recurrens ad conservatorem pendente appellatione interposita à sententia ordinarij, an dicatur attentare.

SUMMARIUM.

1. Quæ tendunt in favorem appellantis, possunt attentari.
2. Item quæ tendunt in faciliorem exitum appellationis.
3. Quod fieri potest pendente causa principali, potest fieri pendente causa appellationis.
4. Aditio conservatoris & appellatio sunt remedia tendenti ad eundem effectum.
5. Pinguis remedium est adire conservatorem, quam appellare.
6. Probatio per privilegium est evidentissima.
7. Remedium aliud alio pinguius potest semper adiri.
8. Defensionibus pluribus uti est permissum.

Decisionem adfert Quintil. Mandol. *in praxi commissionum, commissione ad conservatorem 14. gloss. ult. quest. 4. & tract. de inhibitis. quest. 21.* dum tradit non obtinere

obstante appellatione & inhibitione à rota obiecta, aliud tribunal pro iure appellantis conservando adiri posse citra vitium attentati, id quod haud dubie iuri & aequitati consonum est. Quippe, quod licet in praedictum appellationis nihil veniat attentandum sit, si nil innovari appell. pend. Nihilominus tamen ea omnia, quae tendunt in favorem & utilitatem appellantis, non obstante appellatione attentari & ad instantiam appellationis explicari possunt Innocent. cap. quia propter de elect. Socin. conf. 45. col. 3. vol. 1. Marant. de ord. iud. par. 6. actu 2. in decisorijs n. 181. Lancelotti. de Attentati par. 2. cap. 12. limitatione 4. n. 1. & seq. fol. 262 nempe quod ea tendere dicantur in faciliorem exitum appellationis Mandos. de inhibiti. quaest. 102. num. 7. Duennas. 179. 42. limit. 17. Marant. d. actu 2. num. 185. quae appellanti prohiberi non debent, alioquin enim appellatio concessa in favorem converteretur in lesionem 6. quod ob gratiam de reg. iur. in 6.

Insuper, quodcumque pendente causa principali fieri potest, illud etiam citra vitium attentati in causa appellationis expediri permittitur, Abb. cap. pastoralis num. 3. de iure patr. Marant. d. actu 2. numer. 164. ut proinde cum licuerit in prima instantia ad conservatorem recurrere, idem etiam licere in sequentibus instantiis discernendum est, idque quia gravamen est successivum, quo durante citra aliquam temporis circumscriptionem provocare, superioremque adire permittitur, Marant. d. actu 2. nu. 205.

Paucis, aditio conservatoris & appellatio, sunt remedia tendentia ad eundem effectum, cuiusmodi iuxta receptam doctorum sententiam cumulari possunt late Abb. cap. ex parte M. n. 6. de rescripti. Peck. de iure sistendi cap. 4. n. 19.

Imò pinguius & utilius est conservatori multa privilegia concessa sunt, quae ex diuturno consuetudine, tum quod conservatori probatorem evidentissimam faciente Carol. sing. 784 late Fel. in repert. verb. probatio. qua sit per privilegium. colliguntur, tum quod illius auctoritas ceteros delegatos etiam à latere antecellat, dixi supra lib. 1. q. 39. n. 17. & 23. est autem iuris expediri, quando remedium aliud alio pinguius est, unius electionem alteri viam non pracludere, Abb. d. num. 9. & cap. cum ex literis numer. 18. de test. in intro. cap. cum dilecti num. 5. de emp. & vend. cap. significavit num. 6. de test. sed licere pluribus remedijs, aut detractionibus unius cap. nullus pluribus de reg. iur. in 6. 1. nemo ex his ff. cod. 1. nemo prohibetur ff. de except.

OK
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

QVÆSTIO XCII.

Exemptio exemptionis opposita in vim declinatoriæ, an reservari possit post litem contestatam.

Super exceptione exemptionis in vim declinatoriæ opposita, statim ante litem contestationem & negotii principalis ingressum, velut super emergenti & præiudiciali quæstione Melchior Klinck, cap. 1. n. 6, 7. 8. ubi Abb. n. 7. & DD. de ord. Cognit. pronuntiandum est, alioquin, processus, aut nullus est, opinione quorundam, aut qui præbeat appellandi causam, Abb. d. cap. 1. n. 7 Fel. cap. exhibita nu. 6. de iudic. c. subverta n. 5. de re iudicat. Idque unica hac ratione, quod iudex super exceptionibus declinatoriis, seu præiudicialibus & negotio principali simul procedere non potest, Melchior Klinck d. cap. exhibita nu. 18. & DD. iam citati. quod si faciat expresse rejiciendo, aut tacite per ingressum negotii principalis c. dilecto c. ex parte M. ubi Abb. nu. 2. & W. mes. nu. 1. de appellat. Clem. cum à repulsione, ubi glo. de appell. cap. interposita ubi Abb. cod. tit. in decretal. licite appellari poterit, d. cap. 1. & Fel. ubi supra & d. cap. interposita & DD. iam citati.

QVÆSTIO XCIII.

Chorales Ecclesiæ exemptæ in ius coram ordinario vocati à Canonico ejusdem Ecclesiæ, an prætextu exemptionis declinare possint.

Dechori & choraulium ethymo, origine, antiquitate, & instituto nihil attinet hic dicere, Polydorus Virgilius li. 6. de invent. rerum ca. 2. alique Historiarum & Latinitatis assertores, hac de re videndi sunt. Itaque distinguendum est an exemptio choraulis competat æque principaliter & independenter, an verò accessorie, & dependenter, ne actum agam, videri poterunt quæ antea scripsimus lib. 1. qu. 17. n. 19. & seqq. Crambe enim bis cocta mors est. Id tantum hoc loci parergos dictum sit, Chorales servitio chori designatos, habitum & tonsuram gerentes, non modo fori privilegio gaudere, sed & beneficio capituli si quis suadente diabolo, idque etiam revera ordine clericali non sunt insigniti, qua de re Hippolitus de Bonacossa tractatu de famulis quæst. 28. Duennas Reg. 9. ampl. 10.

QUESTIO XCIV.

Trahens exemptum coram ordinario, an debeat cadere suo jure,

SUMMARIUM.

1. Vocans clericum coram laico, cadit suo jure.
2. Vocans aliquem coram diversis iudicibus
3. Pœna privationis non est extendenda.

Occasionem hujus quæstionis præbuit analogia clericorum & exemptorum, de qua hæcenus sæpe quæst. 45. n. 5. Vocans enim clericum coram iudice laico cadit suo jure cap. si diligenti ubi DD. de foro comp. Auth. statuimus C. de Episcop. & cler. Marant. de ord. iud. par. 4. dist. 11. num. 2. Carocius sing. 272. ut & is secundum quosdam qui trahit aliquem coram diversis iudicibus Dyn. sing. 119. Gaill. lib. 1. obs. 32. numer. 6. & 7. Fel. cap. ex tenore num. 4. de rescrip. late doctor Maria. de iurisdict. Eccl. & facul. par. 4. cent. 2. casu 126. per tot. Unde idem videbatur hoc in casu decernendum, cum æquiparatorum eadem sit ratio, dispositumque in uno videatur etiam dispositum in alio v. supra lib. 4. quæst. 54. num. 4. uti in extensione pœnarum tradit Iason. §. quadrupl. n. 6. in ff. de act.

Vicuntamen contrarium respondendum est. Quippè privare aliquem suo jure aut actione est pœna l. si quis maior C. de transact. Quam ad exemptionum materiam (quæ restringenda est dixi l. 1. q. 4.) extendere non debemus, privationis enim pœna à lege dependet quam si non imponit, nec nos imponere demus glo. c. fin. de iure patr. late Marcus Anton. peregrinus de fideicommissis art. 3. numer. 83. Et ubi sic sine lege loqui §. consideremus Auth. de triente & semisse l. illam in fin. C. de collat. & ita hæc in facti specie Andrea Barbatia fuit visum in add. ad Abb. c. significasti n. 19. in verb. dicit tamen glo. de foro compet.

QUESTIO XCV.

Adhærentes terræ exemptæ, an exempti censeantur.

Hæc quæstio de rationem habet ex eis quæ alibi à nobis condita sunt l. 1. qu. 30. dum ditquæsimus, an exemptio extendatur ad familiares exemptorum, quibus per appendicem adjici poterunt quæ de adhærentibus ab Abbate notata sunt in cap. 1. n. 30. ubi Apostil. de postulat. Pralat.

Ddd

QV AE-

QVÆSTIO XCVI.

Non posse, videtur quoniam privilegium concedi, aut donari non potest rei que non est, *cap. Abbate sanè de re iud. in 6.* E contra verò concedi posse, ita tamen ut valeat, ut ex tunc, non verò ex nunc verior est opinio, & doctorum distinctio *Abb. cap. ad audientiam 2. n. 4. & 5. de Eccles. adific.* Ita traditum est, quod ecclesiæ nondum constructæ, sed construendæ legari possit. *Abb. d. num. 1. DD. ibi laudati, & quod exemptio absenti & ignoranti etiam acquiritur, qua de re distinctius alibi, supra lib. 1. q. 7. n. 7. lib. 2. q. 15. lib. 3. quest. 6.*

QVÆSTIO XCVII.

Salaria causarum agitarum coram ordinario an ab exemptis coram eodem ordinario exigi possint.

Dubitacionem movet Innocentij quarti constitutio, *in cap. 1. §. nec etiam ubi glos. verb. in causis de foro compet. in 6.* Diversa est enim petitio Salarij ab actione principali, unde videtur, quod in petitione Salarij Actor forum Rei sequi debeat, h. *Actor C. de probat.*

Quare consuluit Peckius *d. §. nec etiam* prudenter facturos advocatos procuratores, notarios fidem clientis exteri, suspectam habentes, si in loco iudicij pro solutione Salarij cautionibus, vel alio modo adversus hanc difficultatem sibi prospiciant. Salaria enim, inquit, in Curia Archiepiscopali Mechliniensi promerita exigi non possunt in eadem Curia a subditis Suffraganei, aut alterius diocesis, per vulgaram regulam; quod Actor forum Rei sequatur, quod ipsum ab Analogia & proportione fori clericorum exemptorumque hac in exemptionis materia videtur respondendum, *arg. supradictorum lib. 1. q. 45. n. 8.*

At verò decisioni huic repugnant, quæ de causa continentia & ex Concilio Tridentino, superius allata sunt, *lib. 2. qu. 45. n. 106.* Posterioremque hanc censuram Leonensis Curia praxis, quæ lucerna juris est, *Rubiffus l. urbs in princip. ff. de verb. signif. & quotidianus iudicandi usus, observavit.*

QVÆSTIO XCVIII.

Captivus an duci possit per loca exempta.

SUMMARIUM,

1. Captivus duci possit per loca exempta.
2. Suspectus de fuga exempto in loco capi possit.
3. Prepositus Ecclesie captivum repetere possit.
4. Captivus possit obicere exceptionem spoliij.
5. Captivus possit alia ex causa recommendari.

Prima quæstio, pugnantes habet sententias, affirmativam enim est amplexus Ioannes Gallus insignis Gallie pragmaticus, qu. per arresta Francie 224. dum censuit posse captivum duci ad carceres per loca alterius iurisdictioni subiecta, eamque confirmat Molineus annotat. ad eandem quæstionem, tum quod dictio nihil novi addat, tum quod ea sit meræ facultatis & unicuique permittat. *via ff. de via publi. l. per agrum C. de servitut. In eandem sententiam descendit Archidiaconus cap. sicut antiquitus. 17. q. 4. censens Ecclesie immunitatem, ex eo non violari quod quis extra eam captus per eam ducatur, violenterve extrahatur. In confirmationem esse videtur, quod censent quidam, licere captivum fugientem per alienum territorium persequi & sua auctoritate propria comprehendere. Ang. l. nemo carcerem C. de exact. tribut. lib. 10. plenius Paris. de put. de syndicato vers. si iudex processit num. 2. & seq. Oct. vol. 2. fol. 358. Barb. l. quod ait lex §. quod ff. de adult. ubi dicit in iurium spectandum.*

Verum, opinio negativa longe verior est atque communior, quam post Boerium de eis. 100. col. 2. sequitur Navarrus in Manuali cap. 25. num. 19. vers. tertio. & Ioannes de Vilchis. tract. de immunit. Eccles. num. 52. nisi auctoritate Concilij Triburicensis atque Toletani cap. si quis consumax & ca. diffinitur 17. qu. 4. indistinctè prohibentis, ne quid nocimenti damni spoliij residentibus, aut receptis in loco immunitatis inferatur, qua in re notandum Canonem Pontificium, uti hoc dialecto, quomodo libet, quod est in iure frequens, cum Pontifex, aut legislator nullum casum vult excludi, sed omnes generali sua constitutione comprehendere, eleganter Boer. quæst. 56. numer. 2.

Confirmo primo, quia ductio captivi per locum exemptum incidit in eum casum à quo incipere non possit per late not supra q. 65. eod. lib. est autem indubitata iuris utriusque sententia, quod actus imperfectus incidens in eum casum à quo incipere non poterat

D d d 2

poterat, viciatur cap. factum ubi Franc. & DD. de Reg. iur. in 6. l. in ambiguis §. non est
 novum ff. de reg. iur. l. ex pluribus §. et si placeat ff. de verb. oblig.

Confirmo secundo, quia quando media sunt impertinentia, aut prohibita, non
 datur conjunctio extremorum arg. cap. per suas de condit. appositis Ioannes Brunellus
 tract. de sponsalibus conclusio 2. num. 25. Unde locus medius facit, dicitur impertinens
 servitum l. servitutes §. fin. ff. de servit. l. qui sella §. fin. ff. de servit. rustic. prad. & con-
 truptio media prescriptionem l. si quis §. illud ff. de prescript. 30. annorum, quatenus do-
 etiam alijs exemplis quæ hic brevitate causa omitto idem Brunellus exponit d. n.
 25. Concludamus itaque quod deductus per locum exemptum ex eodem invitum a-
 velli non possit. Dixi invitum, quoniam si sponte educeretur, aut etiam subdolo
 verbis invitatus volens egredieretur, nulla immunitati injuria inferretur Navar. d. cap.
 25. n. 21 in fin. & n. 22. post med.

Difficilis autem est probatu spontanea hæc egrediendi voluntas, cum enim (pro-
 quit Vlpianus) l. filius familias §. invitum ff. de procurat. invitum accipere debemus id
 eum tantum qui contradicit, verum eum quoque qui consensisse non probatur, sine
 iuris explorati, quod is qui personaliter aut realiter citatur, invitum citari capere pro-
 sumatur Lanfranc. ab Ariadno tract. de testib. n. 5. in fin. Bart. l. post legatum §. his vero §.
 de his quibus ut indignis arg. l. inter stipulantes §. si fidei §. de verb. oblig. ubi iudicium
 reddi dicitur non invitum; præsumptio hæc assententem spontaneam voluntatem du-
 rioris & gravioris spontaneæ voluntatis probatione afficiet & quia verisimile ubi Alber.
 de presump. Mayst. sing. 451. l. si extraneus ubi Alber. fulg. ias. ff. de condit. ob caus. de res.
 loco à verisimili & ita nuper in hac facti questione ex voto nostro sententia fuit pro-
 mulgata autoritate Ioannis Galli & Archidiaconi postposita, ille enim sine ratione
 loquitur, hic autem sine lege. et ubi scimus vero sine lege loqui §. consideremus Auth.
 de trient. & semisse l. illam in fin. C. de collat. Præses loco ab autoritate.

2. Secunda questio ex eodem fonte suborta est, in qua distinguendum putavi inter
 loca exempta quæ sacra sunt sacrorumque iure censentur & merè profana, in loco
 prioris speciei suspectus de fuga nullatenus capi potest latè Peckius de iure sistendi i.
 6. n. 4. & seq. emanavit enim hæc exemptio à Deo opt. Max. quam violare hoc præ-
 textu non oportet, uti ante Peckium d. c. 6. eleganter & piè per D. Ang. ad Bonifacium
 responsum est in c. miror. 17. q. 4. Idem respondeo et si locus sacer non sit, donatus tamè
 sit immunitate loci sacri, quia privilegium concessum ad noster alterius eodem planè
 iure censetur ac illud cui adæquatè latè Alvarus in consul. In Hispania consulti. 12. per tot.
 tom. 1. dixi supra li. 1. q. 17. n. 17. Quæ autè loca sunt Deo sacra, & sacri loci immuni-
 tate donata, supra notavimus d. li. 1. q. 65. & apud eundem Peckium d. c. 6. est enarratè
 At verò, in ea specie locorum exemptorum quæ sacra non sunt, sed penitus profana
 consultus etiam respondi cum distinctione, an suspectus sit in procinctu seu proxi-
 mo actu fugæ, ita ut in iudicis venia haberi non possit, an verò suspicio seu actus fugæ

num, qua iniquè per excommunicat. spoliatus est *Geminianusc.* i. in fin. de restit. spoli. in 6. glo. c. cum inter de except.

5 Quinque questionis solutionem tradit idem *Bartholus d. disput. 6.* dicens quod iniuste vel nulliter captus, non possit à quoquam recommendari, sed pristinae libertati sit restituendus, de qua materia ubere *Farinacens in pract. crim. li. 1. tit. 4. qu. 27. n. 154. & seq. Salsus l. cum unus n. 10. & seqq. ff. de bon. autor. iud. poss.* *Bartholus d. disput. 6. & in l. 2. §. 1. de cust. reor. Pechius de iure sist. c. 49. & alij non pauci.*

QVÆSTIO XCIX.

Castrum exemptum à jurisdictione civitatis, an gaudere debeat statutis & privilegijs civitatis, eaque observare.

Videtur quod non, quia ejusmodi castrum æquiparantur civitati *l. imperium ubi Barth. ff. de iuris. om. iud.*

Veruntamen dicendum est contrarium, ita enim respondit *Alex. tit. 151. col. 2. vol. 2.* quem secutus est *Alciatus in cap. quod Sedem numer. 92. de offic. ord.* Idque, nisi tale Castrum alteri uniretur *Barth. l. si convenerit §. si nuda ff. de pignor. act. ubi supra.*

Quid autem si in castro essent particularia statuta, dicaturque, quod deficientibus statutis Castri, recurratur ad jus commune, an recurri debeat à statutis civitatis, videatur *Alciatus d. num. 92.*

QVÆSTIO C.

Commissio tribuens ordinario jurisdictionem in exemptum, an convalider ante coram eodem ordinario gesta?

SUMMARIUM.

1. Initium illegitimum non confirmatur.
2. Nullitati causam dans de nullitate non dicit.
3. Dispensatio superveniens non confirmat actum ante nulliter gestum.

Quando adest defectus jurisdictionis iudicis, si pendente lite iurisdicchio superveniat ex causa de novo emergente, ante gesta non confirmantur.

Quia initium iudicij non fuit legitimum *l. momentaneo C. qui legitimam pers. standi in iudicio Barth. l. 1. n. 4. C. qui pro sua iurisdic. & l. 1. num. 4. C. ubi de crimine & utrobij Castren.* posset tamen obtineri commissio sanatoria nullitatis, uti docet *Ioannes Baptistæ Marchelanus Tract. de commissionibus par. 2. tit. de commiss. super nullitate.*

nullitatibus & eorum sanatoria nu. 29. 30. 31. 32.
 Ante enim gesta quodammodo approbavit, adeo ut locus sit axiomatici, qui nulli-
 tati causam præbuit contra eam allegare non potest l. r. §. si omnes ff. de ventre in spic.
 Rel. à Valle conf. 52. nu. 12. vol. 4. Marchesan. ubi supra num. 32. Nec est ab hac materia
 questio aliena. utrum dispensatio superveniens confirmet actum ante nulliter ge-
 stum de quo Abbas cap. in novis. 22. n. 11. de elect.
 Ex eodem etiam fonte descendit: Num postulatio possit confirmari ex consen-
 sibus superveniens, de quo idem Abbas cap. bona memoria n. 18. & 27. de post.
 pralat.

Et an paria sint, ab initio, legitime fieri vel ex post facto legitime confirmari late
 Petrus de testam. coning. li. 3. c. 8.

Denique, an jus pendente iudicio superveniens iudicium ante confirmet. late Ga-
 briel com. opin. lib. 2. de iudicij. concl. 2. & 3. Lancelot. de attentatis par. 2. cap. 4. limit.
 20. Berofamiliarium questionum 102. Milis in Repert. verb. in superveniens post impetra-
 tum & DD. l. mandavero 17. ff. Mandati.

QUESTIO CI.

Ordinarius injuste excommunicans exemptos, an actione in-
 juriarum teneatur.

Teneri resolvit Capella Tholosana quest. 297. glo. cap. sacra. ubi Collectarius de sent.
 excom. Archid. cap. statumimus eod. in 6. glo. l. iniuriarum §. item labeo ff. de iniurijs
 Guid. qu. 324. & 393. late Navarrus Rep. c. cum contingat remed. 2. nu. 43. Idque si dolus
 interveniat glo. c. ap. illud 11. quest. 3. & in cap. sollicitudinem ubi Host. de appell. Milis in
 repert. verb. iniuriarum actione Fel. d. c. sacro. Imò etiam ad id quod interest obligari
 potest glo. c. temerarium 11. quest. 3. l. illud ff. de iure iur. Bart. iniuriarum §. idem labeo ff.
 de iniurijs Aufreus ad capell. Tholos. d. q. 397.

Insuper, is etiam coram Deo sese ligat & coram mundo sese de honestat. cap. si ha-
 bet sub fin. 24. quest. 3. contingitque ei id de quo D. Hieronymus cap. si quis non recto
 24. quest. 3. ut is qui foras mittitur, intus sit, & ille foris, qui intus videtur reti-
 neri, quippe quod censuris & ecclesie clavibus abutens, sacri-
 legij reatum incurrat cap. non in perpetu-
 um 24. quest. 3.

QVÆ.

QVÆSTIO CII.

Exempti an ratione portionis congruæ coram ordinatio possint
conveniri.

A Restographus Papon respondit posse lib. 1. des arrestz tit. 8. arresto 5. qua de re
supra aliquid notavimus eod. lib. quæst. 48.

QVÆSTIO CIII.

Residens in loco exempto, an censetur residere in diœcesi.

SUMMARIUM.

1. Locus de diœcesi, est de diœcesi.

2. Conc. Trid. ubique ligat.

Q. Lætionem hanc utrimque disputat Hieronymus Gonzales tract. De mensuris
& Alteroatiya Episcoporum glo. 43. numer. 180. & seqq. eamque affirmando con-
cludit hac signanter ratione, quod locus in diœcesi constitutus de diœcesi esse cen-
setur cap. cum episcopus de offic. ord. in 6.

Nec refert, inquit, quod locus exemptus, & extra territorium aut diœcesim æ-
quiparatur cap. 2. ubi DD. de const. in 6. Quia id similitudinarie & æquiparative
tantum procedit quoad certos quosdam effectus, non autem verè Fel. cap. grave in
2. de offic. ord. Hinc est quod per multis in casibus quos supra retulimus li. 2. ca. 45. Ep-
iscopus jurisdictionem exerceat in exemptos, Regulariterque ordinarius plus juris
habet in locum & personas exemptas suæ diœcesis, quam in prorsus extraneas c. 1. ubi
bi 10. Monach. num. 1. & DD. de privileg. in 6. Rota decis. 7. 2. num. 4. par. 1. Idque signi-
ficant ex dispositione Concilij Tridentini sess. 14. c. 9. sess. 7. c. 8. sess. 21. c. 1. de reform. &
Rota noviss. dec. 744. par. 1. etiam si illud in provincijs inferioribus publicatum non
fuisse, quemadmodum Episcopo Leodiensi pridem responsum fuit
Congregatio Sacra congregatio in declarationibus Conc. Trid.
in sine fol. 145. Quæ de re supra latius tractatum est
lib. 1. quæst. 30. per tot.

QVÆSTIO CIV.

Statuta & consuetudines diocæsis, an etiam vigeant in locis exemptis.

Minimè latè *Roland, conf. 53, vol. 3, Ang. conf. 243, num. 2. Hieron. Gonzales de mensib; & alter. Episcop. glo. 43, nu. 185.* Hinc fuit responsum, quod postèrius testamentum in loco exempto conditum, derogat priori condito in diocæsi, secundum formam lituram, aut consuetudinem diocæsis *Rol. d. conf. 53, Ang. de conf. 243. Fel. e. græve de offic. ord.*

QVÆSTIO CV.

Subditi ordinario an gaudeant consuetudine exemptorum,

Non quæritur, Quia eiusmodi non sunt trahenda in consequentiam, nec ad alia loca, aut personas extendenda *l. si verò §. de viro ff. sol. matr. l. quod verò ff. de legib. DD. l. i. C. si Mulier sec. nupserit Beck. de testam. Comug. lib. 5, cap. 7, nu. 3 vers. ad parentes.*

QVÆSTIO CVI.

An regula Cancellariæ de non tollendo ius quæsitum habeat locum in exemptione?

Regula Cancellariæ XVI. sic se habet: Item ne quis per varias, quæ pro commissionibus habendis in causis plerumque fiunt suggestiones, iustitia postponatur, idem Dominus noster decrevit & declaravit, suæ intentionis fore, quod deinceps per quamcumque signaturam, seu concessionem pro commissionibus huiusmodi per Sanctitatem suam, vel de ejus mandato faciendam, nulli sibi ius quæsitum quomodolibet tollatur. Hactenus verba regulæ, jam quaeritur, an dictæ regulæ sit locus in exemptione? esse locum, nec tolli exemptionem per quamcumque Papæ signaturam, decidit Rota in una Casar Augustana exemptionis de anno 1594. Junij 13. coram Reverendo Orano, ut videre est apud Illustrissimum Seraphinum *decis. 682.* Dicitio enim quomodolibet in Regula apposita, includit ius etiam quæsitum ex privilegio iuxta *decis. Mohed. 82. Farinac. decis. 711, nu. 1.* quod & notavit Ioannes à Chokiet Frater meus, in notis ad d. reg. in fin. quod tamen fallit in gratis, quæ sui natura

Ecc

natura sint præiudiciales, ut in exemptione à decimis, & ijs quæ fiunt ratione publicæ utilitatis, Seraphinus *decif. 762. in fin.* denique fallit, nisi Papa derogaverit dictæ Regulæ Seraphini *d. decif. 1082. nu. 7.* Sed an censetur derogasse per clausulam certæ scientiæ, vel de plenitudine potestatis? Licet permulti sentiant, quos affert idem meus frater in *glo. verbi tollit ius quæsitum. derogatum* censi, verior tamen opinio Illustrissimi Seraphini, quam is quoque probat & laudat *d. decif. 1082. nu. 9.* non videtur iuri tertij derogatum Nam licet auctores contrariæ sententiæ velint clausulam de Plenitudine operari in præiudicium tertij, fallit tamen, nec habet locum in terminis dictæ Regulæ, in qua Papæ protestatio tollit consensum, & voluntatem ab actergerendo, ubi ei non derogatur; & ita nulla potest alia formula introduci, per quam possit dici constare de mente Papæ, nisi regulæ faciat mentionem, & ita contra Gomez. Curt. iun. Cassand. Gozad. Gabriel. & alios decisum fuisse refert coram R. P. D. Blanchetto in *una Mediolanensi fructuum 24. Aprilis 1592.* in proprijs terminis dictæ clausulæ, adde Cæs. de Grassis *decif. 1. de verb. signif.*

 QVÆSTIO CVII.

Quid si exemptus citetur eodem temporis momento coram suo conservatore, & alio iudice, coram quo comparere tenebitur.

Conservatores clerici secundarij diocesis Leodiensis cognoscere tam active, quam passive in prima instantia de causis exemptorum supra tradidimus *lib. 1. q. 39.* hinc occurrit quæstio, coram quo comparere teneatur exemptus, si vocetur in jus eodem temporis momento, coram alijs atque alijs iudicibus, videtur, quod coram conservatore teneatur comparere, cuius iurisdictionem si condemnat, contumaciam contrahet, is enim maior est alijs omnibus, potest enim autoritate, qua posset quosvis excommunicare *dixi lib. 1. d. quest. 39. & arg. cap. omnes principes cap. solito de Majorit. & obe. ubi Abb.* Mandatumque iudicis superioris impeditur contumacia contrahatur, ob non comparationem coram iudice, inferioris gradus. Guido *quest. 278. & 443.* unde fit, ut citatio Papæ excuset quemlibet alio in loco comparere debentem, Guido *d. questio 276.* Quid autem si quis eodem temporis momento vocetur à suo principe? Licet Principes subsint iurisdictioni Episcopali nisi speciali privilegio sint exempti, sintque hoc respectu inferiores, *d. cap. solito, & d. cap. omnes Principes,* attamen Innocentius in *cap. sum parati de appell. censuit,* quod comparere debeat, potius coram Rege aut Principe, quam coram Episcopo, Guido *loco citato.* Summa citatus ad duo Tribunalia iuste excusatur si ad maius compareat, *l. contra pupillum §. fin. ff. de Re iud. ubi Latè Alexand.* Sed si causa minoris tribunalis personalem requirat præsentiam, maioris vero tribunalis causa obiri possit per pro-

procuratorem eo casu comparens coram minore excusatur, si coram majore non comparuerit l. 3. §. item Divus ubi glo. ff. de testib. DD. d. ca. comparati de appell. & l. 1. §. bis canabulo ff. de offic. pratoris l. 2. ff. de custod. Reor. dilatarı possit hæc quæstio, si usus postulare ex multis, quæ subtiliter adfert Ludovicus Romanus cons. 47. in materia vassalli duorum dominorum, utri potius parere teneatur quo in loco notanda adfert de iure potentiori præventionem, præoccupationem, Gratificationem in iure æquali, similibique farinæ non pauca.

QVÆSTIO CVIII.

Persona miserabilis, an ab exempto vocari in ius possit coram suo iudice.

SUMMARIUM.

- 1. Quidam exempti vocant suos debitores, coram suis debitoribus.
- 2. Privilegia non derogant clausis in corpore iuris.
- 3. Miserabiles persona habent proprios iudices.
- 4. Quibus non possunt renuntiare.
- 5. Neque prorogare.
- 6. Cause miserabilium summaria.
- 7. Quæ & quales persona sint miserabiles.
- 8. Quid si divites sint.

Dubitando occasionem præbet, quod hæctenus recensuerimus quandam speciem exemptorum esse, cui facultas est vocandi suos debitores in ius coram proprijs eorum iudicibus, ita ut auctor non rei forum, sed reus actoris exempti forum fortia- tur. An & ita privilegiati poterunt personas miserabiles evocare extra eorum provin- ciam, aut coram alijs iudicibus, quam iis speciali iure eiusmodi personis miserabili- us sunt designati.

Minime, licet enim privilegia exemptionum soleant esse amplissima, & habere clausulas prægnantissimas derogantes quibuscumque privilegijs repugnantibus.

Non tamen extendi possunt eiusmodi privilegia ut derogent privilegijs clausis in corpore juris Castrens. & DD. l. 2. §. omnes ff. de iudic. Barb. & DD. Auth. quæ in provincia C. ubi de crimine agi oporteat Rom. cons. 497. col. 4 Fel. c. 1. col. 9. de rescript. & in c. Nonnulli col. 12. & 26. eod. tit. & ita fuisse à sacro Rotæ auditorio decilum in cau- sa Magni Magistrı Maltensis, qui ad suum iudicem evocare volebat personam mi- serabilem refert Marcellus Crescentius dec. 16. de privilegijs.

Habent enim personæ miserabiles speciales iudices à iure sibi designatos l. vi- nza. C. quando imper. inter p. upill. Abbas cap. signific. ant. col. 2. in fin. de officio deleg. & in c. licet ex suscepto col. 3. de foro compet. quibus privilegia extra corpus juris clau- sa non

sa non modo dero te non censentur, uti ante probatum est, sed ne quidem equi-
 modi personæ miserabiles valentes prudentesque ejusmodi privilegio renuntiare
 non possunt. Fel. c. si diligenti, n. 16. de foro compet. Thesau. ped. dec. 177. Gail. li. 1. obs.
 1. n. 10. privilegium enim illud non est miserabilium personarum, sed superioris, cu-
 jus jurisdictioni subiectæ sunt Bened. c. Raynutius verb. qui cum alijs matrimonium n.
 23 par. 3. de testam. & ideo si persona miserabilis alienum forum proroget, nihil agit,
 sed potest semper ad suum forum recurrere, uti iudicatum refert Ioannes Nemasius
 in Silva nuptiali li. 6. n. 37. Afflictus in q. 9. ff. de iur. iudic. l. 1. §. 1. Gail. d. n. 40. privilegij enim
 quæ aliquibus ob pietatem conceduntur, non ob meritum, renuntiare non potest
 Oldend. de iure singulari tit. de privilegijs pers. miserabilium assertioni huic reclamare vi-
 deatur Iacobus Anthonius Marca de iurisdic. inter Ecclesi. ff. & secularem exercenda
 par. 2. ca. 21. n. 9. Magnus enim est eorum qui vitæ sunt seignioris, uti loquitur Alcia-
 rus l. 4. n. 63. de verb. sig. ex l. cum hi ff. de Transact. in iure favor, & quidem tantus,
 ut rescriptum aduersus eos obtentum non expressa miseria qualitate qua tenentur
 non subsistat Innoc. c. significantibus de offic. deleg. Card. cons. 128. Col. 3. in fine Fel. in d.
 significantibus in verb. allegato & in repet. verb. miserabilis persona propterea Regula
 per quam actor forum rei sequitur c. si Clericus laic. de foro compet. hinc itatur in per-
 sona miserabili, quia ipsa trahit reum ad suum forum late Anton. de Amatis dec. 105.
 4. dist. 9. n. 77. denique, eorum favore multa speciali iure constituta esse passim tra-
 ditum est, Marant. d. dist. 9. Pro coronide, Quandoquidem hic incidit questio misera-
 bilium personarum iuvat non nihil excurrere & summam describere categoriam
 eiusmodi personarum.

- Furiosos l. 1. l. consilio ff. de curatore furiosi.
- Infirmos { corpore } cap. 1. in fine de postulan.
- { aut } Beat. de inop. debitore.
- { animo } capite 9. parte 2.
- Infantes { Barth. l. 1. §. s. fuit questum.
- Expositos { ff. ad trebellianum. Ioannes de Anania
- Languidos { ff. ad trebellianum. Ioannes de Anania
- Viduas { capitulo 1. num. 24. de infant. exposit.
- Pupillos { Barth. d. l. 1. §. s. fuit questum.
- Prodigos { Barth. d. l. 1. §. s. fuit questum.
- Decrepitos { Ioannes de Anania cap. nulli, num. 19. de
- Senes { Iudais.
- Mercatores cum sunt in mercimonijs Anania d. n. 19.
- Peregrinos, Anania d. n. 19. Nevisanus d. lib. 6. n. 29.
- Conversos, Anania cap. iudai, n. 8. de iudais.

Anthonius de Ama-
 tis in decisionib. Rotæ
 Marchæ dec. 105. refert
 inter miserabiles perso-
 nas,

Exhaustos morbo, *Arzo, in summa, Cod. quando imperator.*
 Clericos,
 & generaliter omnes qui naturali commiseratione ob fortuna
 na injuriam digni sunt.

Eiusmodi enim personæ in mœore vitam traducunt teste Ovidio *l. 1. de Pont.*
ipse ego fortuna cælis confixus iniquis
Pectore concipio nil nisi triste meo.

Jacobus verò Anthonius Martha, tractatu de iurisdictione inter Ecclesiasticum
 & secularem exercenda, cap. 21. Extensior est, sub eademque Cathogoria recenset

- ✓ Cæcos
- ✓ Leprosos,
- ✓ Servientes Ecclesiis,
- ✓ Mercatores gabellis gravatos,
- ✓ Advenas,
- ✓ Personas quaslibet Ecclesiasticas.
- ✓ Virgines,
- ✓ Meretrices.

Sunt enim hæc omnes personæ vite seignioris & commiseratione dignissimæ. Il-
 lud autem negligendum non est, & ex personæ pro miserabilibus habenda sint
 si divites sint, Sunt qui sensuerunt habendas non esse. *Spec. de instrument. edit. §. nunc*
aliqua vers. 73. Petr. de Vbald. Canonie. Episc. c. 10. Sed contrarium est verius, uti
late probat Ioan Nevilanus in Silva Nuptiali li. 6. n. 34. And. Gail. l. 1. observ. 1. n.
40. Quamvis enim ejusmodi persona sit dives, est tamen sub protectione Ecclesiæ
Nevilanus ubi supra n. 35. Quantum enim ad effectum competentis iudicis omnis
vidua indistincte dicitur miserabilis, quia per se non potest stare in iudicio estque
forensium negotiorum expert, qua de re Gelatius Pontifex in c. licet. & cap. defen-
sionis dist. 87. sic rescripsit. defensionis propria desolatis auxilio, & qui suis actib. adesse
pro etatis infirmitate non possunt, exoratum Pontificem decet subvenire. Quia pupillis &
viduistitutionem etiam divinitus iussit impendi. Item, licet omnibus de nobis sperantibus
non debeamus in quantum possumus nos denegare, plus tamen viduarum & orphanorum
causas, & impensius ducimus exequendas Quas tueri à nobis, vel ab omnibus divina mani-
festat assertatio. Denique in c. 1. dist. 87. Viduis & Orphanis Ecclesiæ præsidium ima-
plorantibus Episcopi debent adesse, & contra improborum violentias, protectio-
nis patrocinium eis negare non debent. Porro his in locis Pontifex non distinguit
inter divites & pauperes, Ergo nec nos distinguere debemus l. de pretio ff. de Publico
cliana in rem actione.

Et ubi Papa non distinguit, nec nos distinguere debemus. *Rota dec. 9. de concess.*
præbende in antiquis per Capitulum consulisti 2. quest. 5. cap. solita de maiestate &
obedi-

Q^VÆSTIO CIX.
Ordinarius utrum cognoscere possit de delicto subditi sui commissio
in loco exempto,

SUMMARIUM,

1. Exemptio alia immediata, alia mediata.	citare.
2. Ordinarius inquit de delicto subditi in loco commissio.	11. Sententia non habent vires extra territorium.
3. Exceptio iuris tertij non admittitur.	12. Differentia inter imperium merum, mixtum, & iurisdictionem.
4. Locus exemptus & extra territorium nõ procedunt à pari.	13. Categoria meri imperij civilis (viri & canonici).
5. Neque forenses & exempti.	14. Prælatus loci exempti subditum ordinarij punit repertum in loco sua iurisdictionis.
6. Locus in diocesi & de diocesi an sit idem.	15. Locus exemptus largo modo constituit territorium.
7. Exemptio & subjectio qualiter acquiratur.	16. Habens simplicem cognitionem non habet coercionem, decisionem, neque executionem.
8. Nulla est exemptio ab omni superiore.	
9. Inferiores Episcopo non habent territorium.	
10. Prælatus non potest subditum ordinarij	

Q^Uæstio hæc utrum ordinarius cognoscere possit de delicto sui subditi in loco exempto commissio, celebris est & obvia, illius enim investigandæ ac discutendæ occasionem superius perfunctoriè attigimus lib. 2. quæst. 45. nu. 11. 4.
Accidit homicidium nuper in Claustris S. Petri loco exempto civitatis Leodiensis, unde non levis orta est altercatio utri cognitio competeret, an Præposito S. Petri qui isti Ecclesiæ, & claustris præest, an vero ordinario homicidæ.
Cujus decisionem, ne illotis, quod aiunt manibus attingamus, præludij loco antè madvertendum est, quæ plures esse exèptionū species, de quibus quantum opus fuit ante tractavimus lib. 1. q. 2. inter quas quo ad hanc quam tractamus materiam, hæc potissima est, alias esse immediatas, alias mediatas, Illas, dico immediatas exemptiones, per quas nullus agnoscitur ordinarius quam summus Pontifex, immediata enim idè est, quia ab omni ordinario eximit, & exemptum subicit immediate summo

mo Pontifici. Has vero mediatas, quae eximunt quidem ab ordinario, sed exemptum alteri cuidam Praelato subijciunt, de utraque ante satis pro re quoque nata tractatum est d. li. 1. g. 2.

Quo praemisso dicendum est.

Primo ordinarium posse inquirere & cognoscere de delicto sui subditi commissio in loco exempto Pontifici immediate subiecto.

Rationem adfert Petrus de Ancharano in repert. c. Postulasti num. 45. vers. si enim aliud de foro compet. Philippusque Francus id testatur etiam in cap. 2 § statuto nu. 10. de const. in 6. in hac verba: Si enim aliud diceremus, remaneret crimina impunita, si delinquentes non haberent ibi alium ordinarium quam Papam, ratione difficultatis convenienti, item quia interest ordinarij. ut malis hominib. sua dioecesis purgaretur, propter delicta autem commissa in loco exempto turbatur quies dioecesis. Ita ille, Confirmatur haec conclusio evidenti hac ratione. Excepto delicti commissi in loco exempto, est de jure tertij Francus d. num. 10. vers. & hoc idem placet Baldo late Ancharanus d. n. 45. quam subditus adversus intentionem ordinarij de jure communis fundatam objicere non potest, arg. l. loci corpus §. compet. ff. si ser. vend. c. capitulum sanctae c. mandatum de rescriptis Petrus de Anchar. d. nu. 44. in fin. & ita etiam concludit Petrus de Ancharano, in d. §. statuto de const. in 6 & in rep. c. postulasti nu. 44. de foro competenti in decretalibus fol. 26. col. 3.

Neque huic conclusioni obstat, quod locus exemptus, & locus extra territorium equiparentur 10. Andr. cap. 2. de const. in 6. Feli. cap. grave nu. 2. de offic. ord. scripsi sup. li. 2. qu. 19. n. 4. Petr. de Anchar. d. c. postulasti. n. 42. Item quod forenses & exempti pari procedant, c. gravem ubi Abb. & Fel. de offic. ord. & scripsi supra li. 2. g. 34. n. 2. ordinarijque subditum suum extra territorium delinquentem, opinione diversorum punire non possit Fel. ca. a nobis de sent. excom. Card. Clē. pastor. §. deniq. de re jud. v. s. l. 2. g. 4. Tum quia anceps & perplexa est quaestio, nū ordinarius de delicto subditi in alieno territorio commisso cognoscere possit, uti plena disput. ostendit Prosper Farinac in praed. crim. li. 1. g. 4. & nos etiam supra succinctim, eandem attingimus li. 2. g. 45. n. 14.

Tum quod equiparatio loci extra territorium, & loci exempti non substat, nec de uno ad alium apta, concludentque semper argumentatio trahi possit, id quod plena manu consulit Federicus de Senis cons. 11. & post eum declaravit Philippus Francus d. §. statuto n. 10. & Petrus de Ancharano d. cap. postulasti. nu. 44. de foro compet. & etiam nosidem supra confirmavimus lib. 4. questione 103. per tot.

Tum quod argumentum à paritate rationis, ab extraneis ad exemptos, non procedat, quoties dari potest instantia, hoc est adferri ratio, cur in casu occurrente, similitudo, paritas, aut proportio subistere non possit, cap. cum Marthe ubi Abbas de celebrat. missarum Praeses in locis legalibus loca à simili vers. quarto non procedit.

Porro

OK
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Potest certum est hac in hypothesi dari instantiam, exemptoq; prout & loca exempta longe magis subiecti, & recognoscere ordinariam, quam forenses aut loca exempta territorium sua, loca enim exempta licet non dicantur esse de diocesi, attamen quia in diocesi sunt sita, nemo est qui ambigat, d. r. grave ubi DD. de offic. ordin. & Felin. in pr. Abbas ca. Abbatem de rescriptis, imo etiam loca exempta, postposita diffinitione particularum in & de opinione non paucorum, dici possunt esse de diocesi Felin. cap. grave in pr. Imola cap. Abbatem de rescriptis & Clem. 2. col. 1. de privilegijs. Quod fit, ut supra cursum & velut per satyram ex diversis Doctorum utriusque scholae Hypomnematis desuperimus centum & sexdecim Hypotheses; in quibus ordinarij in exemptos, locaque exempta iurisdictionem sibi possunt vendicare, li. 2. p. 45. Longe certe magis in suum subditum in loco exempto delinquentem, Non quater factum temper durat, & reum ubicumque comitatur. Et quidem haec succedunt quo ad prius huius quaestionis membrum, quae fusius deducere, & confirmare ab analogia eorum quae à Covarruvia Var. resol. ca. 20. lib. 2. n. 18. Iulio Claro qu. 38. n. 18. Molino ad cons. par. §. 11. n. 65. Iacobo de Bellosilo in rep. ca. Romana §. consuet. nu. 118. de foro compet. in 6. adducuntur, potuissimus, nisi cum Cicero e Rabula. longitudine scripturae legentium mentem involveret immissimus.

Secunda huius quaestionis lectio quae consistit in ea specie, quae ab ordinaria quidem iurisdictione exempta est, sed alium ordinarium aut quasi ordinarium recognoscit, quam Papam sibi immediatum, suas etiam habet animadversiones. Exemptum sive ejusmodi exempti praetatum aliquem recognoscant, sive capitulum, sive quem alium privatum [uti Abbas distinguit, ca. cum contingat nu. 5. 21. de foro compet.] qui privilegio, consuetudine, aut praescriptione, ut ante diximus lib. 1. qu. 3. iurisdictionem acquisiverit, dubitationem movet an eiusmodi personarum exemptarum aut locorum exemptorum iudex cognoscere possit de delicto per subditos ordinarij in loco exempto commissis.

Respondendum est negativè.

8 Primo. Quia sicuti nulla dari potest exemptio ab omni superiore ne denuc. Acephali, id est sine capite, aut Rectore ut sunt locustae dixi supra lib. 1. qu. 3. n. 16. in fine, ita non potest dari iurisdictioni, quae duos superiores in solidum recognoscat, Abbas d. ca. cum contingat, n. 12. nec etiam consuetudine posset introduci, ut in eadem civitate vel diocesi sint in solidum duo capita, quasi mystici corporis monstrum Hostiensis, d. ca. cum contingat & ibidem Abbas n. 18. Card. Clem. in §. ut illud. n. 4. post med. de re iudic. quod fieret, si exemptorum locorum iudex, & loci personae ordinarius cognoscere possent de delicto per subditum suum in loco exempto commissis Card. d. §. ut illud num. 4.

9 Secundo, Loca exempta sunt de diocesi, aut ut minus in diocesi, uti ante diximus licet

canonista eodem dialectos, etiam ad ea, quae sunt sui fori, *Abba d. c. quod sedem n. 1. vers. de iure vero Canonico* uti ex Cathogoria, quae hic adjicitur videre est.

Merum imperium fori civilis secundum Barth. l. imperium ff. de jurisd. om. iud.

- Maximum, Quod competit Principi, ut est concedere legem
- Maius { Est animadvertio in facinorosos v.g. per ultimum supplicium, aut membri abscissionem, aut mortem civilem & similes penas.
- Magnum, Est amissio libertatis per exsilium, aut deportati-
- Parvum, Relegare, vel corpus acriter afficere. (contu)
- Minus, Modica coertio.
- Minimum, Levis castigatio.

Penes Papam cui jus est condenda legis cap. 1. & cap. fin. de constit.

Majus { Degradatio, & traditio brachio saeculari & quipatur ultimo supplicio Innocent. cap. qualiter & quando de accusat. Latè Ioannes de Lignano trad. de censur. Eccl. in princ. numer. 5. & 6. Occ. n. 16. fol. 27.

Merum imperium fori Canonici dividitur secundum Abbatem, cap. quod sedem de offi. ordinarij in

- Magnum { In deportatione cap. 1. de calum. Detractione in perpetuum carcerem, quod jus canonicum permittit, civile vero prohibet, Abbas cap. novum n. 3. in fin. de verb. sig. & Apost. ad eundem Abbatem d. cap. quod sedem in verb. in Metallum Abb. cap. tua de penis Ioannes d. Ligna. ubi supra, Quid de damnatione ad tritemes, vide Navarram. Deregul. Com. 3. nu. 52.

Parvum { In relegatione & in inflictione verberum cap. succedens dist. 50. c. 1. de calum. cap. in Archiepiscopat. de Raptoribus. In excommunicatione, quae relegationi comparatur, Fel. cap. 1. nu. 6. in fine de officio delegati.

Minus { In modica delicti coertione ca. ex literis de offi. deleg.

Minimum { In impositione multae, quod & delegatus potest r. de causis, ubi Abb. n. 3. & 12. de officio deleg. & in c. praeterea eodem titulo.

Prosequi examussum ea quae sunt imperij mixti & jurisdictionis res esset prolixior & ab hoc nostro instituto aliena v. Bar. d. l. imperium. ubi caeteri DD. & sig. Lingoval.

Itaque ut ad institutum praesens revertar si loci exempti Praelatus privilegio, aut praescriptione quavis erit merum imperium in loco exempto, dubium non erit, quia

Et hæc quæstio pugnantes habet sententias, uti videre est apud Philippum Francicum in cap. 2. statuto, num. 14. de consuet. in 6. & latius apud Petrum de Ancharano, cap. postulasti numer. 26. 44. & sequen. de foro compet. Barth. Baldum & alios doctores in l. 2. C. de summatrinitate.

Pro parte negante, adfertur primò, quod subditi de delictis extra territorium commissis non tenentur coram suo ordinario respondere cap. ut animarum §. 1. de consuet. in 6. Anchar. d. cap. postulasti numer. 26. dispositio enim statuaria extra territorium statutum non extenditur DD. d. l. 1.

Secundò, statutum disponens super argumento vel diminutione pœnæ quoad delictum de iure communi prohibitum, videtur tantum disponere super qualitate, quæ facilius mutatur quam substantia delicti. in delictu §. si decreta ff. de nozalibus. Sed cum disponit de subiecto delicti, hoc est ut sit delictum, id quod iure communi pro delicto non habetur, videtur disponere de substantia delicti, quod extra territorium non porrigitur Petr. de Anchar. d. n. 16.

2 Tertiò, sententia excommunicationis non ligat subditum extra dioccesim delinquentem lex. cap. 2. §. statuto de consuet. in 6. Ioan. Andr. & DD. ibid. extra enim territorium jus dicenti impuæ non paretur d. c. 2. §. extra.

At verò pro affirmante sententia, stant etiam, ut aiunt, amentatæ hæc.

3 Prima, civis extra civitatem seu territorium delinquens, punitur pœna statuti, l. fin. ff. de decret. ab ord. fac. l. mercatores C. de commercijs.

4 Secunda, loca exempta dicuntur esse in diocesi, imò de diocesi ut præcedente quæstione diximus, proinde subditi in loco exempto delinquens, statuti ordinarij sui ligari debet Anchar. d. c. postulasti n. 14. æquiparatio enim loci exempti & extranei hoc in casu non procedit. Tertiò, Ecclesia non est de territorio iudicis laici Franc. d. §. statuto, n. 14. & tamen laicus in Ecclesia delinquens punitur per iudicem sæcularem l. si quis in hoc genus C. de Episcop. & Clericis Franc. dicit. n. 14. Auth. si quis C. de adulter. Barthol. d. l. 1. num. 47. vers. prætere a si aliquis.

5 Quarta, sententia excommunicat particularis ferri potest contra absentem in alieno territorio existentem Franc. d. c. statuto, n. 12. c. cum sit de appel. ubi DD. c. à nobis de sent. excom. longè magis adversus subditum in loco exempto existentem, sunt enim loca exempta in diocesi constituta c. grave ubi DD. de offic. ord.

Quid autem in hoc opinionum conflictu dicendum sit, dilucide distinxit Bartholus d. l. 1. n. 48. C. de summatrinitate.

Ex cuius teoria decidi poterit quæstio, quæ usu venire potest in homicidio commisso per subditum ordinarij in loco exempto, nū ultra pœnā ordinariam legis Corneliæ de Sicariis, teneatur ad extraordinariam illam & statuariam, quæ est in civitate Leodiensi, & banna illius Leucali, videlicet vojagium transmarinum corporaliter peragendum, ita quod si homicida repetiatur in civitate Leodiensi, vel banna illius

Illius leucali & ibi apprehendatur, antequam legitimam probationem de Innocentia, & inculcata tutela docuerit, debeat mori, seu decapitari, etiamsi post capturam paratus esse docere de defensione inculcatae tutelae. De qua statutaria poena cognoscitur regimentum civitatis, quod constat ex Consulibus, sexaginta quatuor iuratis, & quatuordecim scabinis coram quibus homicida sese purgare debet. De ordinata vero poena, ordinarii homicidæ, sunt Scabini inter laicos, officialis inter clericos.

Certe, dicendum est homicidam hoc in casu teneri ad prædictam poenam extraordinariam, videlicet voia gium transmarinum, ratio est, quia statutum disponit de homicidio commisso in civitate Francica, & Banna leucali, porro hæcenus sæpe probatum est, hoc lib. q. 103, loca exempta sita in diocesi, vel quod perinde est in civitate Francica & Banna leucali, dictio enim illa in solet esse inclusiva Alciat. l. si quis dixerit ff. de verb. sig. Tirag. de retrast. consang. § 1. glo. 11. n. 74. Proinde, non refragatur argumentum a loco exempto, ad locum extra territorium, illi enim hæcenus aliquoties respondimus, d. q. 103. Similiter quoque nec argumentum a persona ad locum de quo præles in locis loco a persona ad locum. Non enim sequitur, exemptus committens homicidium in diocesi non punitur poena hæc extraordinaria, ergo neque subditus committens homicidium in loco exempto, obstat enim diversitas rationis, quo casu argumentatio hæc non subsistit, ut hæc & alia si opere præcium esset fufius ex doctoribus possent comprobari, latè Alciat. & DD. l. vivum ff. si certum petatur.

QVÆSTIO CXI.

Judices exemptorum quales habeant censuras, animadversiones, executiones.

SUMMARIUM.

1. Jurisdictio non præsumitur.
2. Qualiter probatur tam ordinaria quam delegata.
3. Decanus & capitulum iurisdictionem pretendens ordinariam in collegiis eam probare debet.
4. Delegata iurisdictione etiam probanda.
5. Censura varia usurpantur, & quid sint.
6. Poena alia corporales alia spirituales.
7. Censura differunt ab animadversione, distributione, severitate, disciplina, poena
8. Jurisdictioni competunt quadam censurae.
9. An autem ius poena vel multa indicenda.
10. Vno commisso omnia commissa censentur sine quibus commissio expediri non potest.
11. Jurisdictio competens sine censuris non ideo est inutilis.
12. Iudices inferiores non habent ius incarcerandi.
13. Incarceratio est meri imperij.
14. Nisi

ff 3

14. Nisi tamen praescriptione vel aliter acquisiverit.
15. Episcopi, Legati, Pape & alij ordinarij habent merum imperium.
16. Item conservatores.
17. An possint sibi creare apparitores armigeros.
18. Maiores iudices an possint militari manu sententias suas exequi.
19. Possunt auxilium seculare vel alterius invocare.
20. Inferiores non possunt invocare brachiū seculare, nisi prius requisito auxilio ordi.
22. Maiores iudices an possint mittere in possessionem.
23. Inferiores iudices non habent ius sistendi foro frequens est, & per quam obvia hæc quaestio, quam ne illotis, ut aiunt peccatis ingrediatur. Præmittendum i. iurisdictionem non præsumi, sed probandam esse late Masc. de probationib. vol. 2. concl. 946. 948. & 1054. iudex enim nullus præsumi potest Bald. l. 2. col. 12. vers. sed hic. obijciatur C. de servit. & aqua, quia iurisdic. est qualitas seu accidens, quod naturaliter non inest, ideoque necesse est ut probetur glo. & DD. c. si forte de elect. in 6 Abb. c. postquam, n. 7. de elect. Vantius de nullit. sent. tit. de nullit. sent. ex def. iurisd. ord. n. 12. Extenditur ut iurisdic. etiam ordinaria veniat per scripturam seu literas patentes Van. d. n. 12. Bald. l. prohibitum C. de iure sisci li. 11. add. supra li. 1. q. 7. quæ tamen necessariæ non sunt quando quis se pro ordinario gerit, & pro tali reputetur, tunc enim literis opus non est Masc. d. concl. 946. n. 14. & 15 Van. tit. quibus mod. sent. nulla repar. n. 21. nam & cum iurisdic. iudicis est patens & notoria non est aliter probanda Van. d. loco Bald. l. si qua per calumniam col. ult. vers. deinde quero legatus C. d. Episc. & clericis. Signanter lite contestata, aut iudicio prorogato, qui enim personam tanquam talem approbavit, non potest postea, nisi legitimis probationibus, quibus ea propter prægravatur eandem improbare Masc. d. concl. 946. n. 29. Van. de nullit. ex def. iurisd. ordin. 23. & qualiter sent. possint reparari n. 36. Rursus probatur per concessionem ab habente potestatem. Masc. d. concl. 1054. n. 1. & seqq. l. 1. ubi DD. ff. de offic. eius cui mand. est iurisdic. Præterea, consuetudine, præscriptione c. cum contingat ubi DD. de foro comp. & c. auditis de præscript. Masc. d. loco n. 14. quæ probari etiam potest per testes singulares, Masc. late d. concl. 948. non tamen, si in actibus ejusdem speciei iurisdictionis non convenient, ut congiungi
24. Episcopi non possunt saisir bona quæ territorium respiciunt.
25. Delegati inferiorum sententias suas non exequuntur.
26. Simplicem habens cognitionem non potest decidere neque exequi.
27. Ordinarij possunt statuere & sancire sub poenâ pecuniarijs.
28. Decani de consuetudine habent iurisd.
29. Capitula quam habeant iurisd.
30. Abbates qualem habeant iurisdictionem.
31. Quid si abbas sit negligens.
32. Abbates non habent territorium.
- Non puniunt subditum ordinarij in monasterio delinquentem.

- erat damnatio in metallum, id apud Canonistas est damnatio ad perpetuos carceres *c. pen. § de heretico in servitute redacti cap. eos, dist. 32.* traditio seculari curie *cap. statuumus 25. q. 1. venditio. c. quidam clerici dist. 8.* Relegatio vero, successit detritio in monasterium *c. Episcop. autem dist. 50. c. Rom. d. 18.* alijque pœnis civilibus, alia Canonica pœna per analogiam successerunt, uti ex scemate antefcripto plenius videtur est, quas etiam Io. de Lignano describit succinctius, spirituales vero pœnae spirituum animamque magis concernunt *Abb. c. Nuntius, n. 1. de decimis ex quarum specie sunt censurae quae triplices esse recensentur, c. quare n. ubi Abb. de verborum signif. c. cum Clerici ubi Abb. nu. 4. de pacis scilicet excommunicatio, suspensio, interdictum, Praemittendum 3. censuras specialibus loquendo differre, & animadversione Ecclesiastica, distinctione Canonica, severitate, disciplina, pœna Canonica, etenim censura proprie loquendo respicit spirituales pœnas *Abb. d. cap. Nuntius, ut sunt excommunicatio, suspensio, interdictum, d. cap. quarenti.* At vero, nomine animadversionis, severitatis, distinctionis Ecclesiasticae, venitalia pœna extrinseca secundum delicti qualitatem *Abb. d. cap. cum clerici numer. 4. de pacis, & in d. c. Nuntius, n. 2. de decimis* licet quandoque inter se simbolisent & distinctio Ecclesiastica pro censuris excommunicationis, suspensionis, interdictisque uturpetur *Abb. c. pro illorum n. 2. in fine de prebendis & in cap. 1. nu. 1. 4. de iure iurando.* Appellatione verò Ecclesiasticae disciplinae venit sententia, censura, ut est excommunicatio, suspensio, interdictum *Abb. c. 1. nu. 1. vers. nota 2. de pacis.**
- 8 Denique, appellatione pœnae Canonicae venit pœna depositionis cum nota infamiae *Abb. cap. 2. nu. fin. in fine, ne pralati vices suas.* Hisce ita praemissis prima sit Conclusio, Iurisdictiones quantumvis odiosae, ut sunt extraordinariae, prout legatorum *de quibus antea lib. 1. qu. 4. & li. 2. q. 2. n. 20 & 21.* certas quasdam habent censuras, *Abb. c. licet nu. 3. de pœnis, severitates, seu animadversiones Ecclesiasticas,* quibus refractarios suae iurisdictioni, possint coercere *Abb. & Fel. c. praeterea de offic. delegati, deleganterque Longovallius, modos tuenda suae iurisdictionis enucleat Rep. 1. Imperium par. 3. §. venio ad mixti fol. 37. ff. de iurisd. om. iud.* Dixi autem severitates vel animadversiones Canonicas, quia animadversio sive severitas alterius est speciei quam censura, censura enim comprehendit tantum uti genus subalternum excommunicationem, interdictum, & suspensionem *tex cap. quarenti de verb. sig. Abb. d. cap. praeterea num. 2. in fine.* At verò, animadversio Canonica seu severitas Ecclesiastica uti generalior, comprehendit praeter censuras jus multandi, puniendique extraordinarie *Abb. d. numer. 2.*
- 9 Ideòque fit, ut qui iurisdictionem habet, possit non tantum diras illas censuras pro re nata fulminare, sed & contumaces punire, & severitate in Canonicam exercere, multando extraordinarieque puniendo *Abbas c. de causis, n. 3. & 12. & ibid. Fel. n. 9. de officio deleg. Longovallius d. Imperium par. 3. §. superest fol. 50. vers. adde de offic. deleg. DD. l. 1. ff. si quis ius dicenti non obtemperaverit.*

Dixi, ut qui jurisdictionem habet, etenim ut censuræ exerceri ab aliquo possint, requiritur, ut exercens jurisdictionem habeat, seu ut sit Iudex c. *præterea verb. Iudex appell. ubi Arch. n. 1. & c. penult. de sent. excom. deinde, ut sit Ecclesiastica iurisdictione bene quidem dist. 96. denique potestas exercendi censuras c. si de excess. Prælat. ca. præfenti de sent. ex omni in 6. Arch. d. n. 1. Nav. in Man. c. 26. n. 1. Unica itaq; sit conclusio, huius primæ ratio, quod uno commisso omnia commissa censeantur, sine quibus commisso exerceri non potest, l. fin. ff. de iurisd. om. iud. late Longovall. Rep. 1. Imperium ff. de iurisd. om. iud. quam teoriam, Fel. d. cap. præterea n. 4. de offic. del. subtiliter variè que ampliat & restringit. Conclusio autem hæc prima cum mica talis intelligenda est, nisi concessione, præscriptione, privilegio, vel aliter, ejusmodi censuræ, vel coercione jurisdictioni legitimæ sint ademptæ, vel altercumque Jurisdictione coarctata, Abb. d. c. cum contingat n. 15. in fin. Apost. ad Fel. c. sane n. 2. verb. execut. de offic. deleg. Abb. c. dilecto n. 1. de offic. Archid. Jurisdictione enim potest alicui etiam sine coercione competere, Abb. d. n. 15.*

Neq; ideo vana erit, aut infructuosa talis modi jurisdictione, quod invenire videtur legislator d. l. fin. pro coercione enim recursus haberi poterit ad ordinariam Abb. d. c. cum contingat n. 15. in si. Quid porò dicendum sit, si jurisdictione demandata sit cum distinctione canonica, aut disciplina Canonica, uti pœna canonica, hæcenus in principio hujus quæstionis dictum est. Dubitare autem quisquam poterit usq; ad quam summam sit modus multæ statuendus. Distingui solet inter inferiores iudices & majores, majores dico, eos qui ordinarij sunt, veluti Episcopi, aut Legati, Papa, vel Principes, Abb. c. quod sedem n. 7. in fin. de off. ord. minores verò, seu inferiores, qui sunt subdelegati, seu delegati, delegati Abb. d. c. de causis n. 13. Itaque inferiores illi in modo multæ excedere non possunt sex aureos, Abb. d. c. de causis n. 13. majores verò possunt excedere & arbitrari multam secundum quantitatem, seu causæ qualitatem. Abb. d. n. 13. ita tamen ne se avaritiæ arulcationisque suspectos reddant c. licet l. n. 249. de pœnu. Proinde iudices in indicenda multæ, stateram illam divinam Innoc. IV. Pontif. in c. 1. de sent. & de re judic. in 6. assumant, & æquo libramine perpédant qualitatem personarum, causæ naturæ, & culpæ l. quid ergo §. pœna gravior ff. de his qui not. infam. c. notandum 2. q. 3. & eleg. Petr. de Arch. c. de causis vers. nota de off. deleg. ne in Scopulos illos disputationum sese & litigatores injiciant. Num excessus in modo multæ totam multam vitiet, vide Apost. ad Abb. d. c. de causis n. 12. cujus decisio vix posset sine cadmea quod ajunt victoria reportari.

Secunda Concl. Iudices inferiores in quorum categoria sunt delegati, non habent in exercendi potestatem, late & arimaceus in pract. crim. l. 1. tit. 4. q. 27 n. 6. & 7. Cast. l. c. proponas C. de bonis auct. iud. possid. Boer. dec. 215. Incarceratio n. est veri Imperij quæ iudicibus inferioribus, aut delegatis solam jurisdictionem habentibus non competit, 13. gl. l. constitaneum & ibi Bald. col. 3. vers. quero nunquid deleg. C. quomodo & quando tu. de x. & late Farina. d. n. 7. VVesemb. in paral. ff. tit. si quis ius dicenti nō obtemper. n. 2. Quod decla-

declarandum est primò, nisi captura fiat, non ut de causa cognoscatur, sed ut capiti
 ad Iudicem còpetentem remittatur, nam eo fine minoribus magistratibus capti
 competeret *Farina d. qu. 27. n. 5.* Declarandum secundò, quando carcerato fit ad
 pœnam, tunc enim est meri imperij; Secus quando ad custodiam, nam tum etiam
 pedaneis iudicibus est permissa, *Bald. d. l. imp. col. 3. ff. de iurisd. om. iud. Bert. tr. de Ep-*
piscopo l. 4. p. 3. n. 3. Declarandum 3, nisi inferiores illi iudices privilegio, consuetudi-
 ne, aut præscriptione, eiu modi ius acquisiverint, uti hac & questione præcedens
 dictum est, & falius videre est apud Francisc. Balb. *tract. de præser. in l. p. 5. partis 9. v.*
& Abb. d. cum contingat. n. 15. de foro comp. & in c. 2. n. 4. ne prælati vices suas Masc. d.
de prob. vol. 1. concl. 1054 num. 14. Cardin. Clem. fin. §. ut illud n. 14. fin. de sent. & re iudic.
 Declarandum quoque 4, nisi eiu modi facultas ab habente potestatem eis sit dele-
 gata, vel subdelegata. Licet enim civili iure, quæ meri erant Imperij, delegari non
 poterant *DD. l. imperium ff. de iurisd. om. iudic.* Iure tamen Canonico, quin delegari
 possint, dubium non est, *Fel. c. quod sedem de off. ord. ubi & DD. isto enim iure quicquid*
est cognoscibile, & delegabile, Fel. d. c. sig. in pr. de off. deleg. quicquid de referatis
Principi senserit Felin. in c. quod sedem n. 2. de off. ord. esset id enim principibus, qui
sunt exleges legem dicere latè Longoval. d. l. imperium par. 3. vers. 4. et ut restrictio sol. 34.
 Signanter etiam cum à principe aut eo qui principis vice fungitur delegantur, *Abb.*
d. c. quod sedem n. 7. vers. princeps autem DD. l. Imperium, ff. de iurisd. om. iudic. Masc. d.
concl. 1054 n. 4. Tertia concl. Episcopi, Legati Papæ, & alij ordinariam iurisdictionem
 habentes, habent merum Imperium & proinde censuras, & jus incarcerandi, *Abb. d.*
c. quod sedem n. 7. vers. in Eccles. Abb. ca. cum ab Ecclesiarum, n. 4. de off. ord. Card. d. Clem.
fin. §. ut illud n. 4. Idem dicendum de Conservatoribus, sunt enim de maioribus iudi-
 cibus, & à Papa, seu Principibus, iurisd. habentibus delegati, & iurisd. universale &
 quasi ordinariam habentes, *Nav. cons. de off. deleg. Abb. d. c. de causis n. 13. de off. deleg. &*
d. c. quod sedem nu. 7. & latè notavi supra l. 1. q. 39. Quæ tamen Concl. Io. Longovallo
Rep. l. Imperium par. 4. §. sequitur 3. sol. 85 de iurisd. om. iud. indistincte non placuit. Is
 enim non aliter concedit Episcopis & alijs ecclesiasticis optimatibus jus clericos suos
 præhendendi, seu incarcerandi, quam si eos pro tribulationibus suis, & in ipso ju-
 diciorum loco deprehenderint, Cum, inquit, ii territorium non habeant. Sed inci-
 denter quærit quispiam, quomodo eo casu speciei iudices iurisd. suam sartam tectam
 conservabunt, cum apparitores, seu homines armatos non habeant, nec Episcopi ha-
 bere possint, prout nec alii iudices, qui gladium temporalemve iurisd. non habent, uti
 contra *Bald. in l. nam salutem §. sui ff. de off. præf. vig. l. censuit Abb. ca. cum non*
 ab homine n. 8. de iudicij & *Fel. c. sig. n. 4. de foro com.* Respondetur primo quod vir-
 tute suæ delegationis, aut iurisd. poterunt sibi Officiales, seu apparitores adsciscere,
 quorum manu & opera iurisd. suam possint exercere, & Censuras suas & alias seve-
 ritates Ecclesiasticas executioni demandare, *Abb. d. c. prætor n. 4. Gail. l. 1. obs. 35. n.*
 9. Aut certè poterit familiam ordinari, hoc est illius apparitores impetrare, *Cast.*

l. 2. n. 5. ff. de iuris. om. iud. Respondetur 2. Maiores iudices, hoc est, quod merum ha-
 bent imperium, posse manu forti, id est manu militari mandata decretave sua exe-
 cutioni demandare, si vera est opinio Ioan. Gaufridi, seu Collectarii, d. c. significasti
 n. 1. de off. deleg. qua de eodem loco plenius per Felin. d. cap. significasti n. 3. aut certe
 ab homine n. 4. de iudicij. Abb. & Fel. d. c. significasti, statè Andr. Gaill. lib. 1. obs. 105, idque
 etiam specialiter id eis commissum non sit, uti voluit idem Collectarius d. c. 1. n. 8.
 ubi apud quod tamen à Felin. in d. c. significasti n. 2. vers. 4. in disputationem revoca-
 tur. At verò inferiores illi iudices non possunt brachiū saculare invocare, nisi prius
 requirito auxilio Episcopi Collect. d. c. 1. n. 8. & d. c. cum non ab hominè. Auxilium enim
 Ecclesie prius debet deficere, quam auxilium saculare possit implorari, Collect. ib. c.
 1. n. 2. de except. in 6. c. cum ab. Ecclesiarum ubi Innoc. de off. ord. in Archid. a. Ad-
 ministratores 23. qu. 4. Respondetur 3. Maiores iudices habentes merum Imperium
 posse mittere in corporalem possessionem l. inhere ff. de iuris. om. iud. nec quicquam
 ubi decretum ff. de off. proconsul. Innoc. c. i. ut lite non contestata Collect. d. c. significasti.
 Minores vero iudices, decernere possessionem minorè, scilicet eam, quæ sit custo-
 dia causa cum aliqua caulæ cognitione l. 9. §. 1. & 2. l. si finita ff. de damno infecto l. iube-
 re cavere §. 1. ff. de iuris. om. iud. ita Innoc. d. c. tua Non tamen si iudices Ecclesiastici sint po-
 terunt mittere in possessionem bonorū laicorum, sed requirere debebunt iudicem lai-
 cum, ut immitrat Fel. d. c. significasti n. 4. Ecclesiastici enim iudices bona immobilia,
 quæ territorium respiciunt sacre non possunt, inquit Rebuffus l. pupillus. §. territori-
 um ff. de ver. signif. quod an in delegatis Papæ procedat, sunt affirmantes Speul. de 2.
 de rato §. Relat. n. 2. Castren. l. 2. n. 5. ff. de iuris. om. iud. & Negantes sententia v. Collect.
 & Fel. d. c. significasti. Quarta Conclusio, inferiores iudices ut etiam sunt delegati non 23
 habent jus procedendi per arresta bonorum Castri. l. qui iuris. n. 6. ff. de iuris. om. iud.
 Farin. in pract. crim. l. 1. tit. 4. q. 27. n. 6. & 6 Cum enim in executionem non habeant,
 ut dicitur statim, etiam missionem non habent, Castri. d. l. 2. n. 6 & Barb. n. 2. neque
 jus procedendi per arresta & bonorum adjudicationes, quæ territorium non verò
 personam respiciunt, Card. Clem. fin. §. ut illud n. 4. de Re iudicata. Nam destructo con-
 sequenti, in quo statratio antecedentis, destruitur antecedens, & cum prohibetur
 certum quid, videtur prohibitum omne id, per quod pervenitur ad illud. Praes loco à
 destructione consequenti, ad destruct. antecedentis. accedit, quod arresta & adjudicatio-
 nes plurimum cum missionibus in possessionem bonorum simbolisent, Mol. n. con-
 suetud. Paris. tit. 2. gl. 1. verb. arrest. Peck. de iur. sist. c. 1. n. 1. & equiparatorum autè eadem
 solet esse ratio, atque iuris dispositio Praes loco ab equiparatis. Confirmatur quia ne-
 quidem Episcopi temporale iuris. non habentes sacre possunt, vel sequestrare bo-
 na, quæ territorium respiciunt, Rebuff. l. Pupillus §. territorium ff. de ver. significasti n. 24
 & idem Rebuff. in glo. concordatorum tit. de nom. Reg. §. 1. verb. morib. v. Card. d. Clem. 1. §.
 ut illud num. 4. Confirmatur 2. quia delegati illi inferiorum à principe, suas senten-
 tias

trias exequi non possunt, ex opinione Joan. Andr. & Anth. d. Imola si quis contra Cleric. de foro compet. item Andr. Gail. lib. 1. obser. 1. n. 52. Abb. c. ab Eccles. n. 4. in fin. de off. ord. quamvis non opinione Fel. d. c. signif. nec Longovalli d. l. imper. p. 3. §. Superest. v. non habent, parium enim eadem est ratio, natura atque potentia Praef. in locu loco i. pari. & à pari causa inquit Aristot. l. 3. Physicis. relatus à Nav. in man. c. §. n. 14. ver. re. re pratorio, hoc est quod in contumaciam, contemptu jurisdictionis decernitur, v. deri poterit apud And. Gail. de Arrest. c. 1. n. 6. & 7. Proinde jurisdictionis hanc materia, cum sit anomala, semper metienda est à jure & tenore privilegij consuetudinis praescriptionis Abb. d. c. cum contingat & c. 2. n. 4. ne Praelari vices suas, Gail. d. l. 1. obser. 35. n. 6. & seg. prout & in delegatis ab eorum commissione, quemadmodum ante hac ex Abb. c. dilecto n. 1. de off. Archid. Fel. c. sane n. 2. ubi Apost. verb. executio de off. deleg. & alijs probavimus, materia enim hac est anomala, quae certa & indelimita regula circumscribi non potest.

Quinta Concl. jurisdic. quae intra Cancellos circumscripta est, non modum
26 exempt. non habet Apost. ad Fel. d. c. sane n. 2. Gail. d. obser. 1. n. 52. Abb. d. c. cum ab n. 4. sed nequidem decisionem Abb. d. c. dilecto n. 1. proinde semper hac in materia velut ad scopum vis & jurisdictionis attributa patet, & semper est intuenda Abb. d. cap. quae ab. numer. 4.

Sexta conclusio, Episcopalem jurisdic. aut quasi Episcopalem habentes cum habent
27 beant merum Imperium uti dict. est supra, possunt statuere sub pecuniarijs poenis Bald. Rubr. de const. col. 2. ver. quare an Episcopi, Imò poenam iuris in aliam pecuniam, am poenam convertere gloss. cap. licet, de poenis Don. cap. quòni am dist. 18. Fel. cap. irritabili §. Ceterum nu. 7. de off. ordinar. Nam in poenis iuris soli Episcopi dispensant, gloss. d. cap. licet, & Fel. d. n. 7. Imò & alij inferiores, antequam sententiam protulerint iuxta Abb. d. cap. licet num. 6. Sed & quandoque post sententiam, cum res ita exigit ut inopia condemnati Abb. d. num. 6. non vero inferiores, in enim regula canonum vincuntur Fel. d. nu. 7. Cuius autem applicanda sit ejusmodi pecuniaria poena, an Episcopo condemnanti, an verò in piam causam, vel ei, cui iniuria illata est, non est hujusmodi indaginis v. Abbatem & presbyteri nu. 3. & d. cap. licet per sol. ubi Apost. de poenis.

Adjeci autem initio hujus Conclusionis jurisdictionem quasi Episcopalem. Quia haec jurisdictioni Episcopali quadatenus equiparatur gloss. Clem. 1. verb. proprii de Reb. Eccles. non alien. & v. supra libr. 4. §. 20. nam & dictio haec quasi solet esse expressiva veritatis l. si vero §. item quicquid ff. sol. Mat. l. qui Roma §. duo fratres ff. de verb. oblig. Albert. de Pergamo de Praeposit. nu. 92.

Septima Concl. Decani in multis Ecclesijs de consuetudine habent jurisdictionem
28 quasi ordinariam, nam factis interdictis, cap. dilecto de appell. uti omnibus excomm. v. n. ant. cap. dilecto de sententia, adeò quidè, ut glossographus censuerit Decani jurisdictionem ordi-

ordinariam esse Episc. tamē inferiorē glo. c. cum ab Eccles. de offic. ord. Card. Clem. 1. S. ne igitur n. 4. de celeb. missar. & idē dignitatē habere c. super specula ne clericus vel Monachi Alcia 1. non plures vers. decani C. de sacr. Eccles. l. 1. & 2. ubi DD. C. de Decanis li. 12. atque curam animarum ad idem 2. de prabendis. Decani porro in omnibus fere Europæ Ecclesijs censentur qui præsent Ecclesijs Canonicoꝝ in Choro consensu suffragijque ferendis, uti animadvertit Hostiensis dilecti de appellat. atq; eximie doctrinæ Societate Iesu Pater Azorius De iustitia & iure par. 2. c. 17. li. 3 & nos quoque super hac de re quædam tradidimus lib. 2. q. 47. Itaque possunt Decani censuras exercere in collegis Innoc. d. c. cum ab Eccles. Card. d. S. ne igitur. Item communicatos ob insectionem manuum in se, invicem absolvere Card. d. n. 4. an autem dispensare possunt, & in quibus causis vide Card. Sabarell. d. n. 4. & 5. Dixi autem in principio, de consuetudine, quia secus de iure collecti d. c. cum ab Eccles. & c. Arch. Covis de off. Archid. iurisq; scripti ratio aut dispositio iurisdictiones tot ordinarias non cognoscit c. cum Episc. de off. ord. d. in 6. vel certe Decani censuras habeat, quia per electionem capituli iurisdictionem acquirunt in capit. & per sequentem confirmationem Episc. excommunicandi facultatem collecti d. c. cum ab Eccles. n. pri. Octava conclusio capitulum etiam certis quibusdam casibus censuras exercere potest, dixi sup. l. 2. q. 47. quod nō dubie procedit non modo cum iurisd. habent, sed si ut potest manus imperium præscripserit Abb. c. cum contingat n. 12. Apost. de foro compet. Nona conclusio, Abbates & alij Prælati regulares iurisdictionem habent, & censuras tuam in civilibus, quam in criminalibus contra sorum Monachos Abb. c. cum ab Eccles. n. 10. S. 1. n. 4. de celeb. missarum. qua de re late videatur Navarrus tract. de Regularibus. & Compendiose Abb. jam laudatus. Quid porro si Abb. negligens sit in iustitiæ administratione, an recurri poterit ad ordinarium, vide ea quæ hæcenus tradidimus li. 4. q. 30. & Abbatem d. n. 10. Quid item si subditus ordinarij delictum committat in monasterio, traditum est supra, & succinctim, Abb. c. cum ab Eccles. n. 19. de off. ord. respondit Abbatem territorium non habere, & proinde subditum puniri ab ordinario posse vide late Cardinalem Clem. pasto 3 2 ralis S. ut illud num. 4. & 5. de sententia & Re iudicat.

QVÆSTIO CXII.

Prælati exemptorum an habeant fiscum.

SUMMARIUM.

1. Prælatorum appellatione qui veniant.
2. Fisci Ethymologia.
3. Episcopus an habeat fiscum.
4. Quid de Prælati habentibus iurisdictionem quasi episcopalem.
5. Causæ fisci quæ sint.
6. Procuratores fiscales quales esse debeant.
7. Fiscus habet speciales iudices.
8. Item Notarios.
9. Præterea Advocatos.
10. Sententia lata non interveniente consilio advocati fisci, non valet.

1. An iudex teneatur, sequi consilium ad- 12. Consilium satis esse petere sequi vero non
vocati Fisci. necesse.

1 PRæmitto 1. prælatorum appellatione, venire non tantum Episcopos vel superio- res, sed etiam inferiores iurisdictionem habentes *Abb. ca. cum ab Eccles. n. 1. cum d. post de off. ordin. Præmitto 2. Fisci* Etymon diversimodè usurpati, uti videre est apud Guilielm. Gudeum in annot. ad pandect. tit. de off. quæstoris & in l. sed addes §. illud ff. locati And. Gail. li. p. observat. 20. Ambros. Cal. p. in suo dictionario hic fumo generice pro xerario & Galophilacio cuius dominator & arbiter est Primas de quo ff. & C. de iure fisci & l. bene à Zenone §. sancimus C. de quad. prescrip. utilis autem est hæc questio, nam ab ea pendet & alia, scilicet num pecuniariz pœnz sibi fiscove suo, vel Eccle- siæ, aut pauperibus sint erogandæ, præterea num ab intestato decedentis bona vel alteri succedant Deinde, an habeat bona secum contrahentis tacite obligata, & pœ- pe infinita alia fisci privilegia ejusdemodi questionis.

2 Paucis, sunt qui censuerunt ne quidem Episcopum habere fisco Bald. Rub. de privilegijs fisci in sine, & in authent. bona Damnatorum C. de bonis il. n. late Angel. ubi ut multi iudices §. ut autem lo. Andr. cap. irrefragabili §. ceterum & c. dilect. de offic. ordin. Barth. l. 1. n. 12 C. de bonis vsc. lib. 10. alioquin inquit Baldus jam laudatus, iudex quis esset in propria causa dum aliquid Camere suæ, hoc est fisco suo adjudicabit.

3 Verum opinio contraria receptior est glo. cap. quia verb. præter in fin. de concess. præb. ubi Butr. imola & Abb. Fel. d. c. irrefragabili §. ceterum n. 11. late Card. Clem. Nolenti §. 1. quæst. 5 de hereticis Oldra conf. 302. col. 2. Rota des. 4 de test. in antiquis, Albert. de usate in dictionario verb. si fisco, & ita etiam de generali consuetudine testatum reliquit Franciscus Pavinus Rotæ auditor post Concilia Olttrad. 34. vers. circa quartum. Longè magis id concedendum est, cum Episcopi ultra iurisdictionem spirituales ho- bene etiam gladium temporalem, uti copiosius confirmat Io. Andr. d. c. dilect. idiplom. responderi potest in alijs prælatis quasi Episcopalem iurisdictionem habentibus, per rationes & Autoritates quas ante scripta quæstione notavimus. Non in alijs iuridi- cationem inferiorem habentibus Fel. d. §. ceterum n. 11. de off. ord. & ideo ejusmodi inferiores, [ut cum Angelo d. Auth. ut multi iudicem §. ut autem concludam] pecuniarias pœ- nas imbuere non possunt, sed in Ecclesiæ vel pauperum usum convertere debent, nec intestato decedentium bona eis devolvuntur, neque alia fisci privilegia sibi queunt usurpare. Idque nisi privilegio, consuetudine eis aliter cautura sit, uti hæc tenus saepe indigitavimus. Quæ omnia nisi brevitati & intra carceres huius instituti nos conti- nere studeremus, possent ex ijs quæ de Spolijs clericorū à Navarro commentata sunt, copiose dilatari. Ab hoc fisco derivarunt causæ fiscales, hoc est rem fisci concernentes,

4 quas qui curant, ij procuratores fisci nuncupantur. Franciscus Lucanus tract. de fisco & eius privilegijs par. 1 n. 6. Vestrius in praxi Rom. lib. 2. cap. 9. ubi & Gravatus Guilielmus le Royille de iustitia & iure li. 3. c. 6. n. 3. vol. occ. 1. qui refert differentiam inter procuratorē

418 De Jurisdic. Ordin. in Exempt. Pars IV. Quest. CXII.
Apostol. numer. 12. de Regularib. capit. cum olim ubi Abbas de arbitris Ioseph. Sese de
hibit. & executione privilegiata capit. 2. §. 2. numer. 23. fol. 86. Barthol. l. 1. §. ff. glonas.
de exerc. & Abbas cap. cum olim de arbitris. Benignius inquam est, & gloriosus Principi
si dicamus fisci Advocatum Consilij quidem jus habere, suffragij autem, aut con-
judicandi jus non habere. Id enim nisi ita sit, nunquam, vel quod petinde est, raro
l. nam ad ea ff. de legib. vinceret fiscus suae opinionis tenax, nunquam forentem
(quod ajunt) herbam cedet, quod in glorium erit Principi, uti eleganter expressit
Plinius Nepos in panegyrico. Quae tua est (affatur Imperatorem) gloria, scipius vinctus
citur fiscus, cujus mala causa, nunquam est nisi sub principe bono, Ioan. Pyrrii tit. 1. 2.
de Magistratibus Roman. par. 2. Rubr. de quæstorij magistratib. n. 1. & 5. vol. Oce. 12. ff. 2. 2.
Quæ quidem potuissent si licuisset cancellos egredi, quos ego ipse mihi hac in ma-
teria circumdedi, pleniore manu ex teorij Navarri encyclopediam sciætiarum extol-
lendi tract. de spolij clericor. & alijs dictionum hypomnematis dilatare sed bre-
vitas quæ legibus est amica, glo. l. 1. ff. quod metus causa, l. ampliore §. in respo-
satorij C. de appellat. late Nevissanus in Sylva nuptiali in pr. n. 16. poli-
logiæ est anteferenda.

PARS